

"CROWE MNE" d.o.o.

Broj 104/23

Podgorica, 27.04. 2023-god.

LOVĆEN BANKA AD, PODGORICA

Finansijski iskazi za 2022. godinu

i

Izvještaj nezavisnog revizora

SADRŽAJ

	Strana
IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA	1 - 4
FINANSIJSKI ISKAZI	
Bilans uspjeha	5
Izveštaj o ukupnom ostalom rezultatu	6
Bilans stanja	7
Iskaz o novčanim tokovima	8
Iskaz o promjenama na kapitalu	9
Napomene uz finansijske iskaze	10 - 104
IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA	

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima Lovćen banke AD Podgorica

Mišljenje

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih iskaza Lovćen banka AD Podgorica (u daljem tekstu: „Banka“), koji obuhvataju bilans stanja na dan 31. decembra 2022. godine, bilans uspjeha, iskaz o ukupnom ostalom rezultatu, iskaz o promjenama na kapitalu i iskaz o novčanim tokovima za godinu koja se završava na taj dan, kao i napomene, koje sadrže pregled osnovnih računovodstvenih politika i ostala objelodanjivanja (u daljem tekstu: „finansijski iskazi“).

Prema našem mišljenju, priloženi finansijski iskazi istinito i objektivno prikazuju, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijsku poziciju Banke na dan 31. decembar 2022. godine, kao i rezultate njenog poslovanja i tokove gotovine za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Osnove za mišljenje

Obavili smo našu reviziju u skladu sa Zakonom o reviziji Crne Gore, Zakonom o računovodstvu Crne Gore i međunarodnim standardima revizije (ISA) primjenjivim u Crnoj Gori. Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljnije opisane u odeljku izvještaja koji je naslovljen Odgovornost revizora za reviziju finansijskih iskaza. Nezavisni smo od Banke u skladu sa Kodeksom etike za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne standarde etike za računovođe (IESBA Kodeksom) i etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih iskaza u Crnoj Gori, i ispunili smo naše druge etičke odgovornosti u skladu sa ovim zahtjevima i IESBA Kodeksom.

Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući i da obezbjeđuju osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

Skretanje pažnje

Skrećemo pažnju na napomenu 30 događaji nakon datum bilansa u kojoj je objelodanjeno da je dana 12. aprila 2023. godine u filijali Banke u Herceg Novom izvršena je prevarna radnja, u iznosu od EUR 1.360 hiljada, od strane NN izvršioca uz upotrebu falsifikovanih ličnih dokumenata. Banka je o svim detaljima obavijestila nadležne državne organe kako bi se pokrenula istraga.

Rukovodstvo Banke je izvršilo procjenu uticaja ovog događaja na Banku i smatra da nema značajnog uticaja na na finansijski položaj Banke sa aspekta likvidnosti i adekvatnosti kapitala.

Naše mišljenje nije modificirano po ovom pitanju.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)
Ključna revizijska pitanja

Ključna revizijska pitanja su ona pitanja koja su bila, po našem profesionalnom rasuđivanju, od najveće važnosti za reviziju finansijskih iskaza tekućeg perioda. Tim pitanjima smo se bavili u kontekstu naše revizije finansijskih iskaza kao cjeline i pri formiranju našeg mišljenja o njima, i mi ne dajemo zasebno mišljenje o tim pitanjima.

Ključno revizijsko pitanje	Odgovarajuća revizijska procedura
<p>Umanjenje vrijednosti datih kredita i potraživanja od klijenata</p> <p>Na dan 31. decembra 2022. godine, bruto vrijednost datih kredita i potraživanja od klijenata iznosila je EUR 194.837 hiljada (31. decembra 2021.: EUR 179.815 hiljada), dok je ukupan iznos ispravke vrijednosti datih kredita i potraživanja od klijenata iznosio EUR 6.607 hiljada na dan 31. decembra 2022. godine (31. decembra 2021.: EUR 5.178 hiljada).</p> <p>Odmjeravanje troškova umanjenja vrijednosti datih kredita i potraživanja i rezervisanja za vanbilansne stavke smatra se ključnim revizorskim pitanjem, s obzirom da određivanje iznosa rezervacija za umanjenje vrijednosti zahtjeva značajnu procjenu od strane rukovodstva koja se odnosi na određivanje trenutka priznavanja umanjenja vrijednosti kao i iznosa umanjenja vrijednosti.</p> <p>Najznačajnija rasuđivanja se odnose na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pretpostavke koje se koriste u modelima očekivanog kreditnog gubitka za procjenu kreditnog rizika vezanog za izloženost i očekivane buduće novčane tokove klijenta; • Pravovremena identifikacija izloženosti sa značajnim povećanjem izloženosti kreditnom riziku i kreditnom obezvređenju; • Vrednovanje kolaterala i pretpostavke budućih novčanih tokova na pojedinačno procijenjene izloženosti po kreditima; <p>Rukovodstvo je objelodanilo dodatne informacije o troškovima umanjenja vrijednosti datih kredita i potraživanja od klijenata i rezervisanja za vanbilansne stavke u napomenama 3.6.1, 3.9, 4.1, 6 i 13 uz finansijske iskaze.</p>	<p>rezervisanja za vanbilansne stavke</p> <p>Na osnovu naše procjene rizika i poznavanja industrije, ispitali smo troškove obezvređenja datih kredita i potraživanja od klijenata i rezervisanja za vanbilansne stavke, i procijenili primjenjenu metodologiju, kao i korišćene pretpostavke, a u skladu sa opisom ključnog revizorskog pitanja.</p> <p>Naše testiranje je obuhvatilo sljedeće elemente:</p> <ul style="list-style-type: none"> • procjena ključnih kontrola nad pretpostavkama koje se koriste u modelima očekivanog kreditnog gubitka za procjenu kreditnog rizika vezanog za izloženost i očekivane buduće novčane tokove klijenta; • detaljno testiranje obračuna parametara rizika, na bazi zvanične metodologije banke koja je predmet ocjene usaglašenosti sa računovodstvenim zahtjevima. Navedeno testiranje podrazumeva i ocjenu pretpostavki modela; • procjena ključnih kontrola i testiranje njihove efikasnosti nad pravovremenom identifikacijom izloženosti sa značajnim povećanjem kreditnog rizika i blagovremenom identifikacijom izloženosti umanjenih vrijednosti kredita; • prikupljanje i detaljno testiranje dokaza na uzorku koji podržavaju odgovarajuće određivanje pretpostavki za troškove obezvređenja kredita i rezervisanja za garancije, uključujući vrednovanje kolaterala i pretpostavke budućih novčanih tokova na pojedinačno procijenjene izloženosti umanjene vrijednosti kredita; • procjena ključnih kretanja portfolija visokog rizika iz prethodnog perioda u odnosu na industrijske standarde i istorijske podatke; • procjena adekvatnosti različitih identifikovanih odluka Rukovodstva koji se tiču pretpostavki vezanih za obračun očekivanih kreditnih gubitaka za individualno procjenjivane kredite, kao i odluka o pristupu procjene očekivanih kreditnih gubitaka za kolektivno procjenjivane kredite, kao i evaluacija primjenjenih metodologija korišćenjem našeg znanja i iskustva u industriji; <p>procjenu tačnosti i potpunosti objelodanjivanja u finansijskim izvještajima.</p>

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)

Ostala pitanja

Finansijski iskazi Banke na dan i za godinu završenu 31. decembra 2021. godine bili su predmet revizije drugog revizora, koji je izrazio pozitivno mišljenje o tim finansijskim iskazima na dan 04. april 2022. godine.

Ostale informacije sadržane u godišnjem izveštaju menadžmenta Banke

Ostale informacije se odnose na informacije sadržane u godišnjem izveštaju menadžmenta, ali ne uključuje finansijske izveštaje i izveštaj revizora o njima. Rukovodstvo Banke je odgovorno za pripremu ostalih informacija u skladu sa propisima Crne Gore. Naše mišljenje o finansijskim izveštajima ne obuhvata ostale informacije. U vezi sa revizijom finansijskih izveštaja, naša odgovornost je da pročitamo ostale informacije i time razmotrimo da li su ostale informacije usklađene u svim materijalno značajnim aspektima sa finansijskim izveštajima, sa našim saznanjima stečenim u toku revizije ili se na drugi način čine materijalno pogrešnim. Pored toga, izvršili smo procjenu da li su ostale informacije pripremljene, u svim materijalno značajnim aspektima, u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore, posebno da li su ostale informacije u formalnom smislu u skladu sa zahtjevima i postupcima za pripremu ostalih informacija Zakona o računovodstvu Crne Gore u kontekstu materijalnosti, odnosno da li bi neko nepoštovanje ovih zahtjeva moglo uticati na prosuđivanja donijeta na osnovu ovih ostalih informacija.

Na osnovu sprovedenih procedura, u mjeri u kojoj smo u mogućnosti da ih ocijenimo, izveštavamo da:

1. ostale informacije koje opisuju činjenice koje su takođe prikazane u finansijskim izveštajima su, u svim materijalno značajnim aspektima, u skladu sa finansijskim izveštajima; i
2. ostale informacije su pripremljene u skladu sa zahtjevima Zakona o računovodstvu Crne Gore.

Pored toga, naša odgovornost je da, na osnovu saznanja i razumijevanja Banke stečenih u reviziji, izvijestimo da li ostale informacije sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze. Na osnovu postupaka koje smo izvršili u vezi sa dobijenim ostalim informacijama, nismo utvrdili materijalno značajne pogrešne iskaze.

Odgovornost rukovodstva i lica ovlašćenih za upravljanje za finansijske iskaze

Rukovodstvo je odgovorno za sastavljanje i fer prezentaciju ovih finansijskih iskaza u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja, kao i za one interne kontrole koje rukovodstvo smatra neophodnim za pripremu finansijskih iskaza koji ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja, nastale usljed prevare ili greške.

Prilikom sastavljanja finansijskih iskaza, rukovodstvo je odgovorno za procjenu sposobnosti Banke da nastavi da posluje u skladu sa načelom stalnosti, objelodanjujući, ukoliko je potrebno, pitanja koja se odnose na stalnost poslovanja i primjenu načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove, osim ako rukovodstvo namjerava da likvidira Banku ili da obustavi poslovanje, ili nema drugu realnu mogućnost osim navedene. Lica odgovorna za upravljanje su odgovorna za nadgledanje procesa finansijskog izveštavanja kojeg je ustanovila Banka.

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih iskaza

Naš cilj je sticanje uvjerenja u razumnoj mjeri o tome da finansijski iskazi, uzeti u cjelini, ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usljed prevare ili greške, i izdavanje izveštaja revizora koji sadrži naše mišljenje.

Uvjeravanje u razumnoj mjeri označava visok nivo uvjerenja, ali ne predstavlja garanciju da će revizija sprovedena u skladu sa Zakonom o reviziji Crne Gore, Zakonom o računovodstvu Crne Gore i međunarodnim standardima revizije primjenjivim u Crnoj Gori, uvijek otkriti materijalno pogrešne iskaze ako takvi iskazi postoje. Pogrešni iskazi mogu da nastanu usljed prevare ili greške i smatraju se materijalno značajnim ako je razumno očekivati da će oni, pojedinačno ili zbirno, uticati na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu ovih finansijskih iskaza.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)**Odgovornost revizora za reviziju finansijskih iskaza (nastavak)**

Tokom obavljanja revizije u skladu sa Zakonom o reviziji Crne Gore, Zakonom o računovodstvu Crne Gore i međunarodnim standardima revizije primjenjivim u Crnoj Gori, mi primjenjujemo profesionalno prosuđivanje i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Takođe:

- Vršimo identifikaciju i procjenu rizika od materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim iskazima, nastalih usljed prevare ili greške; osmišljavanje i obavljanje revizijskih postupaka koji su prikladni za te rizike; i pribavljanje dovoljno adekvatnih revizijskih dokaza da obezbijede osnovu za mišljenje revizora. Rizik da neće biti identifikovani materijalno značajni pogrešni iskazi koji su rezultat prevare je veći nego za pogrešne iskaze nastale usljed greške, zato što prevara može da uključi udruživanje, falsifikovanje, namjerne propuste, lažno predstavljanje ili zaobilaženje internih kontrola.
- Stičemo razumijevanje o internim kontrolama koje su relevantne za reviziju radi osmišljavanja revizijskih postupaka koji su prikladni u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti sistema internih kontrola Banke.
- Vršimo ocjenu primjenjenih računovodstvenih politika i u kojoj mjeri su razumne računovodstvene procjene i povezana objelodanjivanja koje je izvršilo rukovodstvo.
- Donosimo zaključak o prikladnosti primjene načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove od strane rukovodstva i, na osnovu prikupljenih revizijskih dokaza, da li postoji materijalna neizvjesnost u vezi sa događajima ili uslovima koji mogu da izazovu značajnu sumnju u pogledu sposobnosti Banke da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti. Ako zaključimo da postoji materijalna neizvjesnost, dužni smo da u svom izvještaju skrenemo pažnju na povezana objelodanjivanja u finansijskim iskazima ili, ako takva objelodanjivanja nisu adekvatna, da modifikujemo svoje mišljenje. Naši zaključci se zasnivaju na revizijskim dokazima prikupljenim do datuma izvještaja revizora. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu za posljedicu da imaju da Banka prestane da posluje u skladu sa načelom stalnosti.
- Vršimo procjenu ukupne prezentacije, strukture i sadržaja finansijskih iskaza, uključujući objelodanjivanja, i da li su u finansijskim iskazima prikazane osnovne transakcije i događaji na takav način da se postigne fer prezentacija.

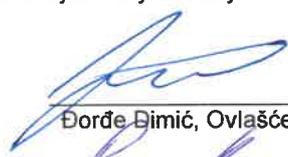
Mi komuniciramo sa licima ovlašćenim za upravljanje u vezi sa, između ostalog, planiranim obimom i vremenom revizije i značajnim nalazima revizije, uključujući i značajne nedostatke u internim kontrolama koje identifikujemo tokom naše revizije. Takođe, obezbeđujemo licima ovlašćenim za upravljanje izjavu da se pridržavamo relevantnih etičkih zahtjeva u vezi sa nezavisnošću i da ćemo im saopštiti sve odnose i ostala pitanja za koja se u razumnoj mjeri može očekivati da se odražavaju na našu nezavisnost, i gdje je to primjenjivo, odgovarajuće mjere zaštite.

Od pitanja saopštenih licima ovlašćenim za upravljanje, određujemo ona pitanja koja su bila od najvećeg značaja u reviziji finansijskih iskaza tekućeg perioda i shodno tome, predstavljaju ključna pitanja revizije. Mi opisujemo ova pitanja u našem izvještaju revizora, osim ukoliko zakon ili regulativa isključuje javno objelodanjivanje o tom pitanju ili kada, u izuzetno rijetkim okolnostima, utvrdimo da pitanje ne treba da bude uključeno u izvještaj revizora, zato što je razumno očekivati da negativne posljedice budu veće nego koristi od takve komunikacije.

Partner u angažovanju na reviziji na osnovu kog je sastavljen ovaj izvještaj nezavisnog revizora je Đorđe Dimić.

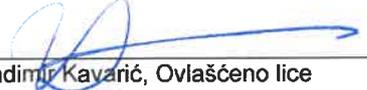
Crowe MNE d.o.o. Podgorica
27. april 2023. godine

Đorđe Dimić, Ovlašćeni revizor

Pero Đuričković, Ovlašćeni revizor

Anastasija Bojčević, Ovlašćeni revizor

Vladimir Kavarić, Ovlašćeno lice

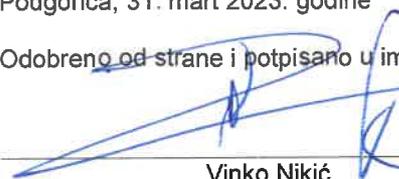
BILANS USPJEHA ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2022.

	Napomena	2022	2021
Prihodi od kamata i slični prihodi	3.1, 5a)	12,789	12,215
Prihodi od kamata na obezvrijeđene plasmane		495	339
Rashodi kamata i slični rashodi	3.1, 5b)	(3,503)	(4,577)
NETO PRIHODI OD KAMATA		9,781	7,977
Prihodi od naknada i provizija	3.1, 7a)	4,268	2,779
Rashodi od naknada i provizija	3.1, 7b)	(3,025)	(2,438)
NETO PRIHODI OD NAKNADA		1,243	341
Neto dobitak / gubitak usled prestanka priznavanja finansijske instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha		-	-
Neto dobitak/gubitak po osnovu finansijskih instrumenata koji se drže radi trgovanja		-	(11)
Neto dobitci od kursnih razlika		184	174
Neto dobitak/gubitak po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine		(1)	(16)
Ostali prihodi		36	157
Troškovi zaposlenih	8	(3,656)	(3,312)
Troškovi amortizacije	10	(861)	(814)
Opšti i administrativni troškovi	9	(2,240)	(2,098)
Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	3.9, 6	(1,585)	(1,466)
Troškovi rezervisanja		(118)	(246)
Ostali rashodi		(54)	(116)
DOBITAK PRIJE OPOREZIVANJA		2,729	570
Porez na dobit	3.3, 11	370	58
NETO (GUBITAK)/PROFIT		2,359	512

Napomene na narednim stranama sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

Podgorica, 31. mart 2023. godine

Odobreno od strane i potpisano u ime Lovćen banke AD, Podgorica:

Vinko Nikić
Predsjednik Upravnog Odbora

Daniela Golubović
Član Upravnog Odbora

Marijana Šćekić
Rukovodilac Odjeljenja računovodstva, finansija
i kontrolinga

**IZVJEŠTAJ O UKUPNOM OSTALOM REZULTATU
U PERIODU OD 01. JANUARA DO 31. DECEMBRA 2022. GODINE**

	31. decembra 2022.	U hiljadama EUR 31. decembra 2021.
Neto profit	2.359	512
Negativni efekti promjene vrijednosti dužničkih hartija od vrijednosti koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	(2.450)	(382)
Ukupan ostali rezultat	(91)	130

Napomene na narednim stranama sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

Podgorica, 31. mart 2023. godine

Odobreno od strane i potpisano u ime Lovćen banke AD, Podgorica:

Vinko Nikić
Predsjednik Upravnog Odbora

Danijela Golubović
Član Upravnog Odbora

Marijana Ščekić
Rukovodilac Odjeljenja računovodstva, finansija
i kontrolinga

BILANS STANJA NA DAN 31. DECEMBRA 2022. GODINE

	Napomena	U hiljadama EUR		
		31. decembra 2022.	31. decembra 2021.	31. decembra 2020.
SREDSTVA				
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	3.4, 12	116,203	87,826	50,825
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti		206,273	187,179	180,981
Kreditni i potraživanja od banaka	3.6.1, 13.1	6,233	7,364	8,189
Kreditni i potraživanja od klijenata	3.6.1, 13.2	194,837	179,815	172,793
Hartije od vrijednosti	13.3	4,919	-	-
Ostala finansijska sredstva	13.4	285	260	158
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	3.6.3, 14.1			
Hartije od vrijednosti		18,333	9,898	1,911
Nekretnine, postrojenja i oprema	3.10, 3.11, 15	2,476	2,909	3,306
Nematerijalna sredstva	3.10, 3.11, 16	1,490	706	214
Odložena poreska sredstva	11 c)	424	51	9
Ostala sredstva	17	670	238	432
UKUPNA SREDSTVA		345,870	289,067	237,836
OBAVEZE				
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti				
Depoziti banaka	18.1.	14,584	10,050	500
Depoziti klijenata	18.1.	274,346	214,977	163,305
Kreditni klijenata koji nijesu banke	18.2.	26,658	35,815	45,860
Rezerve	19	650	525	168
Tekuće poreske obaveze	11a)	352	66	144
Odložene poreske obaveze		6	-	-
Ostale obaveze	20	2,979	2,653	3,033
Subordinisani dug	21	2,006	2,008	2,006
UKUPNE OBAVEZE		321,581	266,094	215,016
KAPITAL				
Akcijski kapital		22,194	21,018	21,018
Emisione premije		299	182	182
Neraspoređena dobit		2,195	1,683	180
Dobitak tekuće godine	22	2,359	512	1,504
Ostale rezerve		(2,758)	(422)	(63)
UKUPAN KAPITAL		24,289	22,973	22,820
UKUPNI KAPITAL I OBAVEZE		345,870	289,067	237,836
VANBILANSNA EVIDENCIJA	24	523,245	435,261	400,423

Napomene na narednim stranama sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

Podgorica, 31. mart 2023. godine

Odobreno od strane i potpisano u ime Lovcen banke AD, Podgorica:

Vinko Nikić
Predsjednik Upravnog Odbora

Daniela Golubović
Član Upravnog Odbora

Marijana Ščekić
Rukovodilac Odjeljenja računovodstva, finansija
i kontrolinga

**ISKAZ O TOKOVIMA GOTOVINE U PERIODU ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA
31. DECEMBRA 2022. GODINE**

	<i>U hiljadama EUR</i>	
	2022	2021
Tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti		
Prilivi po osnovu kamata i slični prihodi	11,051	12,717
Odlivi po osnovu kamata i slični rashodi	(3,695)	(4,026)
Prilivi po osnovu naknada i provizija	4,200	2,620
Odlivi po osnovu naknada i provizija	(3,025)	(2,438)
Odlivi po osnovu plaćanja zaposlenim i dobavljačima	(6,265)	(5,318)
Smanjenje kredita i ostale aktive	(16,470)	(8,417)
Prilivi po osnovu depozita i ostalih obaveza	65,680	60,642
Plaćeni porezi	(66)	(144)
Ostali prilivi	31	32
Neto prilivi/(odlivi) gotovine iz poslovnih aktivnosti	51,441	55,668
Gotovinski tokovi iz aktivnosti investiranja		
Kupovina nekretnina i opreme	(518)	(546)
Kupovina nematerijalnih ulaganja	(1,718)	(550)
Kupovina hartija od vrijednosti	(19,256)	(8,468)
Prilivi od prodaje materijalne i dugotrajne imovine	-	-
Neto odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja	(21,492)	(9,564)
Tokovi gotovine iz finansijskih aktivnosti		
Povećanje/smanjenje pozajmljenih sredstava	(9,123)	(10,102)
Emisija običnih akcija	-	-
Neto prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja	(9,123)	(10,102)
Neto efekat kursnih razlika	187	174
Neto povećanje/(smanjenje) gotovine i gotovinskih ekvivalenata	21,013	36,176
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku perioda	95,190	59,014
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju perioda (napomena 12)	116,203	95,190

Napomene na narednim stranama sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

Podgorica, 31. mart 2023. godine

Odobreno od strane i potpisano u ime Lovčen banke AD, Podgorica:

Vinko Nikić
Predsjednik Upravnog Odbora

Daniela Golubović
Član Upravnog Odbora

Marijana Ščekić
Rukovodilac Odjeljenja računovodstva, finansija
i kontrolinga

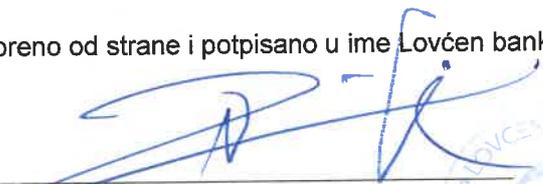
**ISKAZ O PROMJENAMA NA KAPITALU ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA
31. DECEMBRA 2022. GODINE**

	<i>U hiljadama EUR</i>				
	Akcijski kapital	Emisiona premija	Neraspoređena dobit	Rezerve	UKUPNO
Stanje na dan 01. januara 2021. godine	21,018	182	1,683	(63)	22,820
Uplata akcijskog kapitala	-	-	-	-	-
Emisione premije	-	-	-	-	-
Dobit tekuće godine	-	-	512	-	512
Nerealizovani gubici po osnovu hartija od vrijednosti	-	-	-	(359)	(359)
Stanje na dan 31. decembra 2021. godine	21,018	182	2,195	(422)	22,973
Uplata akcijskog kapitala	1,176	-	-	-	1,176
Emisione premije	-	117	-	-	117
Dobit tekuće godine	-	-	2,359	-	2,359
Nerealizovani gubici po osnovu hartija od vrijednosti	-	-	-	(2,336)	(2,336)
Stanje na dan 31. decembra 2022. godine	22,194	299	4,554	(2,758)	24,289

Napomene na narednim stranama sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

Podgorica, 31. mart 2023. godine

Odobreno od strane i potpisano u ime Lovćen banke AD, Podgorica:

Vinko Nikić
Predsjednik Upravnog Odbora

Daniela Golubović
Član Upravnog Odbora

Marijana Ščekić
Rukovodilac Odjeljenja računovodstva, finansija
i kontrolinga

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***1. OSNIVANJE I POSLOVANJE BANKE**

Lovćen banka (u daljem tekstu: "Banka") nastala je promjenom registrovane djelatnosti i naziva Mikrofinansijske institucije (MFI) Kontakt u Banku, koja je počela sa radom 25. avgusta 2014. godine. MFI Kontakt posluje od 25. marta 2011. godine kada je registrovana u Centralnom registru Privrednog suda u Podgorici pod registarskim brojem 4-0009270/001.

MFI Kontakt je 3. decembra 2013. godine dostavila, u ime svojih osnivača, Centralnoj banci Crne Gore zahtjev za izdavanje dozvole za rad Lovćen banke AD Podgorica. Savjet Centralne banke Crne Gore, na sjednici održanoj 28. maja 2014. godine, donio je Rješenje kojim izdaje dozvolu za rad Banci, O.br. 0101-4014/58-3.

Banka je upisana u Centralni registar Privrednog suda pod brojem 4-0009270/011 dana 27. juna 2014. godine.

Banka je osnovana od strane domaćih i stranih fizičkih lica sa značajnim bankarskim i privrednim iskustvom, domaćeg privrednog društva "Zetogradnja" doo Podgorica zajedno sa njemačkim državnim fondom DEG-om (KfW grupa).

Aktivnost Banke uključuje univerzalne bankarske proizvode u skladu sa licencom od kojih su najdominantniji kreditni, depozitni i garancijski poslovi, kao i poslovi platnog prometa sa inostranstvom, depo poslovi, usluge čuvanja u sefovima, izdavanje, obrada i evidentiranje platnih instrumenata.

Sjedište Banke je u Podgorici, Bulevar Džordža Vašingtona, br. 56/I. Na dan 31. decembra 2022. godine Banku čini Centrala sa sjedištem u Podgorici, 12 filijala i 3 šaltera. Na dan 31. decembra 2022. godine Banka ima 155 zaposlenih radnika (31. decembra 2021. godine: 144 zaposlenih radnika).

Članovi Upravnog odbora Banke na dan 31. decembra 2022. godine su:

IME I PREZIME	FUNKCIJA	Funkciju obavlja od
Vinko Nikić	Predsjednik Upravnog odbora	01.01.2022.
Daniela Golubović	Član Upravnog odbora	01.01.2022.
Edin Čeranić	Član Upravnog odbora	01.01.2022.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH ISKAZA****2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih iskaza**

Finansijski izvještaji Banke za 2022. godinu su sastavljeni u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvješavanja („MSFI“) i propisima Centralne banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvješavanje banaka.

Priloženi finansijski izveštaji su pripremljeni u formi propisanoj Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih iskaza banaka („Sl. list CG“ br. 034/22).

Finansijski izvještaji koji su sastavljeni za godinu koja se završila 31. decembra 2022. godine su prvi finansijski izvještaji koje je Banka sastavila u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvješavanja.

Računovodstvene politike i procjene koje se tiču priznavanja i vrednovanja sredstava i obaveza, korišćene prilikom sastavljanja ovih finansijskih izvještaja su konzistentne sa računovodstvenim politikama i procjenama primijenjenim u sastavljanju godišnjih finansijskih izvještaja Banke za 2021. godinu.

Finansijski iskazi su sastavljeni u skladu sa načelom istorijskog troška, osim ako je drugačije navedeno u računovodstvenim politikama.

Banka je u sastavljanju ovih finansijskih iskaza primjenjivala računovodstvene politike obrazložene u napomeni Pregled značajnih računovodstvenih politika. Finansijski iskazi Banke su iskazani u hiljadama eura (EUR), koja je funkcionalna valuta Banke i zvanična valuta u kojoj se podnose finansijski iskazi u Crnoj Gori. Osim ako nije drugačije naznačeno, svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR.

Finansijski izvještaji su sastavljeni u skladu sa konvencijom istorijskog troška, osim ako je drugačije navedeno u računovodstvenim politikama. Banka je u sastavljanju ovih finansijskih izvještaja primjenjivala računovodstvene politike obrazložene u napomeni 3.

2.2. Pravila procjenjivanja

Finansijski izveštaji su sastavljeni na osnovu načela istorijske vrijednosti, osim za sljedeće pozicije, koje se vrednuju po fer vrijednosti:

- Finansijski instrumenti po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha,
- Finansijski instrumenti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat,
- Finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

2.3. Funkcionalna i izvještajna valuta

Finansijski iskazi Banke su iskazani u hiljadama eura (EUR), koja je funkcionalna valuta Banke i zvanična valuta u kojoj se podnose finansijski iskazi u Crnoj Gori. Osim ako nije drugačije naznačeno, svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR.

2.4. Korišćenje procjenjivanja

Informacije o oblastima kod kojih je stepen procjene najveći i koje mogu imati najznačajniji efekat na iznose priznate u finansijskim izvještajima Banke date su u Napomeni 3.17.

2.5. Načelo stalnosti poslovanja

Finansijski iskazi su sastavljeni u skladu sa konceptom nastavka poslovanja (going concern), koji pretpostavlja da će Banka nastaviti da posluje tokom neograničenog vremenskog perioda u doglednoj budućnosti.

2.6. Uporedni podaci

Uporedni podaci odnosno početna stanja predstavljaju podatke sadržane u finansijskim iskazima za 2021. i 2020. godinu.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH ISKAZA (Nastavak)****2.7. Primjena novih standarda i izmjena postojećih**

Novi standardi, interpretacije i njihove izmjene su izlistane ispod.

Sledeći novi standardi, interpretacije i promjene postojećih standarda su obavezni za izvještajne periode počevši od 01. januara 2022. godine:

Standard	Naziv	Opis	Aktivan za sledeću finansijsku godinu
IFRS 16	Promjene na MSFI 16 Zakupi	Ustupci po zakupima u vezi Covid-19	od aprila 2021
MSFI 1, MSFI 9, MSFI 16, MRS 41	Godišnja unapređenja MSFI u ciklusu od 2018 do 2020. godine	MSFI 1 Prva primjena MSFI, MSFI 9 Finansijski instrumenti, MSFI 16 Zakupi, MRS 41 Agrikultura	2022
MSFI 3	MSFI 3 Poslovne kombinacije	Ažuriranje reference na Konceptualni okvir	2022
MRS 16	MRS 16 Nekretnine, Postrojenja i Oprema	Prihodi prije namjene korišćenja	2022
MRS 37	MRS 37 Rezervisanja, Potencijalne Obaveze i Potencijalna Imovina	Štetni ugovori	2022

2.7.1. Promjene na MSFI 16 Zakupi: Ustupci po zakupima u vezi Covid-19

Promjene na MSFI 16 Zakupi (Ustupci po zakupima u vezi Covid-19) proširuju praktičnu pogodnost u vezi ustupaka povezanih sa Covid-19 za bilo kakvu promjenu u plaćanjima zakupa inicijalno dospjelih na ili prije 30. juna 2022. godine. U pomenutoj praktičnoj pogodnosti, zakupac može izabrati da ne procjenjuje da li je ustupak po zakupima u vezi Covid-19 ugovorna promjena zakupa ili ne. Zakupac koji napravi ovaj izbor, svaku promjenu u plaćanju ugovora koja rezultira iz ustupaka u vezi Covid-19 tretira na način kao da promjena nije modifikacija zakupa. Ova izmjena se odnosi na godišnje izvještaje koji počinju na ili nakon 01. aprila 2021. Godine. Ranija primjena je dopuštena. Banka je odabrala da ne koristi ovu praktičnu pogodnost.

2.7.2. Godišnja unapređenja MSFI u ciklusu od 2018 do 2020. godine

Zbirka godišnjih poboljšanja MSFI-jeva 2018.-2020. uključuje izmjene i dopune sljedećih standarda: Izmjene MSFI-ja 1 dopuštaju podružnici koja primjenjuje član D16(a) MSFI-ja 1 da mjeri kumulativne kursne razlike korišćenjem iznosa koje je prijavila matica, na temelju datuma matičnog prelaska na MSFI-je. Izmjene MSFI-ja 9 pojašnjavaju koje naknade subjekt uključuje kada primjenjuje test "10 posto" u procjeni treba li prestati priznavati finansijsku obvezu. Entitet uključuje samo naknade plaćene ili primljene između entiteta (zajmoprimca) i zajmodavca, uključujući naknade koje je platio ili primio bilo entitet ili zajmodavac u ime drugoga.

Dodatak MSFI-ju 16 odnosi se samo na izmjene u ilustrativnom primjeru 13 (nije naveden datum stupanja na snagu).

Izmjene i dopune MRS-a 41 uklanjaju zahtjev za subjekte da isključe novčane tokove od oporezivanja kada mjere fer vrijednost biološke imovine korišćenjem tehnike sadašnje vrijednosti.

Izmjene se primjenjuju na godišnje izvještajne periode koja počinju na dan ili nakon 1. januara 2022. Ranija primjena je dopuštena. Ove izmjene i dopune ne dovode do značajnih promjena unutar Banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (Nastavak)****2.7. Primjena novih standarda i izmjena postojećih (Nastavak)****2.7.3. MSFI 3 Poslovne kombinacije**

Izmjene i dopune MSFI-ja 3 ažuriraju zastarjele reference u MSFI-ju 3 bez značajnih promjena njegovih zahtjeva. Dodatak se primjenjuje na godišnje izvještajne periode koja počinju na dan ili nakon 1. januara 2022. Ranija primjena je dopuštena. Ove izmjene i dopune ne dovode do značajnih promjena unutar Banke.

2.7.4. MRS 16 Nekretnine, Postrojenja i Oprema

Izmjene MRS-a 16 odnose se na prihode nastale prije nego što je stavka nekretnina, postrojenja i opreme spremna za upotrebu. Troškovi proba radi provjere funkcioniraju li stavka nekretnina, postrojenja i opreme ispravno i dalje su troškovi koji se mogu direktno pripisati. Ako je roba već proizvedena kao dio takvih proba, prihod od prodaje i troškovi proizvodnje moraju se priznati u računu dobiti i gubitka u skladu s relevantnim standardima. Stoga više nije dopušteno netirati prihode sa troškovima stavke nekretnina, postrojenja i opreme. Dodatak se primjenjuje na godišnje izvještajne periode koja počinju na dan ili nakon 1. januara 2022. Ranija primjena je dopuštena. Ove izmjene i dopune ne dovode do značajnih promjena unutar Banke.

2.7.5. MRS 37 Rezervisanja, Potencijalne Obaveze i Potencijalna Imovina

Izmjene i dopune MRS-a 37 pojašnjavaju koji se troškovi trebaju smatrati troškovima ispunjenja ugovora kada se procjenjuje je li ugovor štetan. Troškovi ispunjenja ugovora obuhvataju troškove koji se direktno odnose na ugovor. Oni mogu biti inkrementalni troškovi ispunjenja ugovora ili raspodjela drugih troškova koji se direktno odnose na ispunjenje ugovora.

Dodatak se primjenjuje na godišnje izvještajne periode koja počinju na dan ili nakon 1. januara 2022. Ranija primjena je dopuštena. Ove izmjene i dopune ne dovode do značajnih promjena unutar Banke.

Banka nije rano usvojila nove standarde, interpretacije i dopune postojećih standarda koje je izdao IASB, ali koji još nisu stupili na snagu, te se ne očekuje da će primjena ovih standarda, interpretacija i dopuna imati značajan utjecaj na financijske izvještaje Banke.

2.7.6. Novi standardi koji nisu još u primjeni

Sljedeći novi standardi, interpretacije i dopune postojećih standarda koje je izdao IASB i usvojila EU koji još nisu na snazi i koje Banka nije rano usvojila:

Standard	Name	Opis
MSFI 17	MSFI 17 Ugovori o Osiguranju	Novi standard koji mijenja MSFI 4
MSFI 17	Promjene na MSFI 17 Ugovori o Osiguranju	Inicijalna primjena MSFI 17 i MSFI 9 – Usporedne informacije
MRS 1	Promjene na MRS 1 Prezentacija Finansijskih Izvještaja	Objelodanjivanja Računovodstvenih politika
MRS 8	Promjene na MRS 8 Računovodstvene Politike, Promjene u Računovodstvenim procjenama i greškama	Definicija Računovodstvenih procjena
MRS 12	MRS 12 Porezi na dobit	Odloženi porezi u vezi aktive i passive koji nastaju iz jedinstvene transakcije

Novi standard MSFI 17 Ugovori o osiguranju zamijenit će MSFI 4 Ugovori o osiguranju. Primjenjuje se na godišnje izvještajne periode koja počinju na dan ili nakon 1. januara 2023. Ranija primjena je dopuštena. Ne očekuje se da će ovaj novi standard kao i njegovi amandmani dovesti do značajnih promjena unutar Banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE

(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (Nastavak)**2.7. Primjena novih standarda i izmjena postojećih (Nastavak)****2.7.6. Novi standardi koji nisu još u primjeni (Nastavak)**

Izmjene MRS-a 1 pojašnjavaju zahtjeve za objavljivanjem materijalno važnih računovodstvenih politika umjesto značajnih računovodstvenih politika. Dodatak se primjenjuje na godišnje izvještajne periode koja počinju na dan ili nakon 1. januara 2023. Ranija primjena je dopuštena. Ne očekuje se da će ove izmjene rezultirati značajnim promjenama unutar Banke.

Izmjene MRS-a 8 zamjenjuju definiciju promjena u računovodstvenim procjenama sa definicijom računovodstvenih procjena. Prema novoj definiciji, računovodstvene procjene su "novčani iznosi u finansijskim izvještajima koji su podložni nesigurnost u odmjeravanju". Entiteti razvijaju računovodstvene procjene ako računovodstvene politike zahtijevaju da se stavke u finansijskim izvještajima mjere na način koji uključuje nesigurnost u odmjeravanju. Dodaci pojašnjavaju da promjena računovodstvene procjene koja proizlazi iz novih informacija ili novih događaja nije ispravak pogreške. Nadalje, učinci promjene inputa ili tehnike mjerenja korištene za izradu računovodstvene procjene su promjene u računovodstvenim procjenama ako ne proizlaze iz ispravljanja pogrešaka prethodnih razdoblja. Promjena računovodstvene procjene može uticati samo na dobit ili gubitak tekućeg perioda ili na dobit ili gubitak oba, tekućeg i budućih perioda. Dodatak se primjenjuje na godišnje izvještajne periode koja počinju na dan ili nakon 1. januara 2023. Ranija primjena je dopuštena. Ne očekuje se da će ove izmjene rezultirati značajnim promjenama unutar Banke

Izmjene MRS-a 12 daju dodatne izuzetke od izuzetka početnog priznavanja. Prema izmjenama i dopunama, entitet ne primjenjuje izuzeće od početnog priznavanja za transakcije koje dovode do jednakih oporezivih i odbitnih privremenih razlika. U zavisnosti od poreskog zakona, jednake oporezive i odbitne privremene razlike mogu nastati prilikom početnog priznavanja imovine i obveza u transakciji koja nije poslovno spajanje i ne utiče ni na računovodstvenu ni na oporezivu dobit. Nakon izmjena i dopuna MRS-a 12, entitet je dužan priznati povezanu odloženu poresku imovinu i obavezu, pri čemu priznavanje bilo koje odložene poreske imovine podliježe kriterijumima nadoknadivosti u MRS-u 12. Dodatak se primjenjuje na godišnje izvještajne periode koja počinju na dan ili nakon 1. januara 2023. Ranija primjena je dopuštena. Ne očekuje se da će ove izmjene rezultirati značajnim promjenama unutar Banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE

(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA**3.1. Prihodi i rashodi po osnovu kamata i naknada**

Prihodi i rashodi kamata se iskazuju u bilansu uspjeha primjenom metode efektivne kamatne stope. Efektivna kamatna stopa predstavlja stopu koja tačno diskontuje buduće prilive i odlive tokom očekivanog roka trajanja finansijskog instrumenta na:

- Bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijskog sredstva ili
- Amortizovanu vrijednost finansijske obaveze.

Pri obračunu efektivne kamatne stope za finansijske instrumente, izuzev za kupljena ili odobrena kreditno-obezvrijeđena sredstva, Banka pri procjeni budućih novčanih tokova uzima u obzir sve ugovorene uslove, ali ne i ECL. Za kupljena ili odobrena kreditno-obezvrijeđena finansijska sredstva, kreditno-korigovana efektivna kamatna stopa se obračunava uz uzimanje u obzir očekivanih novčanih tokova, uključujući ECL.

Pri obračunu efektivne kamatne stope uzimaju se obzir transakcioni troškovi i sve naplaćene ili plaćene naknade, koje su dio efektivne kamatne stope. Transakcioni troškovi su inkrementalni troškovi koji se mogu direktno pripisati emitovanju ili otuđenju nekog finansijskog sredstva ili finansijske obaveze.

Amortizovana vrijednost finansijskog sredstva ili finansijske obaveze predstavlja iznos po kome su finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza vrednovani u trenutku inicijalnog priznavanja umanjena za otplate glavnice i uvećana ili umanjena za kumulativnu amortizaciju, obračunatu korišćenjem efektivne kamatne stope, razlike između inicijalnog iznosa i iznosa na dospelju, i za finansijska sredstva, korigovana za očekivani kreditni gubitak (ili obezvređenje nastalo u periodu prije 1. januara 2018. godine).

Bruto knjigovodstvena vrijednost finansijskog sredstva je amortizovana vrijednost finansijskog sredstva prije umanjena za očekivani kreditni gubitak.

Efektivna kamatna stopa za finansijska sredstva i obaveze se obračunava pri inicijalnom priznavanju finansijskog sredstva ili obaveze. Pri kalkulaciji prihoda i rashoda kamata, efektivna kamatna stopa se primjenjuje na bruto knjigovodstvenu vrijednost sredstava (ukoliko sredstvo nije kreditno-obezvrijeđeno) ili amortizovanu vrijednost obaveza. Za finansijske instrumente sa promjenljivom kamatnom stopom, efektivna kamatna stopa se mijenja usljed periodičnih procjena tokova gotovine, kako bi refletovala tržišno kretanje kamatnih stopa.

Za finansijska sredstva koja su postala kreditno-obezvrijeđena nakon inicijalnog priznavanja, Banka u potpunosti prestaje sa priznavanjem prihoda od kamate u bilansu uspjeha, odnosno vrši vanbilansnu evidenciju istih, do momenta naplate potraživanja, kada se prihod priznaje u visini naplaćenog potraživanja. Ukoliko finansijsko sredstvo nije više kreditno-obezvrijeđeno, obračun prihoda od kamata se ponovo vrši na bruto bazi tj. kamata se obračunava primjenom efektivne kamatne stope na bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijskog sredstva i priznaje u cjelosti u bilansu uspjeha.

Prihodi i rashodi od naknada i provizija nastali po osnovu pružanja, odnosno korišćenja bankarskih usluga priznaju se u bilansu uspjeha u momentu nastanka, tj. u momentu kada je usluga pružena, odnosno dobijena.

Prihodi i rashodi od naknada koji su sastavni dio efektivne kamatne stope na finansijsku imovinu ili obaveze se razgraničavaju i priznaju kao dio efektivne kamatne stope.

Prihodi i rashodi od naknada i provizija obuhvataju takođe naknade po osnovu izdavanja garancija i akreditiva od strane Banke, domaćih i međunarodnih plaćanja i transakcija u stranim valutama, posredničkih i drugih usluga Banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)****3.2. Preračunavanje deviznih iznosa**

Poslovne promjene nastale u stranoj valuti su preračunate u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza, koji je važio na dan poslovne promjene.

Sredstva i obaveze iskazane u stranoj valuti na dan bilansa stanja, preračunati su u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza koji je važio na taj dan.

Neto pozitivne ili negativne kursne razlike nastale prilikom poslovnih transakcija u stranoj valuti i prilikom preračuna pozicija bilansa stanja iskazanih u stranoj valuti knjižene su u korist ili na teret bilansa uspjeha, kao dobiti ili gubici po osnovu kursnih razlika.

Preuzete i potencijalne obaveze u stranoj valuti preračunate su u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza koji je važio na taj dan.

3.3. Porezi i doprinosi**Porez na dobit***Tekući porez na dobit*

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, 12/02, 80/04, "Sl. list CG", br. 40/08, 86/09, 40/11, 14/12, 61/13, 55/16, 146/21, 152/22).

Iznos oporezive dobiti se utvrđuje usaglašavanjem rezultata objelodanjenog u bilansu uspjeha za iznose prihoda i rashoda, na način definisan poreskim propisima. Rashod poreza na dobit se obračunava primjenom progresivne stope na iznos oporezive dobiti (2021. godine: 9%). Stope poreza na iznos oporezive dobiti iznose:

- 1) do 100.000,00 eura 9%;
- 2) od 100.000,01 eura do 1.500.000,00 eura: 9.000,00 eura +12% na iznos preko 100.000,01 eura;
- 3) preko 1.500.000,01 eura: 177.000,00 eura +15% na iznos preko 1.500.000,01 eura.

Kapitalni gubici mogu se prebijati sa kapitalnim dobitcima ostvarenim u istoj godini. Ako se i poslije izvršenog prebijanja sa kapitalnim dobitcima ostvarenim u istoj godini pojavi kapitalni gubitak, poreski obveznik može prenijeti kapitalni gubitak na račun budućih kapitalnih dobitaka u narednih pet godina.

Poreski propisi Crne Gore ne predviđaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjenje poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

Odloženi porez na dobit

Odloženi porez na dobit se obračunava korišćenjem metode utvrđivanja obaveza prema bilansu stanja, za privremene razlike proizašle iz razlike između poreske osnovice sredstava i obaveza i njihove knjigovodstvene vrijednosti. Važeće poreske stope na datum bilansa stanja se koriste za utvrđivanje razgraničenog iznosa poreza na dobit. Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska sredstva se priznaju za sve odbitne privremene razlike i poreske gubitke i kredite, koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode, do stepena do kojeg će vjerovatno postojati oporeziva dobit od koje se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

Odloženi porezi koji se odnose na ponovno odmjeravanje fer vrijednosti ulaganja raspoloživih za prodaju obračunavaju se direktno na teret ili u korist kapitala i istovremeno evidentiraju u bilansu uspjeha sa razgraničenim dobitcima ili gubicima.

Porezi, doprinosi i druge dažbine koje ne zavise od rezultata poslovanja

Porezi, doprinosi i druge dažbine koji ne zavise od rezultata poslovanja uključuju poreze na imovinu i druge poreze, naknade i doprinose koji se plaćaju prema raznim državnim i lokalnim poreskim propisima.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE

(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)**3.4. Gotovina i gotovinski ekvivalenti**

Pod gotovinom i gotovinskim ekvivalentima se podrazumijevaju novčana sredstva na računima blagajne (EUR i devizne), sredstva kod Centralne banke Crne Gore i drugih banaka.

Gotovinski ekvivalenti su kratkoročna, visoko likvidna ulaganja koja se brzo pretvaraju u poznate iznose gotovine i nisu pod značajnim uticajem rizika promjena vrijednosti. Gotovinski ekvivalenti predstavljaju oročene depozite kod poslovnih banaka na period do tri mjeseca.

Gotovina i gotovinski ekvivalenti se vrednuju po amortizovanoj vrijednosti u bilansu stanja.

Obračun, izdvajanje i korišćenje sredstava obavezne rezerve kod CBCG je propisano Odlukom o obaveznoj rezervi banaka kod Centralne banke Crne Gore („Službeni list Crne Gore”, 19/22) na osnovu koje se obavezna rezerva obračunava primjenom stope 5.5% na dio osnovice koju čine depoziti po viđenju i depoziti ugovoreni sa ročnošću do jedne godine, odnosno do 365 dana, 4.5% - na dio osnovice koju čine depoziti ugovoreni sa ročnošću preko jedne godine, odnosno preko 365 dana. Na depozite koji su ugovoreni sa ročnošću preko jedne godine, odnosno preko 365 dana, koji imaju klauzulu o mogućnosti razročenja u roku kraćem od jedne godine, odnosno kraćem od 365 dana, primjenjuje se stopa 5.5%.

Obračunatu obaveznu rezervu banke izdvajaju na račun obavezne rezerve u zemlji i/ili na račune Centralne banke u inostranstvu i ne mogu je izdvajati i držati u drugom obliku. Banke mogu za održavanje dnevne likvidnosti da koriste do 50% izdvojenih sredstava obavezne rezerve.

3.5. Finansijska sredstva**3.5.1. Datum priznavanja**

Finansijska imovina i obaveze, osim kredita i avansa datih kupcima i dugovanja prema kupcima, su inicijalno priznati na dan trgovanja, npr. datum kada banka postane stranka ugovornih odredbi instrumenta. To uključuje redovne trgovinske postupke: kupovinu ili prodaju finansijske imovine koja zahtijevaju dostavu u vremenskom okviru generalno utvrđenom regulativom ili konvencijom na tržištu. Krediti i avansi prema kupcima su priznati kad su sredstva deponovana na račun kupca. Banka priznaje dugovanja prema kupcima kad se sredstva deponuju u banku.

3.5.2. Početno odmjeravanje finansijskih instrumenata

Klasifikacija finansijskih instrumenata prilikom inicijalnog priznavanja zavisi od njihovih ugovornih uslova i poslovnog modela upravljanja instrumentima, kao što je opisano u Napomenama 3.6.1.1 i 3.6.1.2. Finansijski instrumenti se inicijalno mjere po njihovoj fer vrijednosti, osim u slučaju kada su finansijska imovina i obaveze knjiženi po FVPL, transakcijski troškovi su dodani na, ili oduzeti od, tog iznosa. Potraživanja od kupaca se mjere po transakcijskoj cijeni. Kada se fer vrijednost finansijskih instrumenata po inicijalnom priznavanju razlikuje od transakcijske cijene, Banka uzima u obzir Dan 1 dobitak ili gubitak kako je opisano u nastavku.

3.5.3. Dan 1 dobitak ili gubitak

Kad se transakcijska cijena instrumenta razlikuje od fer vrijednosti prilikom nastanka i fer vrijednost je bazirana na tehničari vrijednovanja koja koristi samo podatke dostupne iz tržišnih transakcija, Banka priznaje razliku između transakcijske cijene i fer vrijednosti u neto prihodima trgovanja. U tim slučajevima gdje je fer vrijednost zasnovana na modelima gdje neki od ulaznih podataka nisu uočljivi, razlika između cijene transakcije i fer vrijednosti je odložena i samo se priznaje u dobiti ili gubitku kada ulazni podaci postanu uočljivi, ili kad se instrument prestane priznavati.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)****3.5. Finansijska sredstva (Nastavak)****3.5.4. Kategorije odmjerenja finansijske imovine i obaveza**

Banka klasifikuje svu svoju finansijsku imovinu na osnovu poslovnog modela za upravljanje imovinom i ugovornih odredbi imovine, mjerenih po:

- amortizovanom trošku, kao što je objašnjeno u Napomeni 3.6.1;
- FVOCI, kao što je objašnjeno u Napomenama 3.6.3. i 3.6.4;
- FVPL

Banka nema derivate niti portfolio namijenjen trgovanju. Banka može odrediti svoje finansijske instrumente po FVPL-u, ukoliko to uklanja ili značajno umanjuje nedosljednosti u mjerenju ili priznavanju, kao što je objašnjeno u Napomeni 3.6.6.

Banka sve finansijske obaveze odmjerava po amortizovanom trošku.

3.6. Finansijska imovina i obaveze**3.6.1. Krediti i potraživanja od banaka i klijenata, finansijska ulaganja po amortizovanom trošku**

Banka kredite i potraživanja od banaka i klijenata odmjerava po amortizovanom trošku ukoliko su ispunjeni sledeći uslovi:

- Finansijsko sredstvo se drži u okviru poslovnog modela sa ciljem prikupljana ugovorenih novčanih tokova;
- Ugovorni uslovi finansijskog sredstva daju na određene datume novčane tokove koji su isključivo otplate glavnice i kamate (SPPI) na iznos neotplaćene glavnice.

Detalji ovih uslova su izloženi ispod.

3.6.1.1. Procjena poslovnog modela

Banka određuje svoje poslovne modele na nivou koji najbolje odražava kako ona upravlja grupama finansijskih sredstava kako bi dostigla svoj poslovni cilj. Poslovni model Banke se ne ocjenjuje na osnovu svakog pojedinačnog instrumenta, već na višem nivou grupisanih portfolia i zasniva se na posmatranim faktorima kao što su:

- Kako su učinak rada poslovnog modela i finansijske imovine u okviru tog poslovnog modela ocjenjeni i kako se izvještavaju ključnom osoblju rukovodstva;
- Rizici koji utiču na učinkovitost rada poslovnog modela (kao i finansijske imovine u okviru tog poslovnog modela) i naročito kako se upravlja tim rizicima;
- Kako se određuju naknade prema rukovodiocima (na primjer, da li je naknada zasnovana na fer vrijednosti sredstva kojim se upravlja ili na osnovu prikupljenih ugovorenih novčanih tokova);
- Očekivana učestalost, vrijednost i vrijeme prodaje su takođe važni aspekti procjene Banke.

Procjena poslovnog modela je zasnovana na razumnim očekivanim scenarijima bez uzimanja "najgoreg slučaja" ili "stresnog scenarija" u obzir. Ukoliko su novčani tokovi nakon inicijalnog priznavanja realizovani na drugačiji način od prvobitnih očekivanja Banke, Banka ne mijenja klasifikaciju presotalih finansijskih sredstava koja se nalaze u poslovnom modelu, ali uzima u obzir ove informacije kada procjenjuje novonastala ili tek kupljena finansijska sredstva.

Na 31. decembra 2022. godine, Banka cjelokupan portfolio kredita i potraživanja od banaka i klijenata drži radi prikupljanja ugovorenih novčanih tokova. Portfolio obveznica drži se i radi prikupljanja ugovorenih novčanih tokova i radi prodaje, stoga je klasifikovan kao FVOCI.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)****3.6. Finansijska imovina i obaveze (Nastavak)****3.6.1. Krediti i potraživanja od banaka i clijenata, finansijska ulaganja po amortizovanom trošku (Nastavak)****3.6.1.2. SPPI test**

Drugi korak u procesu klasifikovanja je da Banka procjenjuje ugovorne uslove finansiranja za identifikaciju da li ispunjavaju SPPI kriterijum (test). 'Glavnica' u svrhu ovog testa definiše se kao fer vrijednost finansijskog sredstva prilikom inicijalnog priznavanja i može se mijenjati tokom vijeka trajanja finansijskog sredstva (na primjer, ako postoje otplate glavnice ili amortizacija premije/diskonta). Najznačajniji elementi kamate u okviru aranžmana za kreditiranje su obično uzimanje u obzir vremenske vrijednosti novca i kreditnog rizika. Da bi se izvršila SPPI ocjena, Banka primjenjuje procjenu i razmatra relevantne faktore kao što je valuta u kojoj je denominirana finansijska imovina, i period za koji je kamatna stopa određena. Nasuprot tome, ugovorni uslovi koji uvode minimiziranu izloženost rizicima ili nestalnost u ugovorenim novčanim tokovima koji nisu povezani sa osnovnim aranžmanom za kreditiranje, ne dovode do ugovornih novčanih tokova koji su isključivo plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos. U takvim slučajevima, finansijsko sredstvo se mora mjeriti po FVPL.

Banka nema u svom portfoliju složenije instrumente sa ugovornih uslovima kao što su mogućnost poluge (leverage), preplata ili produžetak opcije, gdje su tokovi gotovine povezani sa osnovnim sredstvima, aranžmanima bez regresa, ugovorno povezani instrumenti, ili kada se ugovorni novčani tokovi mijenjaju na osnovu potencijalnih događaja. Na 01.01.2022. i na 31.12.2022. godine, Banka nema u svom portfoliju instrumenata koji ne prolaze SPPI test, tj. čiji ugovoreni novčani tokovi ne predstavljaju isključivo plaćanje glavnice i kamate na neotplaćeni iznos glavnice.

3.6.2. Finansijska imovina i finansijske obaveze namijenjene za trgovinu

Banka klasifikuje finansijsku imovinu ili finansijske obaveze kao namijenjene za trgovanje kad su kupljene ili izdate prvenstveno za kratkoročno ostvarivanje profita koji se ostvaruje kroz trgovinu ili da budu dio portfolija finansijskih instrumenata kojima se upravlja zajedno, za koje postoje dokazi o skorašnjem obrascu kratkoročne dobiti. Sredstva i obaveze namijenjene trgovanju se priznaju i mjere u bilansu stanja po fer vrijednosti. Promjene u fer vrijednosti se priznaju u neto prihodu od trgovanja. Prihodi ili troškovi kamata i dividendi se priznaju u neto prihodu od trgovanja u skladu sa uslovima ugovora, ili kad je utvrđeno pravo za isplatu. U ovu klasifikaciju su uključene dužničke hartije od vrijednosti, akcije, kratkoročne pozicije i ostali instrumenti koji su stečeni uglavnom radi prodaje ili otkupa u bliskoj budućnosti.

Na 01.01.2022. i 31.12.2022. godine, Banka u svom portfoliju nema finansijskih sredstava i obaveza namijenjenih trgovanju.

3.6.3. Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (FVOCI)

Banka po MSFI 9 primjenjuje novu kategoriju dužničkih instrumenata mjerenih po FVOCI kada su oba sljedeća uslova ispunjena:

- Instrument se drži u okviru poslovnog modela, čiji cilj se postiže prikupljanjem ugovornih novčanih tokova i prodajom finansijske imovine;
- Ugovorni uslovi finansijskog sredstva prolaze SPPI test.

Ovi instrumenti u velikoj mjeri obuhvataju imovinu koja je ranije bila klasifikovana kao finansijska ulaganja raspoloživa za prodaju po MRS 39 (u slučaju Banke podudarnost je potpuna). Dužnički instrumenti po FVOCI se naknadno mjere po fer vrijednosti sa dobitima i gubicima koji nastaju zbog promjena u fer vrijednosti priznatih u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti (OCI). Prihodi od kamata i dobiti i gubici od kursnih razlika priznaju se u bilansu uspjeha na isti način kao i za finansijsku imovinu mjerenu po amortizovanom trošku. ECL obračun za dužničke instrumente po FVOCI objašnjen je u Napomeni 3.9.2. Prilikom prestanka priznavanja, kumulativni dobiti ili gubici koji su prethodno priznati u OCI, reklasifikuju se iz OCI u bilans uspjeha.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)****3.6. Finansijska imovina i obaveze (Nastavak)****3.6.4. Vlasnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (FVOCI)**

Po inicijalnom priznavanju, Banka povremeno može da izabere da neopozivo klasifikuje neke vlasničke instrumente kao vlasničke instrumente po FVOCI kada ispunjavaju definiciju Kapitala po MRS 32 Finansijski instrumenti: Prezentacija i ne drže se kao namijenjeni za trgovanje. Ovakva klasifikacija se određuje po principu instrument-po-instrument. Dobici i gubici na ovim vlasničkim instrumentima se ne reklasifikuju u profit. Dividende se priznaju u bilans uspjeha kao i drugi operativni prihodi kada se utvrdi pravo na isplatu, osim kada Banka ima koristi od takvih prihoda kao povrat dijela troškova instrumenta, u tom slučaju se takvi dobiti evidentiraju u OSD. Vlasnički instrumenti po FVOCI nisu predmet procjene umanjenja vrijednosti.

Na 01.01.2022. i na 31.12.2022. godine, Banka u svom portfoliju nema vlasničke instrumente FVOCI.

3.6.5. Emitovani dug i druga pozajmljena sredstva

Nakon inicijalnog mjerenja, emitovani dug i druga pozajmljena sredstva se naknadno mjere po amortizovanom trošku. Amortizovani trošak se obračunava uzimanjem u obzir svakog diskonta ili premije po emitovanim sredstvima, i troškove koji su sastavni dio EKS-a.

3.6.6. Finansijska imovina i finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (FVPL)

Finansijska imovina i finansijske obaveze u ovoj kategoriji se ne drže za trgovanje i određene su od strane rukovodstva prilikom inicijalnog priznavanja ili se obavezno moraju mjeriti po fer vrijednosti prema MSFI 9. Uprava samo određuje instrument po FVPL-u prilikom inicijalnog priznavanja kada je ispunjen jedan od sljedećih kriterijuma (ovakva klasifikacija se određuje po principu instrument po instrument):

- Klasifikacija eliminiše ili značajno smanjuje nekonzistentan tretman koji bi inače nastao od mjerenja imovine ili obaveza ili priznavanja dobitaka ili gubitaka na njima na drugačijoj osnovi ili
- Obaveze (i imovina do 1. januara 2018. godine prema MRS 39) su dio grupe finansijskih obaveza (ili finansijske imovine, ili oba po MRS 39), kojima se upravlja i njihov rad ocjenjuje prema fer vrijednosti, u skladu sa dokumentovanim upravljanjem rizikom ili investicionom strategijom ili
- Obaveze (i sredstva do 1. januara 2018. godine prema MRS 39) koji sadrže jedan ili više ugrađenih derivata, osim ako ne modifikuju znatno novčane tokove koji bi inače bili zahtijevani prema ugovoru, ili je jasno sa malo ili bez analize kada se sličan instrument prvo razmatra, jasno da je odvajanje ugrađenog derivata ili više njih zabranjeno.

Finansijska imovina i finansijske obaveze po FVPL evidentiraju se u bilansu stanja po fer vrijednosti. Promjene fer vrijednosti evidentiraju se u bilansu uspjeha, izuzev kretanja fer vrijednosti obaveza po FVPL zbog promjena u sopstvenom kreditnom riziku Banke. Takve promjene u fer vrijednosti evidentiraju se u sopstvenoj kreditnoj rezervi kroz OCI i ne reklasifikuju se u bilans uspjeha. Kamata zarađena ili nastala na instrumentima po FVPL je obračunata u prihodima od kamata ili troškovima kamate, odnosno, koristeći EKS, uzimajući u obzir bilo koji diskont/premiju i kvalifikovane troškove transakcije koji su sastavni dio instrumenta. Kamata zarađena na imovini koja se obavezno mjeri na FVPL se evidentira korištenjem ugovorne kamatne stope. Prihod od dividendi od vlasničkih instrumenata po FVPL se evidentira u bilansu uspjeha kao ostali operativni prihodi kada je utvrđeno pravo na isplatu.

3.6.7. Finansijske garancije, akreditivi i neiskorišćene obaveze po kreditima

Banka izdaje finansijske garancije, akreditive i kreditne obaveze.

Finansijske garancije se inicijalno priznaju u finansijskim izvještajima (u okviru rezervisanja) po fer vrijednosti, pri čemu je primljena premija. Poslije inicijalnog priznavanja, obaveza Banke po svakoj garanciji se mjeri kao veće od početnog priznatog iznosa umanjenog za kumulativnu amortizaciju priznate u bilansu uspjeha, i - prema MRS 39 - najbolja procjena troškova potrebnih za izmirenje bilo koje finansijske obaveze koji proizilaze iz garancije, ili - prema MSFI 9 - ECL rezervisanje kao što je navedeno u Napomeni 3.10.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)****3.6. Finansijska imovina i obaveze (Nastavak)****3.6.7. Finansijske garancije, akreditivi i neiskorišćene obaveze po kreditima (Nastavak)**

Primljena premija se priznaje u bilansu uspjeha u Neto prihodima od provizija i naknada ravnomjerno tokom životnog vijeka garancije.

Neiskorištene obaveze po kreditima i akreditivi su obaveze po kojima je, tokom trajanja obaveze, Banka dužna da klijentu obezbijedi kredit sa unaprijed određenim uslovima. Slično ugovorima finansijske garancije, ovi ugovori su u okviru zahtjeva ECL-a.

Nominalna ugovorna vrijednost finansijskih garancija, akreditiva i neiskorištenih obaveza po kreditima, gdje dogovoreni kredit koji treba biti odobren je u skladu sa tržišnim uslovima, nisu evidentirani u izveštaju o finansijskom položaju.

3.7. Reklasifikacija finansijske imovine i obaveza

Od 1. januara 2018. godine Banka ne reklasifikuje svoja finansijska sredstva nakon njihovog inicijalnog priznanja, osim u izuzetnim okolnostima kada Banka stiže, otuđuje ili prekida poslovnu liniju. Finansijske obaveze se nikada ne reklasifikuju. Banka nije reklasifikovala bilo koje od svojih finansijskih sredstava ili obaveza u 2022. godini.

3.8. Prestanak priznavanja finansijske imovine i obaveza**3.8.1. Prestanak priznavanja zbog značajne promjene uslova i odbredbi**

Banka prestaje priznavati finansijsko sredstvo, kao što je kredit kupcu, kada se pregovaraju uslovi i odredbe do te mjere da, u suštini, on postaje novi kredit, uz razliku priznatu kao dobit ili gubitak od prestanka priznavanja, u mjeri u kojoj gubitak zbog umanjenja vrijednosti još uvijek nije evidentiran. Novopriznati krediti se klasifikuju kao Stage 1 za potrebe mjerenja ECL-a, osim ako se novi kredit ne smatra POCI.

Prilikom procjene da li prestati sa priznavanjem kredita klijentu ili ne, između ostalog, Banka razmatra sljedeće faktore:

- Promjena valute kredita
- Uvođenje kapitala
- Promjena u ugovornoj stranci
- Ako je modifikacija takva da instrument više ne ispunjava SPPI kriterijume.

Ako izmjena ne rezultira u novčanim tokovima koji su bitno različiti, modifikacija ne dovodi do prestanka priznavanja. Na osnovu promjene u novčanim tokovima diskontovanim po originalnom EKS-u, Banka evidentira dobitak ili gubitak zbog modifikacije u mjeri u kojoj gubitak zbog umanjenja vrijednosti (obezvređenja) još uvijek nije evidentiran.

3.8.2. Prestanak priznavanja osim za značajne promjene

Finansijska imovina (ili, kada je to primjenljivo, dio finansijskog sredstva ili dio grupe sličnih finansijskih sredstava) prestaje se priznavati kada isteknu prava na primanje novčanih tokova iz finansijske imovine. Banka takođe prestaje priznavati finansijsko sredstvo ako je prenijela finansijsko sredstvo i ako transfer ispunjava uslove za prestanak priznavanja.

Banka je prenijela finansijsko sredstvo ako i samo ako:

- Banka je prenijela svoja ugovorna prava na primanje novčanih tokova iz finansijske imovine, ili
- Zadržava prava na novčane tokove, ali je preuzela obavezu da plati primljene novčane tokove u punom iznosu trećoj strani bez značajnog odlaganja pod aranžmanom "pass-through"

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE

(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)**3.8. Prestanak priznavanja finansijske imovine i obaveza (Nastavak)****3.8.2. Prestanak priznavanja osim za značajne promjene (Nastavak)**

Pass-through aranžmani su transakcije u kojima Banka zadržava ugovorna prava na primanje novčanih tokova od finansijske imovine ("izvorna imovina"), ali preuzima ugovornu obavezu da će isplatiti te novčane tokove jednom subjektu ili više njih („konačni primaoci“) kada su ispunjena sva tri sljedeća uslova:

- Banka nema obavezu isplatiti iznose konačnim primaocima, osim ako od izvorne imovine ostvari jednake iznose, izuzimajući kratkoročne avanse sa pravom potpunog povrata posuđenog iznosa uvećenog za dospjele kamate po tržišnim stopama,
- Banka ne može prodati ili založiti izvornu imovinu osim kao jamčevinu konačnim primaocima,
- Banka mora nadoknaditi sve novčane tokove koje prikupi u ime konačnih primaoca bez značajne odgode. Pored toga, Banka nema pravo reinvestirati takve novčane tokove, osim ulaganja u novac ili novčane ekvivalente uključujući zarađenu kamatu, tokom perioda od datuma prikupljanja do datuma potrebnog nadoknađivanja u korist konačnih primaoca.

Prenos se može kvalifikovati samo za prestanak priznanja ako:

- Je Banka prenijela gotovo sve rizike i koristi od imovine, ili
- Banka nije prenijela niti zadržala gotovo sve rizike i koristi od imovine, ali je prenijela kontrolu nad imovinom.

Banka smatra da se kontrola prenosi ako i samo ako primatelj ima stvarnu sposobnost prodati imovinu u cjelini nepovezаноj trećoj strani i ako to može učiniti jednostrano i bez određivanja dodatnih ograničenja prenosa. Kada Banka nije prenijela niti zadržala gotovo sve rizike i koristi i zadržala kontrolu nad imovinom, imovina se i dalje priznaje samo u mjeri u kojoj je Banka nastavi sudjelovati, u kom slučaju, Banka također priznaje pridruženu obavezu. Prenijeta imovina i povezana obaveza se mjere na osnovi koja odražava prava i obaveze koje je Banka zadržala.

Nastavak sudjelovanja u obliku garancije nad prenesenom imovinom se mjeri po nižoj od prvobitne knjigovodstvene vrijednosti imovine i maksimalnog iznosa primljene naknade koju bi Banka mogla biti dužna platiti. Ako nastavak sudjelovanja ima oblik izdane ili kupljene opcije (ili oboje) za prenesenu imovinu, nastavak sudjelovanja se mjeri po vrijednosti koju bi Banka bila dužna platiti pri otkupu. U slučaju izdane opcije prodaje za imovinu koja se mjeri po fer vrijednosti, stepen nastavka sudjelovanja subjekta je ograničen na nižu vrijednost od fer vrijednosti prenesene imovine i cijene izvršavanja opcije.

Finansijska obaveza se prestaje priznavati kada se obaveza ispuni, poništi ili kada istekne. Kada postojeću finansijsku obavezu zamjenjuje druga od istog zajmodavca u znatno drugačijim uslovima, ili su uslovi postojeće obaveze bitno modifikovani, takva razmjena ili modifikacija se tretira kao prestanak priznavanja izvorne obaveze i priznavanje nove obaveze. Razlika između knjigovodstvene vrijednosti izvorne finansijske obaveze i isplaćene naknade se priznaje u bilansu uspjeha.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)****3.9. Obezvredjenje finansijske imovine****3.9.1. Pregled ECL principa**

Usvajanje MSFI 9 je fundamentalno promijenilo metodologiju obezvređenja kredita Banke zamjenjujući MRS 39 pristup nastalih gubitaka sa ECL pristupom uzimanja u obzir budućih događaja. Od 1. januara 2018. godine Banka priznaje rezervacije za umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke za sve kredite i ostala dužnička finansijska sredstva koja se ne drže po FVPL, zajedno sa obavezama po kreditu i ugovorima o finansijskim garancijama, u ovom dijelu nazvanih "finansijski instrumenti". Vlasnički instrumenti FVOCI nisu subjekt umanjenja vrijednosti prema MSFI 9.

ECL rezervisanje je zasnovano je na kreditnim gubicima koji se očekuju tokom vijeka trajanja imovine (očekivani kreditni gubici tokom vijeka trajanja ili LECL – *lifetime expected credit losses*), osim ako nije došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika od nastanka, u kom slučaju rezervisanje se zasniva na očekivanom kreditnom gubitku za 12 mjeseci (12m ECL) kako je navedeno u Napomeni 3.9.2.

12mECL je dio LECL-a koji predstavlja ECL koji je posljedica neispunjena obaveza povezanih sa finansijskim instrumentom koji su mogući u razdoblju od 12 mjeseci nakon datuma izvještavanja. Oba, i LECLs i 12m ECL se izračunavaju ili na pojedinačnoj osnovi ili na kolektivnoj osnovi, u zavisnosti od prirode osnovnog portfolija finansijskih instrumenata. Politika Banke za grupisanje finansijske imovine mjerene na kolektivnoj osnovi objašnjena je u Napomeni 4.2.4.

Na osnovu navedenog procesa, Banka grupiše kredite u Stage 1, Stage 2, Stage 3 i POCI, kako je opisano u nastavku:

- Stage 1: Kada se krediti prvi put priznaju, Banka priznaje rezervisanje na osnovu 12m ECL-a. Stage 1 krediti takođe uključuju i one u kojima je kreditni rizik poboljšan te kredit reklasifikovan iz Stage 2;
- Stage 2: Kada je kredit pokazao značajan porast kreditnog rizika od nastanka, Banka evidentira rezervisanje za LECL. Krediti iz Stage 2 takođe uključuju one kojima je kreditni rizik poboljšan te kredit reklasifikovan iz Stage 3;
- Stage 3: Obezvrijeđeni krediti (kao što je navedeno u Napomeni 4.3). Banka evidentira rezervisanje za LECL;

POCI: Kupljena ili stvorena finansijska imovina umanjena za kreditne gubitke (POCI) je finansijska imovina koja je umanjena za kreditne gubitke prilikom inicijalnog priznavanja. POCI imovina se evidentira po fer vrijednosti pri prvobitnom priznavanju, a prihodi od kamata naknadno se priznaju na osnovu kreditnim rizikom usklađene EKS (KUEKS). ECL se priznaje ili otpušta samo u mjeri u kojoj postoji naknadna promjena u očekivanim kreditnim gubicima. Za finansijsku imovinu za koju Banka nema opravdanih očekivanja za povrat ili cjelokupnog neizmirenog iznosa, ili njegovog dijela, bruto knjigovodstvena vrijednost finansijske imovine se smanjuje. Ovo se smatra (djelimičnim) prestankom priznavanja finansijskog sredstva.

3.9.2. Izračunavanje ECL-a

Banka izračunava ECL na osnovu četiri scenarija vjerovatnoće za mjerenje očekivanih nedostataka u gotovini, diskontovanih približno EKS-om. Manjak gotovine predstavlja razliku između tokova gotovine koji dospijevaju subjektu u skladu sa ugovorom i novčanim tokovima koje entitet očekuje da primi.

Način ECL izračuna je prikazana u nastavku i ključni elementi su:

- PD - Vjerovatnoća nastanka statusa neispunjenja obaveza je procjena vjerovatnoće neispunjenja obaveza u datom vremenskom periodu. Neispunjenje obaveza se može desiti samo u određeno vrijeme tokom procijenjenog perioda, ukoliko se nije prethodno prestalo sa priznavanjem proizvoda a još uvijek je u portfoliju. Koncept PD-a je dalje objašnjen u Napomeni 4.2.4.2.
- EAD - Izloženost prilikom neispunjenja obaveza predstavlja procjenu izloženosti na dan u budućnosti kada se očekuje neispunjavanje obaveza, uzimajući u obzir očekivane promjene u izloženosti nakon datuma izvještavanja, uključujući otplate glavnice i kamate, bilo da je ugovoreno po ugovoru ili na drugi način, očekivana povlačenja po partijama i obračunatu kamatu od propuštenih plaćanja. EAD je dalje objašnjen u Napomeni 4.2.4.2.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)****3.9. Obezvredjenje finansijske imovine (Nastavak)****3.9.2. Izračunavanje ECL-a (Nastavak)**

- LGD Gubitak u slučaju neizmirenja obaveza je procjena gubitaka koji se javlja u slučaju neizmirenja obaveza u određeno vrijeme. Zasniva se na razlici između ugovorenih novčanih tokova i novčanih tokova koje bi kreditor očekivao da primi, uključujući i realizaciju bilo kojeg kolaterala. To je obično izraženo kao procenat EAD-a. LGD je dalje objašnjen u Napomeni 4.2.4.2.

Izuzev kreditnih kartica i drugih revolving kredita, za koje je posebno naveden tretman u Napomeni 3.9.4, maksimalni period za koji se utvrđuju kreditni gubici je ugovoreni životni vijek finansijskog instrumenta, osim ako Banka ima zakonsko pravo za utvrđivanje kraćeg perioda.

Gubici i otpuštanja od obezvređenja se obračunavaju i objelodanjuju odvojeno od gubitaka ili dobitaka promjene koji se obračunavaju kao usklađivanje knjigovodstvene vrijednosti finansijske imovine. Rezervisanja za ECL za neiskorištene obaveze po kreditima se procjenjuju u skladu sa Napomenom 4.2.4. Obračun ECL-a (uključujući i ECL-ove povezane sa neiskorištenim dijelom kredita) za revolving proizvode kao što su kreditne kartice je pojašnjen u Napomeni 3.9.4.

Modeli ECL metoda su sažete u nastavku:

- Stage 1: 12m ECL obračunava se kao dio LECL-ova, koji predstavljaju ECL-ove koji proizilaze iz događaja koji dovode do nemogućnosti otplate finansijskih instrumenata, a koji su mogući u roku od 12 mjeseci od dana izvještavanja. Banka računa 12m ECL rezervisanje na temelju očekivanog neispunjenja obaveza u vremenskom periodu od 12 mjeseci nakon datuma izvještavanja. Ove očekivane 12-mjesečne vjerovatnoće su primijenjene na predviđene EAD i pomnožene sa očekivanim LGD te diskontovane koristeći originalnu EKS.
- Stage 2: Kada zajam pokazuje značajno povećanje u kreditnom riziku od nastanka, Banka bilježi rezervisanje za LECL-ove. Metodologija je slična prethodno objašnjennoj, s tim da su PD i LGD procijenjeni kroz životni vijek instrumenta. Očekivani novčani nedostaci diskontovani su koristeći originalnu EKS.
- Stage 3: Za kredite koji su obezvrijeđeni (definisano u Napomeni 4.2.), Banka priznaje doživotne kreditne gubitke za ove kredite. Metod je sličan onome primjenjenom u Stage 2, sa PD postavljenim na 100%.
- POCI: POCI imovina je finansijska imovina koja je umanjena za kreditne gubitke prilikom inicijalnog priznavanja. Banka prepoznaje kumulativne promjene u životnom vijeku ECL-a od priznavanja, putem procjene na individualnoj osnovi, na temelju ponderisane vjerovatnoće za sva scenarija, diskontovane sa EKS usklađenom za kreditni rizik.
- Obaveze po zajmu i akreditivi: Prilikom procjene LECL-a za neiskorištene obaveze po zajmovima, Banka procjenjuje očekivani dio obaveza koji će biti iskorišten u toku očekivanog životnog vijeka zajma. ECL se tada temelji na sadašnjoj vrijednosti očekivanih novčanih gubitaka ako je zajam iskorišten. Očekivani novčani gubici diskontovani su koristeći približnu vrijednost EKS-a zajma. Za kreditne kartice i revolving kredite koji uključuju i zajam i neiskorištene obaveze po zajmu, ECL se računaju zajedno s zajmom a prikazuju u okviru rezervisanja za vanbilansne obaveze. Za obaveze po zajmovima i akreditivima ECL se priznaje u okviru Rezervisanja.
- Finansijske garancije: Obaveza Banke za svaku garanciju mjeri se po višoj vrijednosti od prvobitno priznatog iznosa umanjenog za akumuliranu amortizaciju priznatu u bilansu uspjeha i ECL rezervisanja. U tu svrhu, Banka procjenjuje ECL na osnovu sadašnje vrijednosti očekivanih isplata kako bi se nadoknadili kreditni gubici pretrpljene od strane korisnika garancije. Gubici se diskontuju kamatnom stopom usklađenom za rizik koja je relevantna za izloženost. ECL-ovi koji se odnose na finansijske garancije priznaju se u okviru Rezervisanja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)****3.9. Obezvredjenje finansijske imovine (Nastavak)****3.9.3. Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (FVOCI)**

ECL-ovi za dužničke instrumente mjerene po FVOCI ne umanjuju knjigovodstvenu vrijednost ove finansijske imovine u bilansu stanja, koja ostaje mjerena po fer vrijednosti. Umjesto toga, iznos koji je jednak rezervisanju za kreditne gubitke koje bi nastalo da je imovina vrednovana po amortizovanom trošku priznaje se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti kao akumulirani iznos umanjenja vrijednosti, uz odgovarajući efekat na bilans uspjeha. Akumulirani gubitak priznat u okviru revalorizacionih rezervi se reklasifikuje u bilans uspjeha pri prestanku priznavanja imovine.

3.9.4. Kreditne kartice i revolving krediti

Proizvodi Banke obuhvataju različita prekoračenja po računu i kreditne kartice za pravna i fizička lica, za koje Banka ima pravo da otkáže i / ili umanjí sredstva, uz otkazni rok. Banka ne ograničava izloženost kreditnim gubicima na period otkaznog roka ugovora, već umjesto toga obračunava ECL za period koji odražava očekivanja Banke o ponašanju korisnika, vjerovatnoću nemogućnosti otplate i buduće postupke smanjenja rizika od strane Banke, što bi moglo uključivati umanjenje ili otkazivanje sredstava. Na temelju dosadašnjih iskustava i očekivanja Banke, period za koji Banka obračunava ECL za ove proizvode je godinu dana.

3.9.5. Informacije „okrenute budućnosti“

U svojim ECL modelima, Banka se oslanja na široki spektar informacija orijentisanih prema budućnosti koje su korištene kao ekonomski ulazni podaci, kao što su: rast BDP-a, promjena stope nezaposlenosti, promjena prosječne zarade, indeksi cijena nekretnina, promjena spoljnotrgovinske razmjene. Međutim, ulazni podaci i modeli korišteni za obračun ECL-ova ne mogu uvijek obuhvatiti sve karakteristike tržišta na dan finansijskog izvještavanja. Dodatno, imajući u vidu starost Banke i, posljedično toga, njenog portfolija, kretanja kvaliteta portfolija u budućnosti mogu imati kretanja koja nijesu u skladu sa tržišnim kretanjima. U vezi sa tim, povremeno su potrebna kvalitativna prilagođavanja ili ispravke koje služe kao privremene prilagodbe u slučaju kada su takve razlike materijalno značajne. Banka je razvila metodologiju u skladu sa kojom predviđa usaglašavanje sa trendovima na nivou bankarskog sistema u Crnoj Gori u toku procijenjenog perioda. Detaljnije informacije o ovim ulaznim podacima i analizi osjetljivosti navedene su u Napomeni 4.2.

3.9.6. Vrednovanje kolaterala

Kako bi se ublažio kreditni rizik vezan za finansijsku imovinu, Banka nastoji koristiti kolateral, gdje je to moguće. Kolateral se može pojaviti u različitim oblicima, kao što su gotovina, hartije od vrijednosti, akreditivi / garancije, nekretnine, potraživanja, zalihe, ostala nefinansijska imovina i kreditna poboljšanja kao što su sporazumi o netiranju. Računovodstvena politika Banke za kolaterale koja se dodjeljuje uzimajući u obzir aranžmane za kreditiranje, ista je u MSFI-u 9 kao i u MRS-u 39. Kolaterali, osim stečene imovine, ne bilježe se u bilansu stanja Banke. Međutim, fer vrijednost kolaterala utiče na obračun ECL-ova. Obično se procjenjuju na minimalnu vrijednost po nastanku, te ponovno procjenjuju na tromjesečnoj osnovi. Međutim, određeni kolaterali, na primjer, gotovina, vrednuju se na dnevnom nivou. Uticaji različitih kreditnih poboljšanja Banke su detaljnije objašnjeni u Napomeni 4.2. Do određene mjere, Banka koristi trenutne podatke na tržištu za vrednovanje finansijske imovine koja se drži kao kolateral. Ostala finansijska imovina koja nema lako određivu tržišnu vrijednost, vrednuje se primjenom modela. Nefinansijski kolaterali, kao što su nekretnine, vrednuju se na temelju podataka koje pružaju treće strane kao što su ovlašćeni procjenitelji ili na temelju indeksa cijena nekretnina.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)****3.9. Obezbvredjenje finansijske imovine (Nastavak)****3.9.7. Stečena aktiva**

Prema MSFI 9, računovodstvena politika Banke ostaje ista kao što je bila u MRS 39. Politika Banke treba utvrditi može li se preuzeta imovina iskoristiti za interne potrebe ili se treba prodati. Imovina namijenjena za interne potrebe prenosi se na relevantnu kategoriju imovine, po nižoj od vrijednosti od preuzete vrijednosti ili knjigovodstvene vrijednosti izvornog sredstva osiguranja. Imovina za koju je određeno da se treba prodati prebacuje se na imovinu namijenjenu prodaji, po fer vrijednosti (ako je finansijska imovina), a za imovinu koja nije finansijska, po fer vrijednosti umanjenoj za trošak prodaje na dan preuzimanja, a u skladu sa politikom Banke.

3.9.8. Otpisi

Prema MSFI 9, računovodstvena politika Banke ostaje ista kao što je bila u MRS 39. Finansijska imovina otpisuje se djelimično ili u cijelosti samo ako Banka odustane od naplate. Ako je iznos koji treba otpisati veći od akumuliranih rezervisanja za kreditne gubitke, razlika se najprije obračunava kao dodatno rezervisanje koje se onda sučeljava sa bruto knjigovodstvenom vrijednošću. Bilo koja naknadna naplata umanjuje troškove za kreditne gubitke.

3.9.9. Forborne i modifikovani krediti

Banka ponekad pravi koncesije ili izmjene prvobitnih uslova kredita kao odgovor na finansijske poteškoće dužnika, umjesto da uzme u posjed ili na drugi način izvrši naplatu kolaterala. Banka smatra kredit forborne kada su takve koncesije ili izmjene rezultat trenutnih ili očekivanih finansijskih poteškoća dužnika, a Banka se ne bi složila sa tim izmjenama u slučaju da je dužnik finansijski stabilan. Forbearance može uključivati produženje roka otplate i saglasnost sa novim uslovima kredita. Nakon ponovnog pregovaranja o uslovima, svako umanjenoj vrijednosti se mjeri pomoću originalne EKS izračunate prije izmjene uslova. Politika Banke je da prati forborne kredite da bi se osiguralo da će buduća plaćanja i dalje biti vjerovatna. Odluke o prestanku priznavanja i klasifikovanju u Stage 2 i Stage 3 ili POCI utvrđuju se od slučaja do slučaja primjenom testova kvalitativnih i kvantitativnih efekata modifikacije uslova. Ukoliko se ovim procesima utvrdi gubitak po zajmu, njime se upravlja i objavljuje se kao obezvrijeđeno Stage 3 forborne sredstvo ili POCI dok se ne naplati ili otpiše. Nakon što se sredstvo klasifikuje kao forborne, ostaje forborne najmanje 24 mjeseca probnog (cooling) perioda. Da bi se kredit reklasifikovao iz forborne kategorije, klijent mora ispuniti navedene kriterije:

- Svi njegovi zajmovi se moraju smatrati performing,
- Prošao je probni period od dvije godine od datuma kada je forborne ugovor performing,
- Redovna plaćanja veća od beznačajnog iznosa glavnice ili kamate se vrše najmanje pola probnog perioda,
- Korisnik nema nijedan ugovor sa kojim kasni više od 30 dana.

Ako su izmjene značajne (test kvalitativnih i kvantitativnih efekata modifikacije), zajam se prestaje priznavati, prilikom čega mogu nastati POCI sredstva. Na 01.01.2022. i 31.12.2022. godine, Banka nema POCI sredstava.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)****3.10. Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna ulaganja***Nekretnine, postrojenja i oprema*

Nekretnine, postrojenja i oprema iskazuju se po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu ispravku vrijednosti. Nabavna vrijednost uključuje izdatke direktno pripisive nabavljenom sredstvu.

Nabavnu vrijednost čini vrijednost po fakturi dobavljača, uvećana za zavisne troškove po osnovu nabavke i troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti.

Amortizacija se ravnomjerno obračunava na nabavnu vrijednost sredstava, s ciljem da se u potpunosti otpišu u toku njihovog korisnog vijeka trajanja. Obračun amortizacije počinje kada se sredstva stave u upotrebu.

	<u>Stopa u %</u>
Nekretnine	3.3
Kompjuterska oprema	20.0
Namještaj i druga oprema	15.0
Klimatizacioni sistem	10.0
Vozila	20.0

Period amortizacije počinje onda kada su sredstva raspoloživa za upotrebu. Dobici i gubici po osnovu otuđenja sredstva utvrđuju se kao razlika između novčanog priliva i knjigovodstvene vrijednosti. Nije bilo promjena korisnog vijeka trajanja nekretnina, postrojenja i opreme u odnosu na prethodnu godinu.

Nematerijalna ulaganja

Nematerijalna ulaganja se iskazuju po trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju i umanjenje vrijednosti. Banka procjenjuje da li je korisni vijek nematerijalne imovine ograničen ili neograničen. Za nematerijalnu imovinu se smatra da ima neograničen korisni vijek, ukoliko se na osnovu analize svih relevantnih faktora ne može predvidjeti završetak perioda u kome se očekuje da će nematerijalna imovina generisati prilive neto tokova gotovine u entitet. Amortizacija nematerijalnih ulaganja sa ograničenim korisnim vijekom trajanja, se priznaje u bilansu uspjeha proporcionalnom metodom tokom procijenjenog korisnog vijeka.

	<u>Stopa u %</u>
Nematerijalna ulaganja	10.0-33.3

3.11. Ispravka vrijednosti materijalne i nematerijalne imovine

Na dan bilansa stanja, rukovodstvo Banke analizira vrijednosti po kojima je prikazana nematerijalna i materijalna imovina Banke. Ukoliko postoji indikacija da je neko sredstvo obezvrijeđeno, nadoknativ iznos te imovine se procjenjuje kako bi se utvrdio iznos obezvrijeđenja. Ukoliko je nadoknativni iznos nekog sredstva procijenjen kao niži od vrijednosti po kojoj je to sredstvo prikazano, postojeća vrijednost tog sredstva se umanjuje do visine nadoknativne vrijednosti.

Gubitak po osnovu obezvrijeđenja vrijednosti imovine priznaje se kao rashod tekućeg perioda i iskazuje se u okviru ostalih rashoda. Ako naknadno dođe do situacije da gubitak zbog obezvrijeđenja priznat u ranijim godinama ne postoji ili se smanjio, vrijednost sredstva se povećava do revidirane procjene o njegovoj naknadivoj vrijednosti, ali tako da povećana vrijednost po kojoj se sredstvo vodi ne bude veća od vrijednosti po kojoj bi se sredstvo vodilo da nije bio u prethodnim godinama priznat utvrđeni gubitak zbog obezvrijeđivanja sredstava.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)****3.12. Zakupi***Banka kao zakupac*

Banka procjenjuje da li neki sporazum predstavlja ugovor o zakupu ili sadrži elemente zakupa na početku ugovora. Banka priznaje imovinu sa pravom korišćenja i odgovarajuću obavezu za zakup za svaki aranžman u kojem se javlja kao zakupac, osim za kratkoročne zakupe (definisani kao zakupi sa rokom od 12 mjeseci ili manje) i zakupe kod kojih je imovina sa pravom zakupa mala (kao što su tablet računari, lični računari ili sitni predmeti kancelarijskog namještaja i telefoni). Za ove zakupe, Banka evidentira plaćanja zakupa kao trošak perioda na linearnoj osnovi tokom trajanja perioda zakupa, osim ako druga sistemska osnova ne daje reprezentativniji vremenski obrazac u kojem se troše ekonomske koristi.

Obaveza za zakup se inicijalno mjeri po sadašnjoj vrijednosti zakupnina koje nijesu plaćene na dan početka, diskontovane korišćenjem stope podrazumijevane u ugovoru o zakupu. Ukoliko se ova stopa ne može lako utvrditi, zakupac koristi svoju inkrementalnu stopu zaduživanja. Inkrementalne kamatne stope koje su korišćene u obračunu sadašnje vrijednosti obaveza, u zavisnosti od perioda trajanja zakupa, su od 2.24% do 3.59%.

Plaćanja zakupa koja se uključuju u odmjeravanje obaveze za lizing uključuju:

- Fiksne zakupnine (uključujući u suštini fiksna plaćanja), umanjene za sve podsticaje za zakup;
- Varijabilne zakupnine koje zavise od indeksa ili stope, inicijalno odmjerena korišćenjem indeksa ili stope na dan počinjanja zakupa;
- Iznos koji se očekuje da će biti plaćen po garancijama ostatka vrijednosti;
- Izvršne cijene opcija kupovine, ako zakupac razumno očekuje da će izvršiti ove opcije;
- Plaćanja kazni za raskid zakupa, ukoliko rok trajanja zakupa reflektuje izvršenje opcije da se raskine zakup.

Obaveza za zakup se prikazuje u okviru ostalih obaveza u bilansu stanja.

Obaveze za lizing se naknadno odmjeravaju na način da se njihova knjigovodstvena vrijednost povećava da bi refletovala kamatu na obavezu za lizing (korišćenjem metode efektivne kamatne stope) i umanjuje da reflektuje plaćanja zakupnina.

Banka ponovno odmjerava obavezu po osnovu zakupa i evidentira korekciju na odnosnu imovinu sa pravom korišćenja u slučajevima kad:

- se promijeni rok trajanja zakupa ili se dogodi značajni događaj ili promjena u okolnostima koje rezultiraju u procjeni izvršenja opcije za kupovinu, u kojem slučaju se obaveza ponovno mjeri diskontovanjem promijenjenih zakupnina korišćenjem izmijenjene kamatne stope;
- se plaćanja zakupnina promijene zbog promjena u indeksu ili stopi ili promjena u očekivanim plaćanjima po osnovu garancije ostatka vrijednosti, u kojim slučajevima se obaveza za lizing ponovo odmjerava diskontovanjem promijenjenih plaćanja korišćenjem nepromijenjenih diskontnih stopa (osim ukoliko plaćanja lizinga nijesu promijenjena zbog promjene u varijabilnim kamatnim stopama, u kojem slučaju se koristi promijenjena diskontna stopa);
- se modifikuje ugovor i ta modifikacija se ne vodi kao zasebni zakup, u kojem slučaju se obaveza za zakup ponovno odmjerava na osnovu roka trajanja zakupa modifikovanog zakupa, diskontovanjem promijenjenih plaćanja korišćenjem promijenjene diskontne stope na datum kad je izvršena modifikacija.

Imovina sa pravom korišćenja uključuje inicijalno odmjeravanje odnosne obaveze za zakup, plaćanja zakupnina prije početka zakupa ili plaćanja na dan zakupa, umanjena za bilo kakve podsticaje za zakup i bilo kakve direktne troškove. Naknadno se imovina sa pravom korišćenja odmjerava po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu ispravku vrijednosti i obezvređenje.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE

(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)**3.12. Zakupi (Nastavak)***Banka kao zakupac (Nastavak)*

Imovina s pravom korišćenja se amortizuje kroz period trajanja zakupa i korisnog vijeka imovine s pravom korišćenja, zavisno od toga koji je kraći. Ukoliko se na kraju zakupa prenosi vlasništvo nad imovinom pod zakupom ili vrijednost imovine s pravom korišćenja reflektuje činjenicu da Banka očekuje da će izvršiti opciju za kupovinu, odnosno imovina sa pravom korišćenja se amortizuje kroz period korisnog vijeka te imovine. Amortizacija počinje datumom početka zakupa.

Imovina s pravom korišćenja se prikazuje u okviru nekretnina, postrojenja i opreme.

Banka primjenjuje MRS 36 da odredi da li je imovina sa pravom korišćenja obezvrijeđena i evidentira troškove obezvrijeđenja u skladu sa računovodstvenim politikama opisanim u dijelu za računovodstvene politike za „Nekretnine, postrojenja i opremu“.

Varijabilni zakupi koji ne zavise od indeksa ili stope ne uključuju se u odmjeravanje obaveze za lizing i imovine s pravom korišćenja. Ova plaćanja se priznaju kao trošak u periodu u kojem se događaj ili uslov koji pokreće te isplate dogodi i uključuje se u ostale troškove u bilansu uspjeha.

Kao praktičnu olakšicu, MSFI 16 dozvoljava zakupcu da ne odvaja komponente ugovora koji se ne odnose na zakup i da umjesto toga računovodstveno obuhvata komponente koje se odnose na zakup i komponente koje se ne odnose na zakup kao jedinstveni aranžman. Banka nije koristila ovu praktičnu olakšicu. Za zakupe koji sadrže komponente koje se odnose na zakup i jednu ili više dodatnih komponenata koje se odnose na zakup ili koje se ne odnose na zakup, Banka alocira plaćanja u ugovoru na te komponente na bazi relativnih samostalnih cijena komponenti.

Banka kao zakupodavac

Zakupi u kojima se Banka javlja kao zakupodavac se klasifikuju kao finansijski ili operativni. U slučajevima kad se na zakupca po osnovu ugovora o zakupu prenose svi rizici i benefiti od vlasništva, ugovor se klasifikuje kao finansijski zakup. Svi ostali zakupi se klasifikuju kao operativni zakupi.

Prihod od zakupa iz operativnog zakupa priznaje se linearno tokom trajanja odgovarajućeg zakupa. Početni direktni troškovi nastali u pregovorima i uređvanju operativnog zakupa dodaju se knjigovodstvenoj vrijednosti sredstava datih u zakup i priznaju se linearno, tokom trajanja zakupa.

Potraživanja od zakupaca po finansijskim zakupima se priznaju kao potraživanja u visini neto ulaganja Banke u zakupnine. Prihodi od finansijskog zakupa raspoređuju se u obračunske periode tako da odražavaju konstantnu periodičnu stopu prinosa na neto ulaganja Banke u pogledu zakupa.

U slučajevima kad lizing sadrži komponente vezane za zakup i komponente koje nijesu vezane za zakup, Banka evidentira naknade po ugovoru svakoj komponenti.

U posmatranom periodu Banka nije imala zaključene ugovore o najmu kao zakupodavac.

Iznosi priznati u bilansu uspjeha na dan 31. decembra 2022. godine su kako slijedi:

- trošak amortizacije u iznosu od EUR 368 hiljada,
- troškovi koji se odnose na kratkoročne zakupe EUR 62 hiljade.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)****3.12. Zakupi (Nastavak)***Banka kao zakupodavac (Nastavak)*

U nastavku pregled obaveza i dospijeće po godinama:

	U hiljadama EUR		
	31. decembra		
	2022.	2021.	2020.
Kratkoročne obaveze	338	325	378
Dugoročne obaveze	1,253	1,268	1,762
Ukupno	1,591	1,593	2,140

	U hiljadama EUR		
	31. decembra		
	2022.	2021.	2020.
<i>Dospijeće obaveza za lizing:</i>			
- do jedne godine	338	325	378
- od jedne do dvije godine	346	334	373
- od dvije do tri godine	342	342	373
- od tri do četiri godine	210	333	381
- od četiri do pet godina	125	103	234
- preko pet godina	230	156	401
Ukupno	1,591	1,593	2,140

3.13. Rezervisanja

Rezervisanja se priznaju kada Banka ima važeću zakonsku ili izvedenu obavezu koja je rezultat prošlih događaja, kada je u većoj mjeri vjerovatno da će za podmirenje obaveze biti potreban odliv sredstava i kada se iznos obaveza može pouzdano procijeniti.

Rezervisanja se odmjeravaju po sadašnjoj vrijednosti izdataka potrebnih za izmirenje obaveza.

Rezervisanja se revidiraju na datum svakog bilansa stanja i koriguju tako da odražavaju najbolju sadašnju procjenu. Ukoliko više nije vjerovatno da će odliv sredstava koji generišu ekonomske koristi biti potreban za izmirenje date obaveze, rezervisanje se ukida preko bilansa uspjeha.

3.14. Naknade zaposlenima**Doprinosi kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih**

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori, Banka je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Banka je, takođe, obavezna da od bruto plata zaposlenih obustavi doprinose i da ih, u ime zaposlenih, uplati tim fondovima. Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenog se evidentiraju na teret rashoda perioda na koji se odnose.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)****3.14. Naknade zaposlenima (Nastavak)****Obaveze po osnovu otpremnina ili drugih dugoročnih naknada zaposlenima**

U skladu sa Opštim kolektivnim ugovorom, Banka je u obavezi da prilikom odlaska u penziju zaposlenom isplati otpremninu u visini 3 minimalne neto zarade. Pravo na navedenu naknadu je obično uslovljeno preostaloj dobi zaposlenog u radu do penzionisanja i/ili završetku minimalnog perioda rada. Očekivani troškovi tih naknada su nastali u periodu od zapošljavanja. Banka vrši rezervisanje na bazi procijenjene sadašnje vrijednosti sredstava izdvojenih za otpremnine za odlazak u penziju nakon ispunjenih uslova. Rezervisanja za otpremnine se obračunavaju primjenom metode projektovanja po jedinici prava, diskontovanjem procijenjenih budućih odliva. Aktuarski dobici i gubici se priznaju u periodu u kojem su nastali u ostalom ukupnom rezultatu.

3.15. Finansijske obaveze

Finansijske obaveze se inicijalno priznaju po fer vrijednosti umanjenoj za nastale troškove transakcije. Finansijske obaveze se naknadno iskazuju po amortizovanoj vrijednosti primjenom metode efektivne kamatne stope. Razlika između ostvarenog priliva (umanjenoj za troškove transakcije) i vrijednosti otplata, priznaje se u bilansu uspjeha u periodu korišćenja kredita primjenom metode efektivne kamatne stope.

3.16. Finansijske garancije

U redovnom poslovanju, Banka daje finansijske garancije, koje se sastoje od garancija, činidbenih garancija i mjenica. Finansijske garancije početno se priznaju u finansijskim iskazima po fer vrijednosti, sa ugovorenim naknadom. Naknadno vrednovanje obaveze Banke, po svakoj garanciji vrši se po većoj od amortizovane naknade i najbolje procjene troška potrebnog za izmirenje obaveze koja može nastati kao rezultat date garancije.

Svako povećanje obaveze po osnovu finansijskih garancija se prenosi u bilans uspjeha. Primijena naknada je priznata u bilansu uspjeha po pravolinijskoj metodi, tokom čitavog vijeka trajanja garancije.

3.17. Ključne računovodstvene procjene i prosuđivanja

Banka vrši procjene i pretpostavke o efektima koje će iznositi sredstava i obaveza, sadržani u finansijskim izvještajima, imati u narednoj finansijskoj godini. Procjene i prosuđivanja se kontinuirano vrednuju i zasnivaju na istorijskom iskustvu i drugim faktorima, uključujući očekivanja budućih događaja za koje se vjeruje da će u datim okolnostima biti razumna.

Prezentacija finansijskih iskaza zahtijeva od rukovodstva Banke korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentirane vrijednosti sredstava i obaveza, objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih iskaza, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih iskaza. Ipak, stvarni rezultati mogu odstupati od ovih procjena. Procjene, kao i pretpostavke na osnovu kojih su procjene izvršene, su rezultat redovnih provjera. Ukoliko se putem provjere utvrdi da je došlo do promjene u procijenjenoj vrijednosti sredstava i obaveza, utvrđeni efekti se priznaju u finansijskim izvještajima u periodu kada je došlo do promjene u procjeni, ukoliko promjena u procjeni utiče samo na taj obračunski period, ili u periodu kada je došlo do promjene u procjeni i narednim obračunskim periodima, ukoliko promjena u procjeni utiče na tekući i buduće obračunske periode. Ostvareni rezultati mogu odstupati od ovih procjena.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE

(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)**3.17. Ključne računovodstvene procjene i prosuđivanja (Nastavak)****3.17.1 Gubici zbog umanjenja vrijednosti bilansnih i vanbilansnih plasmana**

Banka vrši pregled bilansnih i vanbilansnih izloženosti najmanje jednom kvartalno, u cilju procjene njihovog umanjenja vrijednosti. Banka prosudjuje da li postoje pouzdani dokazi koji pokazuju da je došlo do pogoršanja kreditnog boniteta finansijskih instrumenata, a koji mogu uticati na bilans uspjeha.

Metodologija i pretpostavke koje se koriste za procjenu iznosa obezvređenja u skladu sa politikom objelodanjeni su u Napomeni 3.9.

3.17.2 Pravična (fer) vrijednost

Fer vrijednost finansijskih instrumenata

Određivanje fer vrijednosti finansijske imovine i obaveza za koje ne postoji uočljiva tržišna cijena zahtijeva korišćenje različitih tehnika vrijednovanja. Za finansijske instrumente kojima se ne trguje često i koji imaju nisku cjenovnu transparentnost, fer vrijednost je manje objektivna i zahtijeva određene stepene varijacije u procjenjivanju koji zavise od likvidnosti, koncentracije, neizvjesnosti tržišnih faktora, cjenovnih pretpostavki i ostalih rizika koji utiču na određeni instrument. Po procjeni rukovodstva Banke, knjigovodstvena vrijednost finansijskih sredstava i finansijskih obaveza objelodanjenih u finansijskim iskazima aproksimira fer vrijednost na dan bilansa.

3.17.3 Sudski sporovi

Rukovodstvo Banke vrši procjenu iznosa rezervisanja za odliv sredstava po osnovu sudskih sporova na bazi procjene vjerovatnoće da će do odliva sredstava zaista doći prema ugovorenoj ili zakonskoj obavezi iz prošlih perioda.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***4. UPRAVLJANJE RIZICIMA**

Banka je u svome poslovanju izložena različitim rizicima od kojih su najznačajniji:

- kreditni rizik;
- tržišni rizik;
- rizik likvidnosti;
- operativni rizik.

Procedure za upravljanje rizicima su dizajnirane da identifikuju i analiziraju rizike, da definišu odgovarajuće limite i kontrole za upravljanje rizicima, kao i da prate izloženost Banke pojedinim rizicima. Procedure za upravljanje rizicima su predmet redovne kontrole u cilju adekvatnog odgovora na nastale promjene na tržištu, proizvodima i uslugama.

Sektor za upravljanje rizicima je odgovoran za praćenje izloženosti Banke pojedinim rizicima o čemu se mjesečno izvještava Odboru direktora. Pored toga, praćenje izloženosti Banke pojedinim rizicima je u nadležnosti Komiteta za upravljanje kreditnim rizikom i Komiteta za upravljanje aktivom i pasivom.

4.1. Kreditni rizik

Banka je izložena kreditnom riziku koji predstavlja rizik da dužnici neće biti u mogućnosti da dugovanja prema Banci izmire u potpunosti i na vrijeme. Banka vrši rezervisanja za gubitke po osnovu umanjenja vrijednosti, a koji se odnose na gubitke nastale na dan bilansa stanja. Značajne promjene u privredi, odnosno stanju pojedinih privrednih grana koje čine osnov kreditnog portfolija Banke, mogle bi dovesti do gubitaka koji se razlikuju od gubitaka po osnovu kojih je izvršeno rezervisanje na dan bilansa stanja. Stoga rukovodstvo Banke oprezno upravlja izloženošću kreditnom riziku.

Centralna banka Crne Gore je donijela Odluku o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG“, br. 22/12, 55/12, 57/13, 44/17, 82/17, 86/18 i 42/19), koja se primjenjuje od 1. januara 2013. godine, i koja podrazumijeva primjenu Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja prilikom vrednovanja i iskazivanja stavki bilansne aktive i vanbilansnih stavki. Shodno navedenoj Odluci, Banka je utvrdila metodologiju za procjenu obezvređenja bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama. Banka metodologiju dosljedno primjenjuje, preispituje najmanje jednom godišnje i po potrebi prilagođava rezultatima preispitivanja. Banka takođe prilagođava i pretpostavke na kojima je metodologija zasnovana. Takođe, usvojena je Odluka o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u kreditnim institucijama („Sl. list CG“, br. 134/21) sa početkom primjene od 01. januara 2022. godine.

Ublažavanje kreditnog rizika podrazumijeva održavanje rizika na prihvatljivom nivou Banke, odnosno održavanje prihvatljivog kreditnog portfolija. Ublažavanje kreditnog rizika se sprovodi kroz ugovaranje adekvatnih sredstava obezbjeđenja potraživanja.

Za upravljanje kreditnim rizikom banka je usvojila sljedeća akta:

- Politika upravljanja kreditnim rizikom
- Procedura za upravljanje kreditnim rizikom privrednih subjekata
- Procedura za upravljanje kreditnim rizikom retail-a
- Procedura za klasifikaciju plasmana
- Procedura za utvrđivanje ispravki vrijednosti i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama
- Procedura za upravljanje kolateralima
- Procedura o vrstama i tehnikama za ublažavanje kreditnog rizika
- Procedura za upravljanje opcionim rizikom.

Izloženost kreditnom riziku ispoljava se kao rizik finansijskog gubitka koji nastaje kao posljedica nemogućnosti dužnika da ispuni sve ugovorene obaveze prema Banci. Banka upravlja preuzetim kreditnim rizikom tako što određuje limite u odnosu na velike kredite, pojedinačne korisnike kredita i povezana lica. Pomenuti rizici se kontinuirano prate i predmet su stalne kontrole.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)****4.1. Kreditni rizik (Nastavak)**

U skladu sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore, granska koncentracija kredita je predmet kontinuiranog praćenja.

Upravljanje izloženošću kreditnom riziku vrši se redovnom analizom sposobnosti korisnika kredita i potencijalnih korisnika kredita da otplaćuju obaveze po osnovu kamate i glavnice./

4.1.2. Maksimalna izloženost kreditnom riziku po bilansnim i vanbilansnim stavkama

Sljedeća tabela prikazuje bruto maksimalnu izloženost kreditnom riziku bilansnih i vanbilansnih pozicija:

	31.12.2022		31.12.2021	
	Bruto	Neto	Bruto	Neto
I. Pregled aktive				
Gotovina i sredstva kod centralne banke	116,203	116,203	87,826	87,826
Kreditni i potraživanja od banaka i drugih finansijskih institucija	6,233	6,233	7,364	7,364
Kreditni i potraživanja od komitenata	201,444	194,837	184,993	179,815
Hartije od vrijednosti	23,266	23,252	9,898	9,898
Ostala sredstva	1,661	1,379	831	549
Nemonetarna imovina	5,718	3,966	6,911	3,615
II. Vanbilansne stavke				
Date garancije	26,163	26,019	20,253	20,032
Preuzete neopozive obaveze	5,442	5,372	6,602	6,570
Ostalo	10,573	10,573	11,226	11,226
Ukupno (I+II)	396,703	387,834	335,904	326,895

Upravljanje kreditnim rizikom ostvaruje sektor za upravljanje rizicima u skladu sa usvojenom Strategijom upravljanja rizicima, politikom upravljanja kreditnim rizikom, procedurom upravljanja kreditnim rizikom, procedurom za utvrđivanje ispravke vrijednosti bilansne aktive i rezervi za gubitke po vanbilansnim stavkama, procedurom upravljanja kolateralima te drugim aktima kojima je regulisano upravljanje kreditnim rizikom. Kreditnim rizikom se upravlja kroz jasno propisane procedure identifikacije, mjerenja, kontrole i monitoringa kreditnog rizika. Za mjerenje kreditnog rizika se koristi analiza bonitetnosti, razvijeni alat za utvrđivanje rejtinga dužnika, klasifikacija u skladu sa regulatornim zahtjevima te ispravke vrijednosti u skladu sa međunarodnim računovodstvenim i standardima finansijskog izvještavanja. Sektor upravljanja rizicima daje mišljenje na kreditne prijedloge, verifikuje klasifikaciju izloženosti i ocjenu na bazi internog rejtinga, verifikuje ispravke vrijednosti te daje mišljenja na kvalitet predloženog kolaterala. Sektor upravljanja rizicima minimalno jednom mjesečno, za protekli mjesec odnosno kvartal, izvještava Odbor direktora o svim relevantnim pokazateljima koji se odnose na upravljanje kreditnim rizikom na nivou izloženosti i na nivou portfolija.

Izloženost kreditnom riziku se djelimično kontroliše pribavljanjem instrumenata obezbjeđenja i garancija pravnih i fizičkih lica. Pored toga, fizička lica uglavnom svoju mjesečnu zaradu primaju preko tekućeg računa kod Banke, u cilju smanjenja kreditnog rizika.

Tipovi instrumenata obezbjeđenja su:

- depoziti;
- pravo zaloge na industrijskim mašinama, hartijama od vrijednosti, zalihama i vozilima;
- hipoteke na nepokretnostima i fiducijarni prenos vlasništva;
- mjenice;
- ovlašćenja;
- administrativne zabrane;
- žiranti i
- polise osiguranja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)****4.2. Rezervisanja za očekivane kreditne gubitke u skladu sa MSFI 9**

Na svaki izvještajni datum, Banka vrši segmentaciju svog portfolija finansijskih instrumenata, pri čemu se uzima u obzir sličnost u nivou i prirodi kreditnog rizika. S obzirom na strukturu aktive Banke, po značajnosti izdvajaju se kreditni portfolio i portfolio dužničkih HoV, dok su svi ostali finansijski instrumenti grupisani u kategoriju ostali.

Grupisanje kredita u portfolija koja prikazuju zajedničke karakteristike kreditnog rizika se obavlja po slijedećim kriterijumima:

- Vrsta klijenta
- Vremenska kategorija (bucket)

Banka razlikuje dvije vrste klijenata: Pravna lica (PL) i Fizička lica (FL). Vremenske kategorije (bucket-i) razdjeljuju kredite u kategorije po osnovu dana kašnjenja.

Segmentacija finansijskih instrumenata se može promijeniti tokom vremena, naročito u dugom roku, kako nove informacije o individualnim i kolektivnim finansijskim instrumentima postaju dostupne ili se promijeni portfolio Banke (npr. uvođenje nove vrste kreditnog proizvoda, ili djelatnost klijenta postane važnija s obzirom na karakteristiku rizika, itd.). Kao rezultat, segmentacija je predmet periodičnog ponovnog razmatranja.

Parametri korišćeni pri obračunu rezervisanja za kreditne gubitke (PD i LGD) su odvojeno procjenjeni po segmentima, u zavisnosti od vrste klijenta i vremenske kategorije (bucket-a).

Od ostalih finansijskih instrumenata koji se odmjeravaju po amortizovanom trošku ili po fer vrijednosti kroz ostali sveobuhvatni rezultat, Banka u portfoliju trenutno ima:

- Novčana sredstva;
- Depozite kod banaka i ostalih finansijskih institucija;
- Garancije, akreditive i ostale vanbilansne izloženosti.

Sva novčana sredstva i depoziti kod banaka i ostalih finansijskih institucija su vrlo likvidna sredstva. Stoga se ona posebno razmatraju na individualnoj osnovi u odnosu na ostatak portfolija. Garancije, akreditivi i ostale vanbilansne izloženosti, grupišu se na identičan način kao i krediti i potraživanja od klijenata.

4.2.1. Staging proces

U skladu sa osnovnim principom modela ECL, Banka sve finansijske instrumente grupiše u sljedeće faze (stage-eve):

Stage 1 (PL: Performing loans)	Nije došlo do značajnog porasta kreditnog rizika od momenta originacije
Stage 2 (UPL: Under-performing loans)	Došlo je do značajnog porasta kreditnog rizika od momenta originacije
Stage 3 (NPL: Non-performing loans)	Finansijski instrument je obezvrijeđen (nastupio je default)

Na datum izvještavanja, svi finansijski instrumenti grupišu se u odgovarajuće faze (staging proces). MSFI 9 definiše minimalne kriterijume kojih se entiteti moraju pridržavati u staging procesu (30+ DPD za Stage 2, 90+ DPD za Stage 3). Pored minimalnih kriterijuma, zahtijeva se primjena dodatnih indikatora, pri čemu se potpuna automatizacija procesa smatra indikatorom lošeg upravljanja kreditnim rizikom. Banka, u skladu sa MSFI 9, za staging proces koristi sve raspoložive informacije dostupne na dan procjene bez dodatnog troška ili napora.

Kako bi bilo moguće pristupiti staging procesu, prvobitno je neophodno odrediti definicije značajnog pogoršanja kreditnog rizika (SICR) od momenta originacije (priznavanja finansijskog instrumenta) kao i statusa neizvršenja obaveza (default).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)****4.2. Rezervisanja za očekivane kreditne gubitke u skladu sa MSFI 9 (Nastavak)****4.2.1. Staging proces (Nastavak)**

MSFI 9 definiše SICR kao značajnu promjenu rizika nastanka default-a u periodu očekivanog vijeka trajanja finansijskog instrumenta, a ne kao promjenu iznosa očekivanih kreditnih gubitaka. Takođe, standard navodi kao oborivu pretpostavku, bez obzira na metod procjene SICR-a, granicu od 30+ dana kašnjenja kao minimalnu definiciju SICR-a.

U Banci, SICR je definisan ispunjenjem sljedećih uslova:

- 1) Dani kašnjenja su iznad 30 dana ali ispod 90 dana;
- 2) CBCG rejting je pogoršan u odnosu na trenutak originacije;
- 3) Stručno mišljenje analitičara Banke, zasnovano na dodatnim (finansijskim ili nefinansijskim) informacijama, koje mogu biti dokumentovane.

Prilikom definisanja default-a, Banka koristi član 178 Regulative (EU) br. 575/2013 (Regulativa CRR) kao i Smjernice EBA (European Banking Authority) o primjeni definicije default-a. Kao prag materijalnosti za definisanje default-a u Banci određen je na 200 EUR za pravna lica, odnosno 20 EUR za fizička lica. Dodatno, status default-a se za fizička lica dodjeljuje partiji, dok se za pravna lica isti dodjeljuje klijentu. Stoga, ako je bilo koja partija pravnog lica u default-u, smatra se da su sve partije istog pravnog lica u default-u.

U Banci, default je definisan ispunjenjem barem jednog od sljedećih uslova:

- 1) Dani kašnjenja su iznad 90 dana;
- 2) Stečaj ili insolventnost klijenta;
- 3) Restruktuiranje kredita usljed nemogućnosti izvršenja obaveza;
- 4) Značajan pad procijenjene vrijednosti kolaterala koji pruža dužniku značajan podsticaj da prestane sa otplatom duga;
- 5) Protest garancije (iznad 5% ukupne izloženosti klijenta ili EUR 5,000) koja nije naplaćena u roku od 30 dana;
- 6) Nedostatak saradnje od strane klijenta (dostava dokumentacije, odbijanje zahtjeva za dodatnim kolateralom ili druge izmjene ugovornih uslova i sl.);
- 7) Nedostatak mjesečnog prihoda na računu koji predstavlja izvor otplate kredita (posebno značajno za segment fizičkih lica);
- 8) Potraživanja od matičnog lica (ili povezanog lica od kojeg je entitet finansijski zavisian) smatraju se obezvrijeđenim (razmatranje na nivou grupe).

Banka dopušta da finansijski instrument klasifikovan u Stage 2 ili Stage 3 bude prebačen u bolji stage (tzv. ozdravljenje), uz postojanje sljedećih uslova:

- Iz Stage 3 u Stage 2 izloženost može preći nakon cooling perioda od 6 mjeseci. Nakon prestanka uslova koji su doveli do klasifikacije u Stage 3, izloženost nastavlja prudencijalno biti evidentirana kao Stage 2 naredna 3 mjeseca;
- Iz Stage 2 u Stage 1 izloženost može preći odmah nakon prestanka uslova koji su doveli do klasifikacije u Stage 2, osim u slučajevima kada je izloženost prethodno (prije Stage 2) bila u Stage 3. U tim slučajevima izloženost je prudencijalno još 3 mjeseca evidentirana u Stage 2, tj. cooling period je 3 mjeseca.
- Za sve restrukturirane kredite (koji nisu dobili status POCI, detaljno obrazloženo u Poglavljima 3 i 4), cooling period iznosi 12 mjeseci za prelazak iz Stage 3 u Stage 2, kao i dodatnih 6 mjeseci za prelazak iz Stage 2 u Stage 1.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)****4.2. Rezervisanja za očekivane kreditne gubitke u skladu sa MSFI 9 (Nastavak)****4.2.2. Modifikacija imovine (modifikovana finansijska imovina)**

Finansijski instrumenti, kojima se, u toku njihovog trajanja, mijenjaju ugovorene odredbe i takve promjene imaju direktan uticaj na ugovorene novčane tokove („modifikovana finansijska sredstva“), moraju biti posebno tretirana, u skladu sa MSFI 9, u smislu sljedećih aktivnosti:

- priznavanje efekata koji poističu iz promjene inicijalno ugovorenih odredbi u toj mjeri da nisu ispunjeni uslovi za prestanak priznavanja (modifikovani dobitak ili gubitak);
- određivanje polazne tačke za procjenu ugovornih osobina novčanog toka u odnosu na SPPI test;
- određivanje polazne tačke za procjenu da li se značajno promijenio kreditni rizik finansijskog sredstva, u odnosu na inicijalno priznavanje.

U praksi, u Banci jedino krediti klijentima mogu potencijalno biti modifikovana imovima, u procesu aneksiranja ugovora o kreditu ili reprogramiranja postojećih obaveza klijenta. Korisnici kredita mogu pregovarati o ugovorenim uslovima duga iz više razloga. Nekada dužnik traži povoljnije uslove od Banke, a nekada dužnik može da bude u finansijskim poteškoćama i potrebna mu je promjena uslova kredita, kao što je promjena kamatne stope, odnosno produženje roka dospijeća.

Banka u ovom procesu mora da razmotri sljedeća pitanja:

- da li modifikacija dovodi do prestanka priznavanja postojećeg sredstva i priznavanja novog sredstva;
- da li je modifikacija rezultat značajnog povećanja kreditnog rizika u odnosu na originaciju;
- da li je modifikacija rezultat default-a klijenta (nastalog formalno ili očekivanog).

MSFI 9 ne daje konkretne smjernice u dijelu uslova za prestanak priznavanja sredstava za koja su ugovorene odredbe promijenjene u toku njenog trajanja („modifikovana finansijska imovina“). Zbog toga je Banka razvila odgovarajuću računovodstvenu politiku u skladu sa MRS 8 - Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške. Banka procjenjuje da li je došlo do značajne promjene finansijskog sredstva, na osnovu kvalitativnih kriterijuma i to:

- a) da li je prilikom izmjene došlo do sistemskih prepreka praćenja kontinuiteta izloženosti (npr. stara partija kredita je zatvorena, otvoren je novi kredit sa novim brojem partije);
- b) da li je došlo do značajne promjene ugovornih uslova koji imaju posredan uticaj na kreditni rizik (npr. promjena kolateralala);
- c) uzevši u obzir komercijalni interes banke za modifikaciju.

Ukoliko su kvalitativni kriterijumi ispunjeni, tj. finansijski instrument je prepoznat i priznat kao modifikovana imovina, sljedeći korak je determinacija uzroka modifikacije, tj. razloga koji su doveli do potrebe za modifikacijom. Uopšteno govoreći, potrebno je odgovoriti da li je uzrok:

- a) značajan porast kreditnog rizika (SICR) klijenta (djelimične teškoće u servisiranju postojećeg duga);
- b) nemogućnost otplate – default klijenta (značajne teškoće u servisiranju postojećeg duga);
- c) ostali razlozi (tržišni, poslovni, viša sila, itd.).

Zavisno od utvrđenog uzroka modifikacije, Banka različito tretira modifikovanu imovinu i to:

- ukoliko je razlog modifikacije značajan porast kreditnog rizika, ali ne i default klijenta, izloženost se klasifikuje u Stage 2 sa cooling periodom od 6 mjeseci i uključuje se u watchlist;
- ukoliko je razlog modifikacije default klijenta (default koji je formalno nastupio ili koji se neposredno očekuje), radi se test kvantitativnih kriterijuma modifikacije (zavisno od rezultata testa modifikovana imovina će biti prepoznata kao Stage 3 u cooling periodu ili kao POCI sredstvo);
- ukoliko je razlog modifikacije iz grupe ostalih razloga, izloženost ulazi u Staging proces (pretpostavka je da je u pitanju Stage 1).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)****4.2. Rezervisanja za očekivane kreditne gubitke u skladu sa MSFI 9 (Nastavak)****4.2.2. Modifikacija imovine (modifikovana finansijska imovina) (Nastavak)**

U skladu sa MSFI 9, dobitak ili gubitak od modifikacije imovine nastaje kao usklađivanje bruto knjigovodstvene vrijednosti finansijskog sredstva koje reflektuje promjenu ugovorenih novčanih tokova.

Računovodstveni tretman zahtijeva evidentiranje:

- u bilansu uspjeha se razlika bruto knjigovodstvene vrijednosti finansijskog sredstva prije modifikacije i sadašnje vrijednosti novougovorenih budućih novčanih tokova, diskontovanih inicijalnom efektivnom kamatnom stopom, priznaje kao posebna stavka, kao „dobitak/gubitak od modifikacije“ finansijskih sredstava;
- u bilansu stanja razlika između bruto knjigovodstvene vrijednosti finansijskog sredstva prije modifikacije i sadašnje vrijednosti novougovorenih budućih novčanih tokova, diskontovanih inicijalnom efektivnom kamatnom stopom, priznaje se kao umanjeње bruto knjigovodstvene vrijednosti (kao „diskont“).

U slučaju da se dvije ili više partija kredita objedinjavaju u jedan kredit, inicijalna efektivna kamatna stopa se izračunava kao ponderisani prosjek efektivnih kamatnih stopa objedinjenih kredita (osnovica je bruto izloženost prije modifikacije).

4.2.3. POCI sredstva

POCI sredstva (*Purchased or Originated Credit-Impaired assets*) su sredstva koja su u svom nastanku kreditno-obezvrijeđena. U principu, u momentu originacije, izvjesno je da je izloženost obezvrijeđena.

Na dan inicijalnog priznavanja finansijskog sredstva, Banka je dužna da odredi da li je sredstvo obezvrijeđeno. Ovo se dešava u slučaju kupovine NPL-a ili restrukturiranih obezvrijeđenih finansijskih sredstava. Proces identifikacije POCI sredstava iz modifikovane imovine opisan je u Napomeni 4.2.2.

POCI sredstvo je vjerovatno nabavljeno sa značajnim diskontom, koji odražava nastale kreditne gubitke. U slučaju kupovine NPL-a, ostvarena razlika između kupovne cijene i bruto knjigovodstvene vrijednosti plasmana predstavlja diskont. U slučaju modifikovane imovine, diskont je priznat na način opisan u Napomeni 4.2.2.

Za ova sredstva, EKS se računa uzimajući u obzir inicijalne očekivane kreditne gubitke vijeka trajanja u procjenjenim novčanim tokovima (tj. koristi se tkz. kreditnim rizikom usklađena EKS - KUEKS). Za POCI sredstva, samo kumulativne promjene u očekivanim kreditnim gubicima vijeka trajanja u odnosu na inicijalno priznavanje se priznaju u bilansu uspjeha kao trošak rezervisanja (ili prihod u slučaju pozitivne promjene). Trošak ili prihod od rezervisanja se računa uzimajući u obzir nove procjene budućih novčanih tokova.

4.2.4. Metod procjene

Jedna od osnovnih pretpostavki modela ECL je prepoznavanje očekivanih kreditnih gubitaka u periodu vijeka trajanja finansijskog instrumenta (LECL – lifetime ECL) prije nego instrument postane obezvrijeđen, tj. prije nastupanja default-a klijenta (iz čega proističe staging proces).

MSFI 9 zahtijeva, u gotovo svim fazama procesa obračuna ECL, korišćenje svih raspoloživih informacija (dostupnih bez dodatnog značajnog troška ili napora) na datum procjene, gdje se potpuna automatizacija procesa smatra indikatorom nedovoljnog kvaliteta upravljanja kreditnim rizikom.

Pred Bankom su 2 međusobno (u značajnoj mjeri) suprotstavljena cilja:

- 1) Iz razloga inkorporiranja što veće količine relevantnih informacija (često nefinansijskih) razmatrati značajan dio portfolija na individualnoj osnovi;
- 2) Iz razloga efikasnosti, tj. razumnog korišćenja raspoloživih resursa, koristiti model kojim se procjena vrši na kolektivnoj (grupnoj, skupnoj) osnovi.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)****4.2. Rezervisanja za očekivane kreditne gubitke u skladu sa MSFI 9 (Nastavak)****4.2.4. Metod procjene (Nastavak)**

Banka vrši podjelu portfolia na:

- Individualnu procjenu (IA – Individual Assessment);
- Kolektivnu procjenu (CA – Collective Assessment).

Banka procjenjuje sredstvo individualno (IA) ako ispunjava jedan od sljedećih kriterijuma:

- Za kredite pravnim licima:
  - Izloženosti iznad EUR 50 hiljada klasifikovani kao C, D ili E (prema CBCG bonitetu);
  - Izloženosti iznad EUR 1,000 hiljada;
- Za kredite fizičkim licima:
  - Izloženosti iznad EUR 30 hiljada klasifikovani kao C, D ili E (prema CBCG bonitetu);
  - Izloženosti iznad EUR 300 hiljada;
- Dužničke HoV (državne ili korporativne obveznice),
- POCI sredstva.

Rezervisanje za kreditne gubitke je obračunato kolektivno (CA) za:

- Sve klijente koji nisu individualno procijenjeni,
- Ako je rezervisanje za kreditne gubitke jednako nuli za obračun na osnovi individualne procjene.

Ako je klijent ocijenjen individualno, ne može se vratiti na kolektivnu procjenu u narednom kvartalu. Dakle, primjenjuje se "cooling" period od 6 mjeseci.

4.2.4.1. Individualna procjena

Prilikom individualne procjene, za obračun očekivanih kreditnih gubitaka potrebno je uzeti u obzir nekoliko scenarija ponderisanih vjerovatnoćom ishoda u toku trajanja finansijskog sredstva. Procjena se sastoji od razmatranja raspona mogućih ishoda, što obuhvata identifikaciju mogućih scenarija koji preciziraju iznos i vrijeme novčanih tokova za svaki ishod, kao i procijenjenu vjerovatnoću određenog ishoda.

Kreditni gubitak određenog scenarija je definisan kako bruto izloženost, npr. poređenje bruto knjigovodstvene vrijednosti (KV) i očekivanih budućih tokova gotovine (TG) diskontovanih mjesečnom efektivnom kamatnom stopom (EKS).

Prilikom odmjerenja rezervisanja za kreditne gubitke po osnovu individualne procjene, sljedeći uslovi su od velike važnosti:

- Procjena iznosa očekivanih novčanih tokova treba da se zasniva na razumnim informacijama koje je moguće potkrijepiti i koje su dostupne bez dodatnih troškova ili napora na dan izvještavanja;
- Vremenska vrijednost novca je uzeta u obzir. Iz tog razloga, očekivani novčani tokovi su diskontovani na mjesečnom nivou;
- Kolateral je uzet u obzir tokom određivanja očekivanih novčanih tokova. Kada se nekretnine koriste kao kolateral, Banka primjenjuje korektivni faktor ("haircut") na posljednju procjenu vrijednosti nekretnine i istu diskontuje putem EKS kroz period realizacije. Ako je kolateral gotovina, garancije banaka ili države, ne primjenjuje se korektivni faktor ("haircut"), tj. koristi se 100% vrijednost kolaterala. Ako se kao kolateral koristi hartija od vrijednosti vrednovana po "mark to market" ili "mark to model", vrijednost hartije se uzima u procjeni očekivanog novčanog toka.
- Više od jednog scenarija očekivanog novčanog toka se uzimaju u obzir i ponderisane su vjerovatnoćom koja odgovara mogućnosti nastupanja datog scenarija. Banka koristi 2 do 4 scenarija sa najvećom vjerovatnoćom očekivanog novčanog toka. Odluka i ponder vjerovatnoće u procesu odluke odgovarajućeg scenarija je dodijeljena od strane analitičara banke. Ukupna vjerovatnoća svih korištenih scenarija mora biti jednaka 1.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)****4.2. Rezervisanja za očekivane kreditne gubitke u skladu sa MSFI 9 (Nastavak)****4.2.4. Metod procjene (Nastavak)****4.2.4.1. Individualna procjena (Nastavak)**

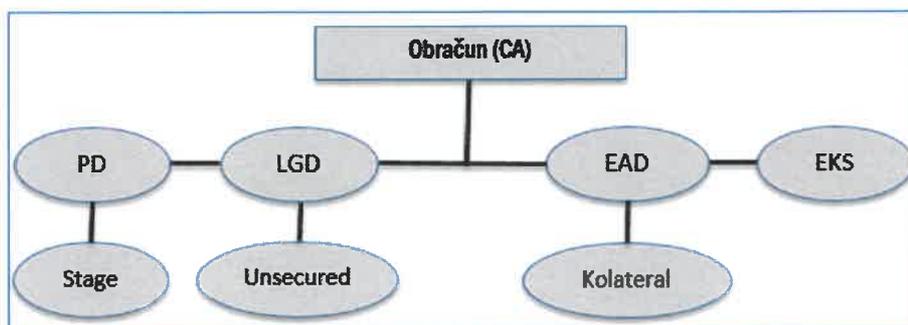
- Procjena rezervisanja za kreditne gubitke se vrši kvartalno. Dakle, očekivani novčani tokovi i dodijeljeni ponderi vjerovatnoće se ponovo definišu svakog kvartala.

Individualni pristup procjeni očekivanih kreditnih gubitaka može biti primijenjen u svim stage-ovima. U slučaju Stage 1 i Stage 2, očekivano je da scenario sa ugovorenim novčanim tokovima ima najveću vjerovatnoću ishoda. Zbir svih vjerovatnoća razmatranih scenarija jednak je 1.

4.2.4.2. Kolektivna procjena

Osnovni razlog procjene očekivanih kreditnih gubitaka na kolektivnoj osnovi je nemogućnost entiteta, da usljed veličine svojih portfolija individualno razmatraju sve izloženosti. Svi finansijski instrumenti koji nisu predmet individualne procjene, obezvređuju se na kolektivnoj osnovi. Finansijski instrumenti procijenjeni kolektivno moraju sadržavati karakteristike zajedničkog rizika, zbog čega se kolektivna procjena obavlja za homogene grupe koje proizlaze kao rezultat segmentacije portfolija.

Model kolektivne procjene ECL zasniva se na faktorima prikazanim u tabeli ispod:

Za kolektivno ocijenjene finansijske instrumente u Stage-u 1, obračunava se očekivani kreditni gubitak za period od 12 mjeseci. Očekivani kreditni gubitak za period od 12 mjeseci kao dio očekivanog kreditnog gubitka u cijelokupnom vijeku trajanja sredstva koji proizlazi iz slučaja default-a finansijskog sredstva tokom 12 mjeseci nakon datuma izvještavanja ili kraćeg perioda ako je očekivani vijek trajanja finansijskog instrumenta manji od 12 mjeseci. Za neiskorištene finansijske preuzete obaveze, procjena 12-mjesečnog očekivanog gubitka je zasnovana na očekivanom udjelu finansijske obaveze koja će biti iskorišćena unutar perioda od 12 mjeseci od dana izvještavanja. Za ove potrebe Banka procjenjuje faktor kreditne konverzije (CCF) u skladu sa Odlukom CBCG o adekvatnosti kapitala.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)****4.2. Rezervisanja za očekivane kreditne gubitke u skladu sa MSFI 9 (Nastavak)****4.2.4. Metod procjene (Nastavak)****4.2.4.2. Kolektivna procjena (Nastavak)**

Za kolektivno ocijenjene finansijske instrumente u Stage 2, obezvređenje za kreditne gubitke je jednako očekivanom kreditnom gubitku (ECL) u cjelokupnom vijeku trajanja kredita. ECL u cjelokupnom trajanju kredita je definisan kao skup svih mogućih događaja koji vode u status default-a tokom vijeka trajanja finansijskog sredstva (tj. rizik default-a finansijskog sredstva tokom vijeka trajanja istog). Obezvređenje za kreditne gubitke u Stage-u 2 za pojedini finansijski instrument stoga predstavlja sumu tokom preostalih mjeseci (cjelokupnog vijeka trajanja) proizvoda izloženosti, marginalne vjerovatnoće nastanka default-a (PD), LGD-a i diskontnog faktora. Diskontovanje je izvršeno korišćenjem mjesečne EKS kredita.

Stage 3 sadrži obezvrijeđene finansijske instrumente. Dakle, pošto je događaj default-a već nastupio, parametar PD iznosi 100%, te je stoga rezervisanje za kreditne gubitke obračunato kao proizvod neto izloženosti u trenutku nastanka statusa default-a (Net EAD) i gubitka uslijed nastanka statusa default-a (LGD).

Procjena PD-a

Probability of Default (PD) se definiše kao vjerovatnoća nastanka statusa neizvršenja obaveza (default). Kumulativni PD (CumPD) označava vjerovatnoću da finansijski instrument pređe u status default-a u toku nekog perioda t. Razlika između kumulativnog PD u trenutku t+1 i kumulativnog PD u trenutku t predstavlja priraštaj PD-a, tj. marginalni PD (MarPD).

Za izloženosti koje su kategorisane u Stage 2, tj. izloženost sa značajnim porastom kreditnog rizika u odnosu na inicijalno priznavanje, koje su još uvijek aktivne, vrši se obračun PD-a cjelokupnog vijeka trajanja. Za izloženosti koje su kategorisane u Stage 1, koristi se dio PD krive. Dodatno, PD parametar bi trebalo da reflektuje informacije "okrenute budućnosti" (tzv. forward looking), kroz primjenu korektivnog faktora na marginalnoj PD krivi.

Obračun PD parametra se sastoji od sljedećih koraka:

1. Obračun tranzicionih matrica,
2. Izvođenje kumulativnog "lifetime" PD-a,
3. Obračun marginalnog "lifetime" PD-a,
4. Usklađivanja marginalnog PD-a za informacije "okrenute budućnosti" (tzv. forward looking).

Banka je razmatrala mogućnost primjene makroekonomskih indikatora (između ostalog: BDP, stopa nezaposlenosti, stopa inflacije, prosječna zarada, Monex indeks, indeks cijena nekretnina) i u tom postupku utvrdila izvjestan stepen međuzavisnosti makroekonomskih varijabli i stope sistemskog NPL-a u Crnoj Gori, na nivou bankarskog sistema.

Međutim, polazeći od sljedećih pretpostavki:

- 1) Banka trenutno ima % nekvalitetne aktive značajno ispod sistemskog prosjeka (očekivano s obzirom na starost portfolija);
- 2) Za očekivati je da će se ove stope (% nekvalitetne aktive u Banci i % nekvalitetne aktive na nivou sistema) vremenom izjednačavati;
- 3) Ne postoji veza između trenda kretanja učešća nekvalitetne aktive na nivou sistema (% nekvalitetne aktive u posljednjem periodu opada na nivou sistema) i trenda kretanja učešća nekvalitetne aktive u Banci (dok sistemska opada, očekuje se rast u Banci, s obzirom na starost portfolija i odlične rezultate u prošlosti).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)****4.2. Rezervisanja za očekivane kreditne gubitke u skladu sa MSFI 9 (Nastavak)****4.2.4. Metod procjene (Nastavak)****4.2.4.2. Kolektivna procjena (Nastavak)**

Dolazimo do zaključka da model koji povezuje sistemski NPL i makroekonomske varijable nije adekvatan za vjerodostojnu predikciju kretanja NPL-a u Banci.

Umjesto toga, projekcija kretanja NPL-a u budućem poslovanju Banke polazi od pretpostavke da će se, u doglednoj budućnosti, izjednačiti % NPL u Banci i na nivou sistema, pošto je trenutno % NPL-a u Banci značajno ispod. Ravnomjeran rast u ovom slučaju podrazumijeva formulu:

$$\text{Stopa nekvalitetne aktive u Banci} * k^n = \text{Stopa nekvalitetne aktive u CG bankarskom sistemu}$$

Gdje je

k – korektivni faktor koji se primjenjuje na marginalni PD,

n – očekivani period potreban za izjednačavanje stopa.

Dakle, korektivni faktor k računa se po formuli:

$$k = \left(\frac{\text{Stopa nekvalitetne aktive u CG bankarskom sistemu}}{\text{Stopa nekvalitetne aktive u Banci}} \right)^{1/n}$$

S obzirom da je stopa nekvalitetne aktive u Banci značajno ispod sistemskog nivoa, dobijeni korektivni faktor je izrazito konzervativnog karaktera.

Procjena LGD-a

LGD (*Loss Given Default*) predstavlja veličinu gubitka pri neizvršenju, odnosno % izloženosti koju Banka neće nadoknaditi u slučaju default-a. Razlikuje se LGD za obezbijeđene izloženosti (*secured LGD*) i LGD za neobezbijeđene izloženosti (*unsecured LGD*). U slučaju Banke, s obzirom na model Net EAD koji je u upotrebi (bruto izloženost se umanjuje za diskontovanu očekivanu vrijednost kolaterala), koristi se samo unsecured LGD.

S obzirom na činjenicu da Banka nema dovoljno dugu istoriju podataka, Banka može iskoristiti parametre koje propisuje Bazel II, ili iste korigovati na osnovu ekspertskog mišljenja rukovodstva. Banka će u narednom periodu, primjenjivati LGD od 45% za izloženosti prije defaulta i za izloženosti u kašnjenju do 120 dana. Kako se sa protokom određenog vremenskog perioda nakon default-a očekivanja Banke u pogledu naplate smanjuju, Banka će koristiti LGD od 60% za izloženosti u kašnjenju do 180 dana, 80% za izloženosti u kašnjenju do 360 dana, dok će za izloženosti u kašnjenju više od 360 dana primjenjivati LGD od 100%. Kako se količina podataka i iskustvo budu povećavali, kao i unapređenje kvaliteta procedura za naplatu potraživanja, Banka će izvršiti reprocjenu adekvatnosti LGD-a za buduće periode.

Procjena EAD-a

EAD (*Exposure at Default*) predstavlja trenutnu izloženost Banke koja može biti bilansna i vanbilansna. Bilansna izloženost obuhvata: glavnica duga (dospjelu i nedospjelu), kamatu (dospjelu i obračunatu, redovnu i zateznu), razgraničenu naknadu i umanjenje za avansne uplate. Vanbilansna izloženost sadrži: dospjeli iznos kamate na vanbilansnu izloženost, neiskorišćeni limit, garancije i akreditive. Razlika između bilansne i vanbilansne izloženosti, oličena je u faktoru kreditne konverzije (CCF). EAD kriva životnog vijeka (*lifetime EAD curve*) podrazumijeva projekciju izloženosti Banke do dospelja određenog finansijskog instrumenta. Ona se razlikuje kod finansijskih instrumenata po roku dospelja, načinu otplate, vrsti izloženosti (bilansna/vanbilansna izloženost).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE

(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**4.2. Rezervisanja za očekivane kreditne gubitke u skladu sa MSFI 9 (Nastavak)****4.2.4. Metod procjene (Nastavak)****4.2.4.2. Kolektivna procjena (Nastavak)**

Nasuprot iznad definisanoj bruto izloženosti (*Gross EAD*), neto izloženost (*Net EAD*) predstavlja bruto izloženost umanjenu za diskontovanu očekivanu vrijednost kolaterala. Pri obračunu neto EAD, % kolateralnog faktora se primjenjuje za nekretnine koje se koriste kao kolateral u skladu sa Katalogom kolaterala Banke. Kao period realizacije uzima se period od 4 godine. Za keš kolateral se ne koristi kolateralni faktor niti period realizacije. Za druge tipove kolaterala, ili u drugom razumno dokumentovanom slučaju, ostale vrijednosti kolateralnog faktora od 0% do 100% mogu biti primijenjene.

Za kredite sa fiksiranim planom otplate, EAD kriva vijeka trajanja se koristi pri procjeni očekivanog kreditnog gubitka. EAD kriva predstavlja niz izloženosti, koji opada tokom vremena zbog ugovorenih plaćanja.

U obnovljive kreditne aranžmane spadaju overdraft i revolving krediti, kao i minusi po tekućem računu i revolving kartice. Ono što karakteriše ove kreditne proizvode je nepostojanje fiksnog plana otplate, već dužnik može, u svakom trenutku, podizati/uplaćivati sredstva po svom nahođenju.

Iako je teoretski moguće praviti projekcije povlačenja i uplate sredstava po odgovarajućim bihejviorističkim modelima, Banka koristi jednostavan pristup: fiksira se trenutna izloženost, odvojeno bilansna i vanbilansna (za neiskorišćeni dio u momentu procjene), do roka dospjeća aranžmana.

Za garancije i akreditive, Banka procjenjuje EAD krivu kao fiksni EAD do dospjeća finansijskog instrumenta, tj. koristi se otplata na kraju perioda („bullet payment“). Koristi se ugovoreni rok dospjeća. Stoga, za sve periode do roka dospjeća, u obračunu ECL za garancije i akreditive, koristi se fiksni net EAD.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE

(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

4.3. Kvalitet finansijskih plasmana

Kvalitet finansijskih sredstava izloženih kreditnom riziku prikazan je kako slijedi:

	31.12.2022								
	S1	S2	S3	Ukupno	Ispravka vrijednosti S1	Ispravka vrijednosti S2	Ispravka vrijednosti S3	Ukupno ispravka vrijednosti	Neto
Gotovinski krediti	30,937	8,243	2,408	41,588	(298)	(353)	(982)	(1,633)	39,955
Stambeni krediti	37,219	5,107	913	43,239	(183)	(102)	(82)	(367)	42,872
Hipotekarni krediti	1,827	1,514	324	3,665	(10)	(3)	-	(13)	3,652
Kreditni na bazi depozita	1,730	536	6	2,272	(2)	(2)	(1)	(5)	2,267
Mikro	4	3	315	322	-	-	(276)	(276)	46
Ostalo	11,875	1,723	396	13,994	(205)	(163)	(294)	(662)	13,332
Kreditni fizičkim licima	83,592	17,126	4,362	105,080	(698)	(623)	(1,635)	(2,956)	102,124
Investicioni krediti	28,050	14,659	2,664	45,373	(236)	(212)	(596)	(1,044)	44,329
Kreditni za obrtna sredstva	20,201	8,557	4,257	33,015	(230)	(167)	(1,517)	(1,914)	31,101
Kreditni na bazi depozita	523	465	-	988	(0)	(8)	-	(8)	980
Revolving krediti	9,218	619	186	10,023	(105)	(17)	(72)	(194)	9,829
Overdraft krediti	4,934	1,829	519	7,282	(96)	(34)	(269)	(399)	6,883
Ostalo	83	77	174	334	(4)	(11)	(77)	(92)	242
Kreditni pravnim licima	63,009	26,206	7,800	97,015	(671)	(449)	(2,531)	(3,651)	93,363
Ukupno krediti klijentima	146,601	43,332	12,162	202,095	(1,369)	(1,072)	(4,166)	(6,607)	195,487
Vremenska razgranicenja kamata: Krediti FL		296		296				-	296
Vremenska razgranicenja kamata: Krediti PL		124		124				-	124
Vremenska razgranicenja naknada: Krediti FL		(646)		(646)				-	(646)
Vremenska razgranicenja naknada: Krediti PL		(424)		(424)				-	(424)
Kreditni i potraživanja od klijenata				201,445					194,837

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE

(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

4.3. Kvalitet finansijskih plasmana (Nastavak)

	31.12.2021	S1	S2	S3	Ukupno	Ispravka vrijednosti S1	Ispravka vrijednosti S2	Ispravka vrijednosti S3	Ukupno ispravka vrijednosti	Neto
Gotovinski krediti	31,848	3,483	1,740	37,071	(211)	(238)	(794)	(1,243)	35,828	
Stambeni krediti	36,173	1,699	240	38,112	(146)	(47)	(20)	(213)	37,899	
Hipotekarni krediti	2,711	764	383	3,858	-	-	(36)	(36)	3,822	
Kreditni na bazi depozita	2,086	110	1	2,197	-	-	(1)	(1)	2,196	
Mikro	33	20	334	387	-	-	(221)	(221)	166	
Ostalo	10,665	263	239	11,167	(168)	(53)	(190)	(411)	10,756	
Kreditni fizičkim licima	83,516	6,339	2,937	92,792	(525)	(338)	(1,262)	(2,125)	90,667	
Investicioni krediti	33,187	4,202	4,502	41,891	(291)	(77)	(744)	(1,112)	40,779	
Kreditni za obrtna sredstva	20,016	11,351	4,055	35,422	(175)	(248)	(1,024)	(1,447)	33,975	
Kreditni na bazi depozita	1,431	251	-	1,682	(16)	-	-	(16)	1,666	
Revolving krediti	7,144	482	-	7,626	(78)	(28)	-	(106)	7,520	
Overdraft krediti	5,099	307	421	5,827	(53)	(13)	(249)	(315)	5,512	
Ostalo	137	27	86	250	(6)	(3)	(48)	(57)	193	
Kreditni pravnim licima	67,014	16,620	9,064	92,698	(619)	(369)	(2,065)	(3,053)	89,645	
Ukupno krediti klijentima	150,530	22,959	12,001	185,490	(1,144)	(707)	(3,327)	(5,178)	180,312	
Vremenska razgranicenja kamata: Krediti FL				267					267	
Vremenska razgranicenja kamata: Krediti PL				122					122	
Vremenska razgranicenja naknada: Krediti FL				(609)					(609)	
Vremenska razgranicenja naknada: Krediti PL				(277)					(277)	
Kreditni i potraživanja od klijenata				184,993					179,815	

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE

(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**4.3. Kvalitet finansijskih plasmana (Nastavak)**

Banka je nakon inicijalne implementacije MSFI 9 standarda, konstantno radila na unaprjeđenju Metodologije obračuna obezvređenja finansijskih instrumenata. Jedan od osnovnih ciljeva koji je postavljen je povećanje dijela portfolija koji se razmatra na individualnoj osnovi. U skladu sa izmjenama i dopunama Metodologije obezvređenja, usvojenih od strane Odbora Direktora u decembru 2020. godine, individualno se razmatraju klijenti:

- iznad EUR 1,000,000 ukupne izloženosti kada su u pitanju neobezvrijeđena potraživanja od pravnih lica,
- iznad EUR 300,000 ukupne izloženosti kada su u pitanju neobezvrijeđena potraživanja od fizičkih lica,
- iznad EUR 50,000 ukupne izloženosti kada su u pitanju obezvrijeđena potraživanja od pravnih lica,
- iznad EUR 30,000 ukupne izloženosti kada su u pitanju obezvrijeđena potraživanja od fizičkih lica.

Dodatno, izmjene i dopune Metodologije obezvređenja uvode dodatne kriterijume za identifikaciju značajnog povećanja kreditnog rizika u odnosu na originaciju plasmana, kao i preciziranje računovodstvenog tretmana modifikacije finansijske imovine.

Navedene izmjene i dopune Metodologije obezvređenja, u skladu sa paragrafima 33 i 34 *MRS 8: Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške*, predstavljaju promjenu računovodstvene procjene, a ne promjenu računovodstvene politike.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE

(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

4.3. Kvalitet finansijskih plasmana (Nastavak)

	S1	S2	S3	Ukupno	Ispravka vrijednosti S1	Ispravka vrijednosti S2	Ispravka vrijednosti S3	Ukupno ispravka vrijednosti	Neto
31.12.2022									
Gotovinski krediti	-	806	585	1,391	-	(51)	(99)	(150)	1,241
Stambeni krediti	710	76	234	1,020	(5)	(2)	(35)	(42)	978
Hipotekarni krediti	-	69	-	69	-	(1)	-	(1)	68
Kreditni na bazi depozita	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mikro	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostalo	375	-	1	376	(11)	-	-	(11)	365
Kreditni fizičkim licima	1,085	951	820	2,856	(16)	(54)	(134)	(204)	2,652
Investicioni krediti	13,115	5,540	2,243	20,898	(87)	(103)	(570)	(760)	20,138
Kreditni za obrtna sredstva	10,567	4,423	3,275	18,265	(101)	(56)	(965)	(1,122)	17,143
Kreditni na bazi depozita	-	225	-	225	-	(7)	-	(7)	218
Revolving krediti	6,451	-	186	6,637	(28)	-	(72)	(100)	6,537
Overdraft krediti	1,872	973	349	3,194	(25)	(9)	(139)	(173)	3,021
Ostalo	-	-	105	105	-	-	(20)	(20)	85
Kreditni pravnim licima	32,005	11,161	6,158	49,324	(241)	(175)	(1,766)	(2,182)	47,142
Ukupno krediti klijentima	33,090	12,112	6,978	52,180	(257)	(229)	(1,900)	(2,386)	49,794

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE

(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

4.3. Kvalitet finansijskih plasmana (Nastavak)

Individualno procijenjeni 31.12.2021	S1	S2	S3	Ukupno vrijednosti S1	Ispravka vrijednosti S1	Ispravka vrijednosti S2	Ispravka vrijednosti S3	Ukupno ispravka vrijednosti	Neto
Gotovinski krediti	649	-	507	1,156	(8)	-	(104)	(112)	1,044
Stambeni krediti	1,044	-	168	1,212	(8)	-	(19)	(27)	1,185
Hipotekarni krediti	-	-	233	233	-	-	(35)	(35)	198
Kreditni na bazi depozita	26	-	-	26	-	-	-	-	26
Mikro	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostalo	405	-	1	406	(1)	-	-	(1)	405
Kreditni fizičkim licima	2,124	-	909	3,033	(17)	-	(158)	(175)	2,858
Investicioni krediti	12,301	1,434	3,968	17,703	(126)	(47)	(716)	(889)	16,814
Kreditni za obrtna sredstva	5,810	7,161	2,648	15,619	(34)	(138)	(574)	(746)	14,873
Kreditni na bazi depozita	222	-	-	222	(2)	-	-	(2)	220
Revolving krediti	5,201	-	-	5,201	(46)	-	-	(46)	5,155
Overdraft krediti	1,189	27	321	1,537	(9)	(2)	(176)	(187)	1,350
Ostalo	1	-	52	53	-	-	(24)	(24)	29
Kreditni pravnim licima	24,724	8,622	6,989	40,335	(217)	(187)	(1,490)	(1,894)	38,441
Ukupno krediti klijentima	26,848	8,622	7,898	43,368	(234)	(187)	(1,648)	(2,069)	41,299

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE

(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**4.3. Kvalitet finansijskih plasmana (Nastavak)**

Potraživanja od klijenata u Stage-u 1 prikazana su u tabelama ispod:

31.12.2022	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31-60 dana	Od 61-90 dana	Preko 90 dana	U hiljadama EUR	
						Ukupno	
Gotovinski krediti	25,611	5,327	-	-	-		30,938
Stambeni krediti	34,624	2,595	-	-	-		37,219
Hipotekarni krediti	1,199	628	-	-	-		1,827
Kreditni na bazi depozita	1,417	313	-	-	-		1,730
Mikro	2	1	-	-	-		3
Ostalo	10,178	1,697	-	-	-		11,875
Kreditni fizičkim licima	73,031	10,561	-	-	-		83,592
Investicioni krediti	16,844	11,206	-	-	-		28,050
Kreditni za obrtna sredstva	12,030	8,171	-	-	-		20,201
Kreditni na bazi depozita	376	147	-	-	-		523
Revolving krediti	5,425	3,794	-	-	-		9,219
Overdraft krediti	-	4,934	-	-	-		4,934
Ostalo	1	81	-	-	-		82
Kreditni pravnim licima	34,676	28,333	-	-	-		63,009
Ukupno kreditni klijentima	107,707	38,894	-	-	-		146,601
Od čega restrukturirano	-	-	-	-	-		-

31.12.2021.	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31-60 dana	Od 61-90 dana	Preko 90 dana	U hiljadama EUR	
						Ukupno	
Gotovinski krediti	25,139	6,709	-	-	-		31,848
Stambeni krediti	32,429	3,744	-	-	-		36,173
Hipotekarni krediti	1,543	1,168	-	-	-		2,711
Kreditni na bazi depozita	1,709	377	-	-	-		2,086
Mikro	30	3	-	-	-		33
Ostalo	9,494	1,171	-	-	-		10,665
Kreditni fizičkim licima	70,344	13,172	-	-	-		83,516
Investicioni krediti	25,311	7,876	-	-	-		33,187
Kreditni za obrtna sredstva	16,181	3,835	-	-	-		20,016
Kreditni na bazi depozita	780	651	-	-	-		1,431
Revolving krediti	5,759	1,385	-	-	-		7,144
Overdraft krediti	3,194	1,905	-	-	-		5,099
Ostalo	-	137	-	-	-		137
Kreditni pravnim licima	51,225	15,789	-	-	-		67,014
Ukupno kreditni klijentima	121,569	28,961	-	-	-		150,530
Od čega restrukturirano	18	-	-	-	-		18

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE

(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

4.3. Kvalitet finansijskih plasmana (Nastavak)

Potraživanja od klijenata u Stage-u 2 prikazana su u tabelama ispod:

31.12.2022	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31-60 dana	Od 61-90 dana	Preko 90 dana	Ukupno
Gotovinski krediti	1,840	3,840	1,528	1,035	-	8,243
Stambeni krediti	982	2,531	1,150	444	-	5,107
Hipotekarni krediti	106	622	520	267	-	1,515
Kredit na bazi depozita	161	353	14	8	-	536
Mikro	-	-	3	-	-	3
Ostalo	532	680	458	52	-	1,722
Kredit fizičkim licima	3,621	8,026	3,673	1,806	-	17,126
Investicioni krediti	4,672	8,950	828	209	-	14,659
Kredit za obrtna sredstva	1,823	6,119	615	-	-	8,557
Kredit na bazi depozita	452	13	-	-	-	465
Revolving krediti	150	469	-	-	-	619
Overdraft krediti	-	1,819	10	-	-	1,829
Ostalo	1	76	-	-	-	77
Kredit pravnim licima	7,098	17,446	1,453	209	-	26,206
Ukupno krediti klijentima	10,719	25,472	5,126	2,015	-	43,332
Od čega restrukturirano	103	847	1	-	-	951

31.12.2021	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31-60 dana	Od 61-90 dana	Preko 90 dana	Ukupno
Gotovinski krediti	432	237	1,429	1,385	-	3,483
Stambeni krediti	185	209	781	524	-	1,699
Hipotekarni krediti	5	-	542	217	-	764
Kredit na bazi depozita	2	13	57	38	-	110
Mikro	-	-	9	11	-	20
Ostalo	39	2	142	80	-	263
Kredit fizičkim licima	663	461	2,960	2,255	-	6,339
Investicioni krediti	1,445	2,227	444	86	-	4,202
Kredit za obrtna sredstva	1,432	7,302	903	1,714	-	11,351
Kredit na bazi depozita	251	-	-	-	-	251
Revolving krediti	-	482	-	-	-	482
Overdraft krediti	111	125	-	71	-	307
Ostalo	-	25	2	-	-	27
Kredit pravnim licima	3,239	10,161	1,349	1,871	-	16,620
Ukupno krediti klijentima	3,902	10,622	4,309	4,126	-	22,959
Od čega restrukturirano	12	42	105	120	-	279

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)****4.3. Kvalitet finansijskih plasmana (Nastavak)**

Potraživanja od klijenata u Stage-u 3 prikazana su u tabelama ispod:

31.12.2022	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31-60 dana	Od 61-90 dana	Preko 90 dana	U hiljadama EUR	
						Ukupno	
Gotovinski krediti	1	28	416	334	1,629	2,408	
Stambeni krediti	-	-	393	226	294	913	
Hipotekarni krediti	-	-	78	26	220	324	
Kredit na bazi depozita	-	-	-	3	3	6	
Mikro	-	-	-	-	315	315	
Ostalo	9	2	4	16	366	397	
Kredit fizičkim licima	10	30	891	605	2,827	4,363	
Investicioni krediti	483	1,012	80	-	1,089	2,664	
Kredit za obrtna sredstva	41	655	613	52	2,895	4,256	
Kredit na bazi depozita	-	-	-	-	-	-	
Revolving krediti	-	-	-	-	186	186	
Overdraft krediti	-	254	-	7	258	519	
Ostalo	-	26	-	40	108	174	
Kredit pravnim licima	524	1,947	693	99	4,536	7,799	
Ukupno krediti klijentima	534	1,977	1,584	704	7,363	12,162	
Od čega restrukturirano	395	591	561	143	2,195	3,885	

31.12.2021	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31-60 dana	Od 61-90 dana	Preko 90 dana	U hiljadama EUR	
						Ukupno	
Gotovinski krediti	86	80	4	54	1,516	1,740	
Stambeni krediti	24	-	-	-	216	240	
Hipotekarni krediti	-	96	-	9	278	383	
Kredit na bazi depozita	-	-	-	-	1	1	
Mikro	-	-	-	-	334	334	
Ostalo	11	1	-	-	227	239	
Kredit fizičkim licima	121	177	4	63	2,572	2,937	
Investicioni krediti	2,241	924	197	20	1,120	4,502	
Kredit za obrtna sredstva	1,130	56	34	1,326	1,509	4,055	
Kredit na bazi depozita	-	-	-	-	-	-	
Revolving krediti	-	-	-	-	-	-	
Overdraft krediti	5	149	-	-	267	421	
Ostalo	-	13	10	-	63	86	
Kredit pravnim licima	3,376	1,142	241	1,346	2,959	9,064	
Ukupno krediti klijentima	3,497	1,319	245	1,409	5,531	12,001	
Od čega restrukturirano	1,231	91	77	1,365	1,282	4,046	

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)****4.3. Kvalitet finansijskih plasmana (Nastavak)****4.3.1. Restruktuirani krediti i plasmani**

Banka zajmoprimcu restruktuirala kredit ako, zbog pogoršanja dužnikove kreditne sposobnosti, omogućiti:

- a. produženje roka otplate za glavnicu ili kamatu,
- b. smanji kamatnu stopu na odobreni kredit,
- c. smanji iznos duga, glavnice ili kamate ili
- d. napravi druge slične pogodnosti koje olakšavaju finansijsku poziciju zajmoprimca.

U slučaju potrebe za restruktuiranjem kredita Banka vrši finansijsku analizu zajmoprimca i procjenjuje mogućnosti zajmoprimca, nakon restruktuiranja kredita, da ostvari novčane tokove koji će biti dovoljni za otplatu glavnice i kamate kredita.

U tabelama ispod dat je pregled restruktuiranih potraživanja:

31.12.2022	Bruto izloženost	Ispravka vrednosti	S 3 potraživanja	Restruktuirana S 3 potraživanja	Ispravka vrednosti S 3	Učešće S3 potraživanja u bruto izloženosti	u hiljadama EUR	
							Iznos sredstava obezbjeđenja za S3	Iznos sredstava
Gotovinski krediti	41,589	(1,633)	2,408	349	(982)	5.79%	2,408	
Stambeni krediti	43,239	(367)	913	-	(82)	2.11%	913	
Hipotekarni krediti	3,665	(13)	324	11	-	8.84%	324	
Kreditni na bazi depozita	2,273	(5)	6	-	(1)	0.26%	6	
Mikro	320	(276)	315	3	(276)	98.06%	315	
Ostalo	13,994	(662)	397	27	(294)	2.83%	397	
Kreditni fizičkim licima	105,080	(2,956)	4,363	390	(1,635)	4.15%	4,363	
Investicioni krediti	45,373	(1,044)	2,664	825	(596)	5.87%	2,664	
Kreditni za obrtna sredstva	33,015	(1,914)	4,256	2,670	(1,517)	12.89%	4,256	
Kreditni na bazi depozita	988	(8)	-	-	-	0.00%	-	
Revolving krediti	10,023	(194)	186	-	(72)	1.85%	186	
Overdraft krediti	7,282	(399)	519	-	(269)	7.12%	519	
Ostalo	334	(92)	174	-	(77)	52.23%	174	
Kreditni pravnim licima	97,015	(3,651)	7,799	3,495	(2,531)	8.04%	7,799	
Ukupno krediti klijentima	202,095	(6,607)	12,162	3,885	(4,166)	6.02%	12,162	

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE

(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

4.3. Kvalitet finansijskih plasmana (Nastavak)

4.3.1. Restruktuirani krediti i plasmani (Nastavak)

31.12.2021.	Bruto izloženost	Ispravka vrednosti	S 3 potraživanja	Restruktuirana S 3 potraživanja	Ispravka vrednosti S 3	Učešće S3 potraživanja u bruto izloženosti	u hiljadama EUR	
							Iznos sredstava obezbeđenja za S3	Iznos sredstava
Gotovinski krediti	37,071	(1,243)	1,740	421	(794)	4.69%	1,740	1,740
Stambeni krediti	38,112	(213)	240	24	(20)	0.63%	240	240
Hipotekarni krediti	3,858	(36)	383	69	(36)	9.93%	383	383
Kreditni na bazi depozita	2,197	(1)	1	-	(1)	0.05%	1	1
Mikro	387	(221)	334	4	(221)	86.30%	334	334
Ostalo	11,167	(411)	239	29	(190)	2.14%	239	239
Kreditni fizičkim licima	92,792	(2,125)	2,937	547	(1,262)	3.17%	2,937	2,937
Investicioni krediti	41,891	(1,112)	4,502	886	(744)	10.75%	4,502	4,502
Kreditni za obrtna sredstva	35,422	(1,447)	4,055	2,605	(1,024)	11.45%	4,055	4,055
Kreditni na bazi depozita	1,682	(16)	-	-	-	-	-	-
Revolving krediti	7,626	(106)	-	-	(249)	7.22%	421	421
Overdraft krediti	5,827	(315)	421	-	(48)	34.40%	86	86
Ostalo	250	(57)	86	8	(48)	-	-	-
Kreditni pravnim licima	92,698	(3,053)	9,064	3,499	(2,065)	9.78%	9,064	9,064
Ukupno krediti klijentima	185,490	(5,178)	12,001	4,046	(3,327)	6.47%	12,001	12,001

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)****4.3. Kvalitet finansijskih plasmana (Nastavak)****4.3.1. Restruktuirani krediti i plasmani (Nastavak)**

U tabelama koje slijede dat je pregled promjena potraživanja koja se smatraju problematičnim, u toku 2022. godine:

	U hiljadama EUR				
	Bruto 31.12.2021	Novi S3 klijenti	Smanjenje S3 klijenata	Bruto 31.12.2022	Neto 31.12.2022
Gotovinski krediti	1,740	1,288	(620)	2,408	3,390
Stambeni krediti	240	697	(24)	913	995
Hipotekarni krediti	383	219	(278)	324	324
Kreditni na bazi depozita	1	5	-	6	7
Mikro	334	8	(27)	315	590
Ostalo	239	206	(49)	397	691
Kreditni fizičkim licima	2,937	2,423	(998)	4,363	5,997
Investicioni krediti	4,502	321	(2,160)	2,664	3,260
Kreditni za obrtna sredstva	4,055	1,174	(974)	4,256	5,773
Kreditni na bazi depozita	-	-	-	-	-
Revolving krediti	-	186	-	186	258
Overdraft krediti	421	261	(163)	519	788
Ostalo	86	92	(3)	174	251
Kreditni pravnim licima	9,064	2,034	(3,300)	7,799	10,330
Ukupno krediti klijentima	12,001	4,457	(4,298)	12,162	16,327

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE
(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)
4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)
4.3. Kvalitet finansijskih plasmana (Nastavak)
4.3.1. Restruktuirani krediti i plasmani (Nastavak)

U nastavku je dat pregled restrukturiranih kredita sa stanjem na 31.12.2022. i 31.12.2021. godine:

31.12.2022	Restruktuirana potraživanja - Bruto izloženost	S1 restrukturirana potraživanja	S2 restrukturirana potraživanja	S3 restrukturirana potraživanja	Ispravka vrednosti restrukturiranih S 1 potraživanja	Ispravka vrednosti restrukturiranih S 2 potraživanja	Ispravka vrednosti restrukturiranih S 3 potraživanja	Ispravka vrednosti potraživanja	Učešće rest potraživanja u bruto izloženosti	Iznos sredstava obezbeđenja za restukturirana potraživanja
Gotovinski krediti	1,144	-	795	349	95	-	36	59	2.75%	5,258
Stambeni krediti	24	-	24	-	-	-	-	-	0.06%	50
Hipotekarni krediti	80	-	69	11	1	-	1	-	2.18%	468
Kreditni na bazi depozita	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mikro	4	-	-	4	4	-	-	4	1.36%	4
Ostalo	34	-	8	26	24	-	1	24	0.25%	35
Kreditni fizičkim licima	1,286	-	896	390	125	-	38	87	1.22%	5,815
Investicioni krediti	857	-	32	825	249	-	-	249	2.04%	3,210
Kreditni za obrtna sredstva	2,693	-	23	2,670	479	-	-	479	8.00%	6,078
Kreditni na bazi depozita	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Revolving krediti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Overdraft krediti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kreditni pravnim licima	3,550	-	55	3,495	728	-	-	728	3.66%	9,288
Ukupno krediti klijentima	4,836	-	951	3,885	853	-	38	815	2.39%	15,103

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE

(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

4.3. Kvalitet finansijskih plasmana (Nastavak)

4.3.1. Restruktuirani krediti i plasmani (Nastavak)

31.12.2021	Restruktuirana - Bruto izloženost	S 1 restruktuirana potraživanja	S 2 restruktuirana potraživanja	S 3 restruktuirana potraživanja	Ispravka vrednosti restruktuiranih potraživanja	Ispravka vrednosti S 1 restruktuiranih potraživanja	Ispravka vrednosti S 2 restruktuiranih potraživanja	Ispravka vrednosti S 3 restruktuiranih potraživanja	Učešće rest potraživanja u bruto izloženosti	Iznos sredstava obezbjedenja za restukt. potr.
Gotovinski krediti	634	9	204	421	93	-	1	92	1.71%	2,215
Stambeni krediti	24	-	-	24	-	-	-	-	0.06%	50
Hipotekarni krediti	69	-	-	69	13	-	-	13	1.79%	377
Kreditni na bazi depozita	4	-	-	4	4	-	-	4	1.03%	4
Mikro	38	9	-	29	23	-	-	23	0.34%	38
Ostalo	769	18	204	547	133	-	1	132	0.83%	2,684
Kreditni fizičkim licima										
Investicioni krediti	924	-	38	886	249	-	-	249	2.21%	3,337
Kreditni za obrtna sredstva	2,642	-	37	2,605	480	-	-	479	7.46%	7,154
Kreditni na bazi depozita	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Revolving krediti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Overdraft krediti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostalo	8	-	-	8	8	-	-	8	3.20%	-
Kreditni pravnim licima	3,574	-	75	3,499	737	-	-	737	3.86%	10,491
Ukupno krediti klijentima	4,343	18	279	4,046	870	-	1	869	2.34%	13,175

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE

(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

4.3. Kvalitet finansijskih plasmana (Nastavak)

4.3.1. Restruktuirani krediti i plasmani (Nastavak)

	Bruto restrukturirana S1 potraživanja 31.12.2021	Nova restrukturirana S1 potraživanja	Smanjenje restrukturiranih S1 potraživanja	Bruto 31.12.2022	Neto 31.12.2022
Gotovinski krediti	9	-	(9)	-	-
Stambeni krediti	-	-	-	-	-
Hipotekarni krediti	-	-	-	-	-
Kreditni na bazi depozita	-	-	-	-	-
Mikro	-	-	-	-	-
Ostalo	9	-	(9)	-	-
Kreditni fizičkim licima	18	-	(18)	-	-
Investicioni krediti	-	-	-	-	-
Kreditni za obrtna sredstva	-	-	-	-	-
Kreditni na bazi depozita	-	-	-	-	-
Revolving krediti	-	-	-	-	-
Overdraft krediti	-	-	-	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-
Kreditni pravnim licima	-	-	-	-	-
Ukupno krediti klijentima	18	-	(18)	-	-

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE

(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

4.3. Kvalitet finansijskih plasmana (Nastavak)

4.3.2. Krediti i potraživanja od komitenata pokriveni kolateralima

31.12.2022	S 1 klijenti					S 2 klijenti					S 3 klijenti				
	Nekretnine	Depoziti	Garancije	Ostali kolaterali	Ukupno	Nekretnine	Depoziti	Garancije	Ostali kolaterali	Ukupno	Nekretnine	Depoziti	Garancije	Ostali kolaterali	Ukupno
Gotovinski krediti	15,937	66	-	14,934	30,937	5,857	25	-	2,361	8,243	1,243	3	-	1,162	2,408
Stambeni krediti	30,556	73	-	6,590	37,219	4,666	2	-	439	5,107	886	-	-	27	913
Hipotekarni krediti	1,783	-	-	44	1,827	1,499	6	-	9	1,514	309	-	-	15	324
Kreditni na bazi depozita	23	1,654	-	53	1,730	-	526	-	10	536	-	5	-	1	6
Mikro	4	-	-	-	4	2	-	-	-	2	24	-	-	291	315
Ostalo	1,132	160	-	10,583	11,875	315	4	-	1,405	1,724	16	-	-	381	397
Kreditni fizičkim licima	49,435	1,953	-	32,204	83,592	12,339	563	-	4,224	17,126	2,478	8	-	1,877	4,363
Investicioni krediti	23,095	1,581	-	3,374	28,050	14,111	102	-	446	14,659	2,209	1	-	454	2,664
Kreditni za obrtna sredstva	11,480	42	-	8,679	20,201	6,860	-	-	1,697	8,557	2,545	-	-	1,711	4,256
Kreditni na bazi depozita	-	521	-	2	523	-	415	-	50	465	-	-	-	-	-
Revolving krediti	2,586	-	-	6,632	9,218	95	-	-	524	619	-	-	-	186	186
Overdraft krediti	673	114	-	4,147	4,934	166	-	-	1,663	1,829	162	-	-	357	519
Ostalo	-	-	-	83	83	-	-	-	77	77	-	-	-	174	174
Kreditni pravnim licima	37,834	2,258	-	22,917	63,009	21,232	517	-	4,457	26,206	4,916	1	-	2,882	7,799
Ukupno krediti klijentima	87,269	4,211	-	55,121	146,601	33,571	1,080	-	8,681	43,332	7,394	9	-	4,759	12,162

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE

(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

4.3. Kvalitet finansijskih plasmana (Nastavak)

4.3.2. Krediti i potraživanja od komitenata pokriveni kolateralima (Nastavak)

31.12.2021	S 1 klijenti					S 2 klijenti					S 3 klijenti				
	Nekretnine	Depoziti	Garancije	Ostali kolaterali	Ukupno	Nekretnine	Depoziti	Garancije	Ostali kolaterali	Ukupno	Nekretnine	Depoziti	Garancije	Ostali kolaterali	Ukupno
Gotovinski krediti	21,001	75	-	10,772	31,848	2,488	7	-	988	3,483	747	-	-	993	1,740
Stambeni krediti	30,901	83	-	5,189	36,173	1,590	-	-	109	1,699	233	-	-	7	240
Hipotekarni krediti	2,689	-	-	22	2,711	751	-	-	13	764	365	-	-	18	383
Kreditni na bazi depozita	-	2,053	-	33	2,086	3	107	-	-	110	-	-	-	1	1
Mikro	28	-	-	5	33	15	-	-	5	20	25	-	-	309	334
Ostalo	1,160	61	-	9,444	10,665	-	-	-	263	263	-	-	-	239	239
Kreditni fizičkim licima	55,779	2,272	-	25,465	83,516	4,847	114	-	1,378	6,339	1,370	-	-	1,567	2,937
Investicioni krediti	29,501	1,767	-	1,919	33,187	3,917	-	-	285	4,202	4,251	1	-	250	4,502
Kreditni za obrtna sredstva	12,962	232	-	6,822	20,016	7,575	-	-	3,776	11,351	2,874	15	-	1,166	4,055
Kreditni na bazi depozita	-	1,117	-	314	1,431	-	251	-	-	251	-	-	-	-	-
Revolving krediti	4,206	691	-	2,247	7,144	180	-	-	302	482	-	-	-	-	-
Overdraft krediti	1,660	240	-	3,199	5,099	98	54	-	155	307	160	-	-	261	421
Ostalo	-	-	-	137	137	-	-	-	27	27	-	-	-	86	86
Kreditni pravnim licima	48,329	4,047	-	14,638	67,014	11,770	305	-	4,545	16,620	7,285	16	-	1,763	9,064
Ukupno krediti klijentima	104,108	6,319	-	40,103	150,530	16,617	419	-	5,923	22,959	8,655	16	-	3,330	12,001

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE

(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

4.3. Kvalitet finansijskih plasmana (Nastavak)

4.3.3. Geografska koncentracija

Geografska koncentracija izloženosti Banke kreditnom riziku je prikazana u sljedećoj tabeli:

31.12.2022	Potraživanja od S1 i S2 klijenata		Potraživanja od S3 klijenata		Ukupno		
	Crna Gora	Članice EU	Ostalo	Crna Gora		Članice EU	Ostalo
Gotovinski krediti	39,127	21	32	2,395	-	13	41,588
Stambeni krediti	42,261	65	-	913	-	-	43,239
Hipotekarni krediti	3,341	-	-	324	-	-	3,665
Kreditni na bazi depozita	2,253	-	13	6	-	-	2,272
Mikro	6	-	-	315	-	-	321
Ostalo	13,416	11	172	385	1	10	13,995
Kreditni fizičkim licima	100,404	97	217	4,338	1	23	105,080
Investicioni krediti	42,710	-	-	2,664	-	-	45,374
Kreditni za obrtna sredstva	28,758	-	-	4,257	-	-	33,015
Kreditni na bazi depozita	988	-	-	-	-	-	988
Revolving krediti	9,837	-	-	186	-	-	10,023
Overdraft krediti	6,763	-	-	519	-	-	7,282
Ostalo	159	-	-	174	-	-	333
Kreditni pravnim licima	89,215	-	-	7,800	-	-	97,015

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE

(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

- 4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**
4.3. Kvalitet finansijskih plasmana (Nastavak)
4.3.3. Geografska koncentracija (Nastavak)

31.12.2021	Potraživanja od S1 i S2 klijenata		Potraživanja od S3 klijenata		Ukupno		
	Crna Gora	Članice EU	Ostalo	Crna Gora		Članice EU	Ostalo
Gotovinski krediti	35,313	-	18	1,733	-	7	37,071
Stambeni krediti	37,721	87	64	240	-	-	38,112
Hipotekarni krediti	3,475	-	-	383	-	-	3,858
Kreditni na bazi depozita	2,173	-	23	1	-	-	2,197
Mikro	53	-	-	334	-	-	387
Ostalo	10,881	9	38	234	1	4	11,167
Kreditni fizičkim licima	89,616	96	143	2,925	1	11	92,792
Investicioni krediti	37,388	-	-	4,503	-	-	41,891
Kreditni za obrtna sredstva	31,367	-	-	4,055	-	-	35,422
Kreditni na bazi depozita	1,682	-	-	-	-	-	1,682
Revolving krediti	7,626	-	-	-	-	-	7,626
Overdraft krediti	5,406	-	-	421	-	-	5,827
Ostalo	164	-	-	86	-	-	250
Kreditni pravnim licima	83,633	-	-	9,065	-	-	92,698
Ukupno krediti klijentima	173,249	96	143	11,990	1	11	185,490

Banka mjeri izloženost riziku zemlje za sve zemlje u kojima se nalazi sjedište, odnosno prebivalište dužnika banke. Izloženost Banke riziku zemlje mjeri se na osnovu pojedinačnog plasmana, određenog aktom, koji podrazumijeva kontrolu rejtinga zemlje dužnika, vodeći računa o političkim, ekonomskim i socijalnim prilikama u zemlji dužnika.

Rangiranje zemalja dužnika služi Banci za utvrđivanje potrebnog kapitala za rizik zemlje i za limitiranje izloženosti banke prema pojedinim zemljama dužnika, grupama zemalja ili regionima.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)****4.3. Kvalitet finansijskih plasmana (Nastavak)****4.3.4. Uporedni pregled finansijskih sredstava sa stanjem na 31.12.2022. i 31.12.2021. godine**

	31.12.2022		31.12.2021.	
	Bruto	Neto	Bruto	Neto
Finansijska sredstva				
-po amortizovanom trošku	323,880	317,272	280,183	275,265
-po fer vrijednosti kroz ostali rezultat	23,266	23,252	9,898	9,898
-po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	-	-	-	-
Ukupno	347,146	340,524	290,081	285,163

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE

(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

4.3. Kvalitet finansijskih plasmana (Nastavak)

4.3.5. Industrijska koncentracija

Koncentracija po djelatnostima izloženosti Banke kreditnom riziku, prikazana je u sljedećoj tabeli:

	Ministarstvo o finansija Vlade CG	Finansijski sektor	Transport saobraćaj i telekomunikacije	Usluge, turizam i ugostiteljstvo	Trgovina	Građevinarstvo	Administracija	Trgovina nekretnima	Ostalo	Fizička lica	Ukupno
Kredit i potraživanja od banaka	-	23,266	-	-	-	-	-	-	-	-	23,266
Kredit i potraživanja od klijenata	-	328	4,139	20,366	20,847	23,069	989	129	27,484	104,744	202,095
Hartije od vrijednosti - po amortizovanom trošku	4,933	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4,933
Hartije od vrijednosti - FV kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	18,333	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18,333
Vanbilansna aktiva	-	84	2,297	1,168	9,977	8,569	20	347	3,728	665	26,855
31. decembar 2022. godine	23,266	23,678	6,436	21,534	30,824	31,638	1,009	476	31,212	105,409	275,482
Kredit i potraživanja od banaka	-	7,364	-	-	-	-	-	-	-	-	7,364
Kredit i potraživanja od klijenata	-	36	6,751	24,607	23,338	17,792	85	224	19,867	92,790	185,490
Hartije od vrijednosti - po amortizovanom trošku	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hartije od vrijednosti - FV kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	9,898	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9,898
Vanbilansna aktiva	-	84	2,297	1,168	9,977	8,569	20	347	3,728	665	26,855
31. decembar 2021. godine	9,898	7,484	9,048	25,775	33,315	26,361	105	571	23,595	93,455	229,607

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)****4.3. Kvalitet finansijskih plasmana (Nastavak)****4.3.6. Vanbilansna evidencija**

Ročnost vanbilansnih stavki po kojima je Banka izložena kreditnom riziku je sljedeća:

	Nepovučene kreditne linije	Garancije	Ukupno
Do 1 godine	4,632	13,381	18,013
Od 1 do 5 godina	810	12,782	13,592
31. decembar 2022. godine	5,442	26,163	31,605
Do 1 godine	1,712	6,096	7,808
Od 1 do 5 godina	4,890	14,157	19,047
31. decembar 2021. godine	6,602	20,253	26,855

4.4. Tržišni rizik

Banka je izložena tržišnim rizicima. Tržišni rizici se javljaju u slučaju otvorenih pozicija, a zbog promjene kamatnih stopa i promjene kursa valute. Limiti za izloženost tržišnim rizicima su interno propisani i usklađeni sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore. Banka je usvojila Politiku za upravljanje valutnim rizikom, Politiku za upravljanje kamatnim rizikom i Proceduru za upravljanje tržišnim rizicima.

4.4.1. Devizni rizik

Upravljanje deviznim rizikom je definisano Strategijom upravljanja rizicima i Politikom upravljanja valutnim rizikom. U ovim aktima je definisan način na koji banka identifikuje, mjeri, kontroliše i ublažava te nadzire devizni rizik. Mjerenje deviznog rizika se vrši primjenom GAP analize za devizni rizik, dok je kontrola uspostavljena kroz sistem limitiranja dugih, kratkih i neto pozicija pojedinačno po valutama i agregatno posmatrano. Na dnevnoj osnovi sektor likvidnosti izvještava sektor upravljanja rizicima o iznosu i karakteru valutnih pozicija. Sektor upravljanja rizicima na mjesečnoj osnovi izvještava Odbor direktora o svim bitnim aspektima upravljanja deviznim rizikom.

Finansijska pozicija i novčani tokovi Banke su izloženi efektima promjena kursa valuta. Izloženost deviznom riziku se redovno prati putem usklađivanja sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)****4.4. Tržišni rizik (Nastavak)****4.4.1. Devizni rizik (Nastavak)**

Izloženost riziku od promjena kursa valuta prikazana je u sljedećoj tabeli:

<i>U hiljadama EUR</i>	RSD	USD	GBP	CHF	Ostalo	Ukupno
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	-	6,143	243	988	-	7,374
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	-	6,698	27	937	-	7,662
Neto otvorena pozicija:						
- 31. decembra 2022. godine		(555)	216	51	-	(288)
- 31. decembra 2021. godine	-	(69)	174	(510)	-	(405)
% osnovnog kapitala:						
- 31. decembra 2022. godine	-	(3.07)%	1.19%	(0.28)%	-	
- 31. decembra 2021. godine	-	(0.38)%	0.95%	(2.75)%	-	
Agregatna otvorena pozicija:						
- 31. decembra 2022. godine	(288)					
- 31. decembra 2021. godine	(405)					
% osnovnog kapitala:						
- 31. decembra 2022. godine	(1.59)%					
- 31. decembra 2021. godine	2.21%					

Upravljanje izloženosti deviznom riziku, pored analize potraživanja i obaveza Banke iskazanih u stranoj valuti, uključuje i analizu osjetljivosti na promjene deviznog kursa.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)****4.4. Tržišni rizik (Nastavak)****4.4.1. Devizni rizik (Nastavak)**

U sljedećoj tabeli je prikazan scenario promjene deviznog kursa u rasponu od +10% do -10% u odnosu na EUR.

	Ukupno	Iznos u stranoj valuti	U hiljadama EUR Promjena kursa	
			10%	-10%
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti				
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	116,203	4,108	411	(411)
Kredit i potraživanja od banaka	6,233	2,998	300	(300)
Hartije od vrijednosti	4,919	-	-	-
Ostala finansijska potraživanja	285	268	27	(27)
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat				
Hartije od vrijednosti	18,333	-	-	-
Ukupno sredstva	145,973	7,374	737	(737)
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti				
Depoziti klijenata i banaka	288,930	7,662	766	(766)
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	26,658	-	-	-
Ukupno obaveze	315,588	7,662	766	(766)
Neto izloženost deviznom riziku:				
- 31. decembar 2022. godine			1,504	(1,504)
- 31. decembar 2021. godine			1,375	(1,375)

Na dan 31. decembar 2022. godine, pod pretpostavkom da su svi ostali parametri nepromijenjeni, promjenom deviznog kursa EUR u odnosu na ostale valute za +10% odnosno -10%, dobit Banke bi se povećala, odnosno smanjila za iznos od EUR 1,504 hiljade (31. decembar 2021. godine: EUR 1,375 hiljada). Uzrok male izloženosti Banke promjeni deviznog kursa je činjenica da je najveći dio potraživanja i obaveza Banke izražen u EUR.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)****4.4. Tržišni rizik (Nastavak)****4.4.2. Rizik od promjene kamatnih stopa**

Rizik od promjene kamatnih stopa predstavlja rizik da će budući novčani tokovi finansijskog instrumenta biti podložni oscilacijama usljed promjenljivih kamatnih stopa na tržištu. Kamatni rizik fer vrijednosti predstavlja rizik da će vrijednost finansijskog instrumenta biti podložna oscilacijama usljed promjenljivih kamatnih stopa na tržištu. Banka je izložena efektima promjene važećih kamatnih stopa na tržištu i to po osnovu rizika od promjene kamatnih stopa na novčane tokove. Kao posljedica takvih promjena može doći do povećanja kamatnih marži, međutim, one mogu umanjiti dobit ili dovesti do gubitka u slučaju neočekivanih kretanja. Kamatne stope se zasnivaju na tržišnim stopama tako da Banka redovno vrši ponovno određivanje cijena.

Naredna tabela prikazuje kamatonosna i nekamatonosna sredstva i obaveze Banke na dan 31. decembra 2022. godine:

	<i>U hiljadama EUR</i>		
	<u>Kamato- nosno</u>	<u>Nekamato- nosno</u>	<u>Ukupno</u>
FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	7,187	109,016	116,203
Kredit i potraživanja od banaka	6,233	-	6,233
Kredit i potraživanja od klijenata	194,837	-	194,837
Hartije od vrijednosti	4,919	-	4,919
FINANSIJSKA SREDSTVA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALI UKUPNI REZULTAT			
Hartije od vrijednosti	18,131	202	18,333
Ostala sredstva	285	-	285
Ukupna sredstva	231,592	109,218	340,810
FINANSIJSKE OBAVEZE PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI			
Depoziti klijenata i banaka	177,891	111,039	288,930
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	26,658	-	26,658
Subordinirani dug	2,006	-	2,006
Ukupno obaveze	206,555	111,039	317,594
Izloženost riziku od promjene kamatnih stopa:			
- 31. decembar 2022. godine	<u>25,037</u>	<u>(1,821)</u>	<u>23,216</u>
- 31. decembar 2021. godine	<u>(184)</u>	<u>22,786</u>	<u>22,602</u>

U toku procesa upravljanja rizikom od promjene kamatnih stopa, Banka vrši analizu osjetljivosti promjena potraživanja i obaveza sa varijabilnim kamatnim stopama.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)****4.4. Tržišni rizik (Nastavak)****4.4.2. Rizik od promjene kamatnih stopa**

Izloženost Banke riziku od promjene kamatnih stopa na dan 31. decembra 2022. godine prikazana je u sledećoj tabeli

<i>U hiljadama EUR</i>	Do mjesec dana	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 6 mjeseci	Od 6 do 12 mjeseci	Preko 1 godine	Ukupno
Osjetljiva aktiva						
Kamatonosni depoziti u ostalim institucijama	-	-	-	-	7,187	7,187
Kredit i potraživanja od banaka	6,233	-	-	-	-	6,233
Kredit i potraživanja od klijenata	6,341	11,483	12,635	28,124	136,254	194,837
Kamatonosne hartije od vrijednosti	-	-	12,171	5,440	5,439	23,050
Ostala osjetljiva aktiva	285	-	-	-	-	285
Ukupno	12,859	11,483	24,806	33,564	148,880	231,592
Osjetljiva pasiva						
Kamatonosni depoziti	17,230	13,102	12,048	27,419	108,092	177,891
Kamatonosne pozajmice	142	446	3,019	8,430	14,621	26,658
Subordinisani dug i obveznice	-	-	500	-	1,506	2,006
Ostale osjetljive obaveze	-	-	-	-	-	-
Ukupno	17,372	13,548	15,567	35,849	124,219	206,555
GAP						
- 31. decembra 2022. godine	(4,513)	(2,065)	9,239	(2,285)	24,661	25,037
- 31. decembra 2021. godine	9,860	(12,926)	(5,276)	(29,927)	38,085	(184)
Kumulativni GAP:						
- 31. decembra 2022. godine	(4,513)	(6,578)	2,661	376	25,037	
- 31. decembra 2021. godine	9,860	(3,066)	(8,342)	(38,269)	(184)	
% od ukupne Aktive						
- 31. decembra 2022. godine	(1.95)%	(2.84)%	1.15%	0.16%	10.81%	
- 31. decembra 2021. godine	4.86%	(1.51)%	(4.12)%	(18.88)%	(0.09)%	

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)****4.4. Tržišni rizik (Nastavak)****4.4.2. Rizik od promjene kamatnih stopa (Nastavak)**

U sljedećoj tabeli je prikazan efekat promjene varijabilnih kamatnih stopa za potraživanja i obaveze iskazane u EUR u rasponu od +0,4% p.p. do -0,4% p.p.

	2022	+0,4 b.p. EUR KS	-0,4 b.p. EUR KS
<i>Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti</i>			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	7,186	-	-
Kredit i potraživanja od banaka	6,233	-	-
Kredit i potraživanja od klijenata	194,837	8	(8)
Kamatonosne hartije od vrijednosti	18,131	1	(1)
Ostala osjetljiva aktiva	285	-	-
	226,672	9	(9)
<i>Finansijske obaveze po amortizovanoj vrijednosti</i>			
Depoziti klijenata	177,891	7	(7)
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	26,658	1	(1)
Subordinirani dug i obveznice	2,006	-	-
	206,555	8	(8)
Neto izloženost riziku od promjene kamatnih stopa:			
- 31. decembar 2022. godine		1	(1)
- 31. decembar 2021. godine		(1)	1

Banka nije izložena riziku promjene varijabilnih kamatnih stopa jer su sve obaveze i potraživanja Banke ugovorene sa fiksnom kamatnom stopom.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE

(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**4.5. Rizik likvidnosti**

Rizik likvidnosti predstavlja rizik da Banka neće moći obezbijediti dovoljno novčanih sredstava za izmirenje obaveza u trenutku njihove dospelosti, ili rizik da će Banka za izmirivanje dospjelih obaveza morati obezbjeđivati novčana sredstva po razumnoj cijeni i blagovremeno.

Usklađenost i kontrolisana neusklađenost dospjeća i kamatnih stopa po osnovu sredstava i obaveza su od velikog značaja za rukovodstvo Banke. Nije uobičajeno da Banka ima kompletno usklađenu poziciju, budući da poslovne transakcije često imaju neodređen rok dospjeća i da su različitih vrsta. Neusklađena pozicija potencijalno povećava profitabilnost, ali i povećava rizik od gubitka.

Dospjeća sredstava i obaveza i sposobnost Banke da po prihvatljivim troškovima obezbijedi izvore sredstava po dospjeću obaveza, važan su činilac u procjeni likvidnosti Banke i njene izloženosti promjenama kamatnih stopa i kurseva.

Potrebe za likvidnošću za pokrivanje garancija su znatno manje od iznosa preuzetih obaveza, budući da Banka ne očekuje da treća strana povuče ugovorena sredstva. Ukupni neizmireni iznos ugovorne obaveze kojom se odobrava kredit sa produženim rokom dospjeća ne mora nužno dovesti do budućih zahtjeva za likvidnim sredstvima, s obzirom da će mnoge od ovih obaveza isteći ili biti okončane bez finansiranja.

Na dan 31. decembra 2022. godine Banka je upravljala rizikom likvidnosti u skladu sa usvojenom Strategijom upravljanja rizicima, Politikom upravljanja rizikom likvidnosti i Procedurom upravljanja rizikom likvidnosti. U ovim dokumentima su razrađene sve faze upravljanja rizikom likvidnosti: identifikacija, mjerenje, kontrola i monitoring rizika likvidnosti. Za mjerenje rizika likvidnosti Banka koristi GAP analizu i stresno testiranje. Na osnovu Procedure upravljanja rizikom razvijene su metodologije za utvrđivanje razlike između stvarne i ugovorene ročnosti depozita na osnovu kojih Banka razvrstava depozite po viđenju u pojedine vremenske razrede. Praćenje rizika likvidnosti je razvijeno na dnevnoj osnovi kroz set izvještaja koje generiše sektor likvidnosti, a koje verifikuje sektor upravljanja rizicima.

Pored dnevnog praćenja, rizik likvidnosti se prati na desetodnevnoj i mjesečnoj osnovi kroz sistem izvještavanja supervizora i Odbora direktora. Projekcije likvidnosti se naknadno testiraju na dnevnoj i mjesečnoj osnovi.

Banka je izložena dnevnim zahtjevima za povlačenjem sredstava od strane komitenata, koji utiču na raspoloživa novčana sredstva sa tekućih računa i depozita. Banka nema potrebu da održava nivo novčanih sredstva da bi izašla u susret svim potencijalnim zahtjevima, procjenjujući da se minimalni nivo reinvestiranja dospjelih sredstava može sa sigurnošću predvidjeti.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)****4.5. Rizik likvidnosti (Nastavak)**

Ročna usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza po preostalom ugovorenom roku dospjeća sa stanjem na dan 31. decembra 2022. godine prikazana je u pregledu koji slijedi:

	<i>U hiljadama EUR</i>						Ukupno
	Do mjesec dana	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 6 mjeseci	Od 6 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti							
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	109,016	-	-	-	7,187	-	116,203
Kredit i potraživanja od banaka	6,233	-	-	-	-	-	6,233
Kredit i potraživanja od klijenata	5,559	11,800	13,152	28,080	85,976	50,270	194,837
Hartije od vrijednosti			4,919				4,919
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat							
Hartije od vrijednosti	-	-	-	-	18,333	-	18,333
Ostala finansijska sredstva	285	-	-	-	-	-	285
Ukupno	121,093	11,800	18,071	28,080	111,496	50,270	340,810
Finansijske obaveze po amortizovanoj vrijednosti							
Depoziti klijenata i banaka	193,231	9,988	11,394	39,094	33,736	1,487	288,930
Pozajmljena sredstva od banaka i ostalih klijenata	142	446	3,019	8,430	8,976	5,645	26,658
Subordinisani dug			500		1,506		2,006
Ostale finansijske obaveze	-	-	-	-	-	-	-
Ukupno	193,373	10,434	14,913	47,524	44,218	7,132	317,594
Ročna neusklađenost							
- 31. decembra 2022. godine	(72,280)	1,366	3,158	(19,444)	67,278	43,138	23,216
- 31. decembra 2021. godine							
Kumulativni GAP:	(23,411)	(12,798)	(8,293)	(43,881)	27,809	83,176	22,602
- 31. decembra 2022. godine	(72,280)	(70,914)	(67,756)	(87,200)	(19,922)	23,216	
- 31. decembra 2021. godine	(23,411)	(36,209)	(44,502)	(88,383)	(60,574)	22,602	
% od ukupnog izvora sredstva							
- 31. decembra 2022. godine	(22.76)%	(22.33)%	(21.33)%	(27.46)%	(6.27)%	7.31%	
- 31. decembra 2021. godine	(8.91)%	(13.79)%	(16.93)%	(33.62)%	(23.05)%	8.60%	

Kako je na osnovu Procedure upravljanja rizikom likvidnosti Banka razvila metodologiju za utvrđivanje razlike između stvarne i ugovorene ročnosti depozita, depoziti po viđenju su razvrstani u pojedine vremenske razrede, pa se ugovoreni rok dospjeća razlikuje od očekivanog kako je navedeno u tabeli gore. Likvidnost Banke kao njena sposobnost da u roku izvršava dospjele obaveze, zavisi sa jedne strane od bilansne strukture, a sa druge strane od usklađenosti tokova priliva i odliva sredstava. Struktura finansijskih sredstava i obaveza na dan 31. decembra 2022. godine ukazuje na postojanje ročne neusklađenosti preostalog perioda dospjeća sredstava i obaveza u periodima od 1 meseca do do 5 godina, dok je kumulativni gep negativan i svim periodima, izuzev ročnosti preko 5 godina. Banka tokom 2022. godine nije imala probleme sa održavanjem likvidnosti. Racio likvidnosti na dan 31. decembra 2022. godine bio je 2.00%.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)****4.6. Fer vrijednost finansijskih sredstava i obaveza**

	<i>U hiljadama EUR</i>			
	Knjigovodstvena vrijednost		Fer vrijednost	
	2022.	2021.	2022.	2021.
<i>Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti</i>				
Kredit i potraživanja od banaka	6,233	7,364	6,233	7,364
Kredit i potraživanja od klijenata	194,837	184,993	194,837	184,993
Hartije od vrijednosti	4,919	-	4,919	-
<i>Finansijska sredstva po fer vrijednosti</i>				
Hartije od vrijednosti	18,333	9,898	18,333	9,898
<i>Finansijske obaveze po amortizovanoj vrijednosti</i>				
Depoziti klijenata	274,346	214.977	274,346	214.977
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	26,658	35.815	26,658	35.815
Ostale obaveze	2,979	2,653	2,979	2,653

Pravična vrijednost je vrijednost koja bi se naplatila za prodaju sredstva odnosno platila za izmirenje obaveze u regularnoj transakciji između učesnika na tržištu na dan mjerenja u datim tržišnim okolnostima. Međutim, ne postoje dostupne tržišne cijene za određeni dio finansijskih instrumenata Banke. U uslovima u kojima nema dostupnih tržišnih cijena, pravična vrijednost se procjenjuje primjenom modela diskontovanja novčanih tokova ili drugih modela. Promjene pretpostavki koje leže u osnovi procjena, uključujući diskontne stope i procijenjene novčane tokove, u značajnoj mjeri utiču na procjene. Stoga utvrđene procjene pravične tržišne vrijednosti ne mogu biti ostvarene prilikom aktuelne prodaje finansijskog instrumenta.

4.6.1 Fer vrijednost finansijskih instrumenata vrednovanih po fer vrijednosti*Hijerarhija fer vrijednosti finansijskih instrumenata vrednovanih po fer vrijednosti*

MSFI 13 definiše hijerarhiju tehnika vrednovanja na osnovu toga da li su unosi koje zahtijevaju te tehnike vrednovanja raspoloživi ili ne. Raspoloživi unosi odlikavaju tržišne podatke dobijene iz nezavisnih izvora; unosi koji nisu raspoloživi uključuju tržišne pretpostavke Banke. Ove dvije vrste unosa stvorile su sljedeću hijerarhiju fer vrijednosti:

- Nivo 1 – Kotirane vrijednosti (nekorigovane) na aktivnom tržištu istih sredstava i obaveza. Ovaj nivo uključuje kotirane instrumente kapitala.
- Nivo 2 – Unosi koji ne predstavljaju kotirane vrijednosti uključene u Nivo 1, a koji su raspoloživi i tiču se datog sredstva ili obaveze, bilo direktno (tj. u vidu cijena/vrijednosti) ili indirektno (u vidu zaključaka na osnovu cijena/vrijednosti).
- Nivo 3 – unosi za sredstva i obaveze koji nisu zasnovani na raspoloživim tržišnim podacima. Ovaj Nivo uključuje ulaganja u kapital pod tržišnim pretpostavkama Banke (ne postoje raspoloživi podaci).

Ova hijerarhija zahtijeva upotrebu raspoloživih tržišnih podataka kada isti postoje. Prilikom procjene fer vrijednosti, Banka uzima u obzir raspoložive tržišne vrijednosti kad god je to moguće.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)****4.6. Fer vrijednost finansijskih sredstava i obaveza (nastavak)****4.6.1 Fer vrijednost finansijskih instrumenata vrednovanih po fer vrijednosti (nastavak)**

Procijenjena fer vrijednost finansijskih instrumenata, prema hijerarhiji fer vrijednosti, data je u narednoj tabeli:

31.12.2022.	Level 1	Level 2	Level 3	Ukupno
Finansijska sredstva				
-po fer vrijednosti kroz ostali rezultat	18,333		-	18,333
-po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	-	-	-	-
Ukupno	18,333	-	-	18,333
31.12.2021.	Level1	Level2	Level3	Ukupno
Finansijska sredstva				
-po fer vrijednosti kroz ostali rezultat	9,898		-	9,898
-po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	-	-	-	-
Ukupno	9,898	-	-	9,898

Fer vrijednost je cijena koja se može primiti za prodaju nekog sredstva ili platiti za prenos neke obaveze u uobičajenoj transakciji na glavnom (ili najpovoljnijem) tržištu na datum odmjeravanja pod tekućim tržišnim uslovima bez obzira na to da li je cijena direktno utvrđiva ili procijenjena korišćenjem neke druge tehnike vrednovanja. Međutim, ne postoje dostupne tržišne cijene za određeni dio finansijskih instrumenata Banke, koji su prema tome klasifikuju u nivo 2 i nivo 3 hijerarhije fer vrijednosti. U uslovima u kojima nema dostupnih tržišnih cijena, fer vrijednost se procjenjuje primjenom modela diskontovanja novčanih tokova ili drugih modela. Promjene pretpostavki koje leže u osnovi procjena, uključujući diskontne stope i procijenjene novčane tokove, u značajnoj mjeri utiču na procjene. Stoga utvrđene procjene fer tržišne vrijednosti ne mogu biti ostvarene prilikom aktuelne prodaje finansijskog instrumenta.

4.7. Upravljanje kapitalom

Osnovna načela upravljanja kapitalom su:

- postizanje i očuvanje nivoa (i strukture) kapitala koji (optimalno) odgovara ukupnoj izloženosti Banke riizicima, imajući u vidu definisane strateške ciljeve poslovanja za naredno razdoblje;
- usklađenost sa regulatornim zahtjevima adekvatnosti kapitala;
- zadovoljenje principa transparentnosti poslovanja;
- postizanje i očuvanje profitabilnosti kao permanentne revitalizacije kapitala;
- očuvanje i uvećanje ekonomske vrijednosti kapitala;
- alokacija kapitala prema utvrđenim izvorima i kvantifikaciji rizika;
- praćenje i kontrola utvrđenog procesa interne procjene adekvatnosti kapitala;
- upodobljavanje nivoa kapitala na bazi rezultata stresnog testiranja i
- konzervativna politika dividendi

Rukovodstvo Banke vrši kontrolu adekvatnosti kapitala korišćenjem metodologije i limita propisanih od strane Centralne banke Crne Gore u Zakonu o kreditnim institucijama („Sl. list Crne Gore“ br. 72/19, 82/20, 8/21) i čitavim setom podzakonskih akata. Banka kvartalno dostavlja izvještaje o stanju i strukturi kapitala Centralnoj banci Crne Gore.

Regulatorni kapital Banke, u skladu sa Zakonom o kreditnim institucijama, sastoji se od: redovnog osnovnog kapitala (CET1), dodatnog osnovnog kapitala (AT1) i dopunskog kapitala (T2). Da bi se izračunala racija kapitala svaka se odnosna komponenta kapitala, nakon primjene svih regulatornih oduzimanja i filtera, razmatra se u odnosu na ukupni rizik.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE

(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

4.7. Upravljanje kapitalom (Nastavak)

Banka mora da u svakom trenutku ima iznos kapitala koji je adekvatan vrsti, obimu i složenosti poslova koje obavlja i rizicima kojima je izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju.

Banka je dužna da u svakom trenutku ispunjava sljedeće kapitalne zahtjeve:

- 1) koeficijent adekvatnosti redovnog osnovnog kapitala od 4.5%;
- 2) koeficijent adekvatnosti osnovnog kapitala od 6%;
- 3) koeficijent adekvatnosti ukupnog kapitala od 8%.

Banka izračunava stope kapitala na sljedeći način:

- 1) koeficijent adekvatnosti redovnog osnovnog kapitala kao odnos redovnog osnovnog kapitala Banke i ukupnog iznosa izloženosti riziku, izražen u procentima;
- 2) koeficijent adekvatnosti osnovnog kapitala kao odnos osnovnog kapitala Banke i ukupnog iznosa izloženosti riziku, izražen u procentima;
- 3) koeficijent adekvatnosti ukupnog kapitala kao odnos regulatornog kapitala banke i ukupnog iznosa izloženosti riziku, izražen u procentima.

Regulatorni kapital kreditne institucije predstavlja zbir osnovnog i dopunskog Banke. Na 31.12.2022. godine osnovni kapital iznosi 18,091 hilj. EUR, dok dopunski kapital iznosi 1,346 hilj. EUR, tako da je ukupan regulatorni kapital Banke na navedeni datum 19,437 hilj. EUR.

Banka najveću izloženost ima prema klijentu Carinvest D.O.O. u iznosu od 3,690 hilj. EUR, odnosno 20.40% osnovnog kapitala Banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***5. PRIHODI I RASHODI KAMATA I SLIČNI PRIHODI I RASHODI****a) Prihodi od kamata i slični prihodi**

	U hiljadama EUR	
	2022	2021
Kreditni:		
-privrednim društvima u državnom vlasništvu	103	97
- privrednim društvima u privatnom vlasništvu	5,072	5,253
- preduzetnicima	45	59
- fizičkim licima	6,814	6,556
- ostalo	16	10
	<u>12,050</u>	<u>11,975</u>
Hartije od vrijednosti:		
Hartije od vrijednosti - po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat	739	240
	<u>739</u>	<u>240</u>
	<u>12,789</u>	<u>12,215</u>

	U hiljadama EUR	
	2022	2021
Prihodi od kamata na obezvrijeđene plasmane	495	339
	<u>495</u>	<u>339</u>

b) Rashodi kamata i slični rashodi

	U hiljadama EUR	
	2022	2021
Depoziti:		
- privrednim društvima	369	496
- fizičkim licima	1,913	2,191
	<u>2,282</u>	<u>2,687</u>
Kreditni i ostale pozajmice	1,169	1,827
Poslovi lizinga	52	63
	<u>3,503</u>	<u>4,577</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***6. NETO PRIHODI/RASHODI PO OSNOVU OBEZVREĐENJA FINANSIJSKIH INSTRUMENTATA KOJI SE NE VREDNUJU PO FER VRIJEDNOSTI KROZ BILANS USPJEHA**

Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha prikazani su u narednoj tabeli

	<i>U hiljadama EUR</i>	
	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Promjena obezvređenja po osnovu:		
- Kredita clijenata (napomena 13.1)	1,286	997
- Kamatnih potraživanja (napomena 13.2)	113	115
- Ostale aktive (napomena 17)	31	220
- Rezervisanja za gubitke na vanbilansnim stavkama (napomena 7.1)	(39)	111
- Hartija od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat (napomena 14.1)	194	23
- Ispravke vrijednosti depozita kod banaka i ostalih depozitnih institucija (napomena 12.1)	-	-
	<u>1,585</u>	<u>1,466</u>

6.1. Promjene na računima ispravke vrijednosti

	<u>31.12.2021</u>	Trošak	<u>31.12.2022</u>
		obezvrjeđenja	
Ispravke vrijednosti			
Kreditni stanovištvu	2,104	623	2,727
Kreditni privrednim subjektima	3,074	806	3,880
Ukupno kreditni clijenti	<u>5,178</u>	<u>1,429</u>	<u>6,607</u>
Hartije od vrijednosti	28	195	223
Ostala potraživanja	282	-	282
Ukupno	<u>5,488</u>	<u>195</u>	<u>7,112</u>
Rezervisanja za vanbilansne izloženosti	253	(39)	214
Ukupno	<u>5,741</u>	<u>1,585</u>	<u>7,326</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***7. PRIHODI I RASHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA****a) Prihodi od naknada i provizija**

	<i>U hiljadama EUR</i>	
	2022	2021
Naknade po vanbilansnim poslovima	220	208
Naknade za usluge platnog prometa i e-banking	2,028	1,222
Naknade za usluge plaćanja prema inostranstvu	748	611
Naknade za kartično poslovanje	977	621
Ostale naknade i provizije	295	117
Ukupno	4,268	2,779

b) Rashodi od naknada i provizija

	<i>U hiljadama EUR</i>	
	2022	2021
Naknade Centralnoj banci	539	563
Naknade za usluge međunarodnog platnog prometa	266	187
Naknade po osnovu premije za zaštitu depozita	1,360	1,003
Naknade za elektronsko bankarstvo	115	164
Naknade za kartično poslovanje	624	513
Ostale naknade	121	8
Ukupno	3,025	2,438

8. TROŠKOVI ZAPOSLENIH

	<i>U hiljadama EUR</i>	
	2022	2021
Neto zarade i ostale naknade zaposlenih	2,289	1,889
Porezi, prirezi i doprinosi na zarade	961	1,214
Naknade članovima Odbora za reviziju, CRMC i Komiteta za naknade i imenovanja (neto)	5	28
Ugovori o djelu (bruto)	178	22
Naknade članovima Odbora direktora (bruto)	75	148
Putni troškovi i dnevnice	85	8
Obuka zaposlenih	10	3
Ukupno	3,656	3,312

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE

(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

9. OPŠTI I ADMINISTRATIVNI TROŠKOVI

	<i>U hiljadama EUR</i>	
	2022	2021
Troškovi zakupa	169	126
Troškovi eksternih kontrola	281	223
Troškovi obezbjeđenja i transporta novca	314	316
Reklamiranje i marketing	206	174
Troškovi licenci i održavanja softvera	299	223
Konsultantske usluge	64	353
Ostale stručne naknade	129	84
Troškovi električne energije, goriva i komunalnih usluga	76	62
Kancelarijski materijal	46	37
Troškovi komunikacionih mreža	66	57
Održavanje kompjutera i opreme	142	95
Troškovi telefona	28	33
Članski doprinos udruženju banaka	17	17
Osiguranje	170	109
Troškovi plastike i personalizacije kartica	16	11
Troškovi reprezentacije	9	7
Troškovi održavanja higijene	59	64
Razni troškovi	149	107
Ukupno	2,240	2,098

10. TROŠKOVI AMORTIZACIJE

	<i>U hiljadama EUR</i>	
	2022	2021
Nekretnine i oprema (napomena 15)	348	345
Imovina sa pravom koriscenja lizing MSFI 16	368	385
Nematerijalnih ulaganja (napomena 16)	145	84
	861	814

11. POREZ NA DOBIT**a) Komponente poreza na dobit**

	<i>U hiljadama EUR</i>	
	2022	2021
Tekući porez	353	66
Obračunati odloženi poreski rashod/prihod	17	(8)
	370	58

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***11. POREZ NA DOBIT (Nastavak)****b) Usaglašavanje iznosa poreza na dobit u bilansu uspjeha i rezultata prije oporezivanja**

	<i>U hiljadama EUR</i>	
	2022	2021
Rezultat u bilansu uspjeha prije oporezivanja	2,728	570
Troškovi amortizacije u bilansu uspjeha	861	814
Troškovi amortizacije za poreske svrhe	(1,034)	(615)
Ostalo	114	14
Ukupno	2,669	783
Kapitalni dobici	-	-
Kapitalni gubici	-	-
Dobitak u poreskom bilansu	2,669	783
Iskorišteni poreski gubici iz prethodnih godina	-	-
Ukupna dobit/kapitalni dobici tekuće godine	2,669	783
Iznos poreza za dobit/kapitalne dobitke	352	70
Umanjenje poreske obaveze u skladu sa Članom 32a Zakona o porezu na dobit pravnih lica	-	(4)
Efektivi različitog tretmana stalnih sredstava za poreske svrhe	17	(8)
Ukupan trošak poreza na dobit	370	58
<i>Efektivna poreska stopa</i>	13.56%	10.26%

Poreska stopa korišćena za 2022. godinu je progresivna. Stope poreza na iznos oporezive dobiti iznose:

- 1) do 100.000,00 eura 9%;
- 2) od 100.000,01 eura do 1.500.000,00 eura: 9.000,00 eura +12% na iznos preko 100.000,01 eura;
- 3) preko 1.500.000,01 eura: 177.000,00 eura +15% na iznos preko 1.500.000,01 eura.

Poreska stopa korišćena za 2021. godinu iznosi 9% i primjenjuje se na oporezivu dobit pravnih lica u Crnoj Gori, u skladu sa Zakonom o porezu na dobit.

c) Komponente odloženih poreskih sredstava i obaveza

Komponente odloženih poreskih sredstava	<i>U hiljadama EUR</i>	
	2022	2021
Odložena poreska sredstva	6	11
Odloženo poresko sredstvo po osnovu vrednovanja HOV	-	40
Neto poresko sredstvo/obaveza	6	51

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE

(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

12. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD CENTRALNIH BANAKA

	<i>U hiljadama EUR</i>		
	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.	31. decembar 2020.
Gotovina u trezoru			
- u EUR	6,352	5,327	4,926
- u stranoj valuti	4,108	2,066	1045
Gotovina u bankomatima	1,451	762	978
Žiro račun:			
- u EUR	89,520	67,864	35,301
Obavezna rezerva kod Centralne banke Crne Gore	14,372	11,630	8,506
Ostalo - stavke za naplatu	400	177	69
Ispravka vrijednosti novčanih sredstava i depozita kod centralnih banaka	-	-	-
Stanje na dan	116,203	87,826	50,825

Obavezna rezerva sa stanjem na dan 31. decembra 2022. godine izdvojena je u skladu sa Odlukom Centralne banke Crne Gore o obaveznoj rezervi kreditnih institucija kod Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG”, 19/22 od 22.02.2022. godine) (u daljem tekstu: Odluka), koja propisuje da kreditne institucije izdvajaju obaveznu rezervu primjenom stope od:

- 5.5% na dio osnovice koju čine depoziti po viđenju, depoziti ugovoreni sa ročnošću do 365 dana, odnosno do 366 dana i,
- 4.5% na dio osnovice koju čine depoziti ugovoreni sa ročnošću preko 365 dana, odnosno preko 366 dana.

Na depozite ugovorene sa ročnošću preko 365 dana, odnosno 366 dana, a koji imaju klauzulu o mogućnosti razoročenja tih depozita u roku kraćem od 365 dana, odnosno u roku kraćem od 366 dana, primjenjuje se stopa od 5.5%.

Obračunavanje obavezne rezerve vrši se primjenom propisanih stopa na prosječan iznos depozita u toku prethodnog mjesečnog perioda, koji traje od prvog do posljednjeg kalendarskog dana u mjesecu. Održavanje obavezne rezerve se vrši mjesečno, i to u periodu od treće srijede u mjesecu do dana koji prethodi trećoj srijedi sljedećeg mjeseca.

Obračunatu obaveznu rezervu kreditna institucija izdvaja na račun obavezne rezerve u zemlji i/ili na račune Centralne banke u inostranstvu. U skladu sa Odlukom o obaveznoj rezervi kreditnih institucija kod Centralne banke Crne Gore, na 50% sredstava obavezne rezerve Centralna banka plaća kreditnoj instituciji mjesečno, do osmog u mjesecu za prethodni mjesec, naknadu obračunatu po stopi od €STR (eurska kratkoročna kamatna stopa) umanjenoj za 10 baznih poena na godišnjem nivou, s tim da ova stopa ne može biti manja od nule. Kreditne institucije mogu za održavanje dnevne likvidnosti da koriste do 50% izdvojenih sredstava obavezne rezerve, a ukoliko dati iznos vrate istog dana, kreditne institucije ne plaćaju naknadu. Obavezna rezerva se izdvaja u EUR.

Gotovina i gotovinski ekvivalenti (za potrebe sastavljanja iskaza o tokovima gotovine):

	<i>U hiljadama EUR</i>		
	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.	31. decembar 2020.
Gotovina	12,311	8,332	7,018
Žiro račun kod Centralne Banke	103,892	79,494	43,807
Korespodentni računi i depoziti kod inostranih banaka	6,233	7,364	8,189
Namjenski depoziti kod domaćih banaka	-	-	-
Stanje na dan	122,436	95,190	59,014

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***12. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD CENTRALNIH BANAKA (Nastavak)**

Promene u obavezama po osnovu aktivnosti finansiranja, odnosno u primljenim kreditima u Izveštaju o tokovima gotovine, prikazane su u narednoj tabeli:

	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.	U hiljadama EUR 31. decembar 2020.
Stanje na dan 1. januar	35,727	45,828	23,139
Prilivi po osnovu uzetih kredita	-	-	32,010
Izmirenje obaveza po osnovu kredita	(9,124)	(10,101)	(9,321)
Stanje na dan 31. decembar	26,603	35,727	45,828

13. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI**13.1. Krediti i potraživanja od banaka**

Kredit i potraživanja od banka u iznosu od EUR 6,233 hiljada na dan 31. decembra 2022. godine (31. decembar 2021. godine: EUR 7,364 hiljada) se odnose na korespodentne račune kod inostranih banaka. Na dan 31. decembra 2022. godine Banka ima otvorene korespodentne račune kod inostranih banaka: Raiffeisen Bank International AG, Komercijalne banke AD Beograd, Intesa SanPaolo banke DD Bosna i Hercegovina, Privredna banke Zagreb DD i Bayerische Landesbank Munich.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE

(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

13. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (Nastavak)**13.2. Krediti i potraživanja od klijenata**

	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.	31. decembar 2020.
Dospjeli krediti:			
- privredna društva u privatnom vlasništvu	3,747	2,637	1,889
- privredna društva u državnom vlasništvu	-	87	3
- preduzetnici	28	12	8
- fizička lica	2,041	1,551	1,166
	5,816	4,287	3,066
Kratkoročni krediti:			
- privredna društva u privatnom vlasništvu	17,834	16,146	18,050
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	31	96	31
- preduzetnici	-	66	6
- fizička lica	611	456	452
	18,476	16,764	18,539
Dugoročni krediti:			
- privredna društva u privatnom vlasništvu	73,604	71,093	67,745
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	1,262	1,615	1,722
- preduzetnici	335	507	715
- fizička lica	101,654	90,386	84,569
	176,855	163,601	154,751
Ukupno krediti	201,147	184,652	176,356
Kamatna potraživanja:			
- krediti	947	838	608
Vremenska razgraničenja:			
- kamata po kreditima	420	389	800
- naknade	(1.070)	(886)	(894)
Ukupno	(650)	(497)	(94)
Bruto krediti	201,444	184,993	176,870
<i>Minus:</i>			
Ispravka vrijednosti kredita	(6,205)	(4,895)	(3,908)
Ispravka vrijednosti kamata	(402)	(283)	(169)
Ukupno ispravka vrijednosti	(6,607)	(5,178)	(4,077)
Ukupno krediti i potraživanja od klijenata	194,837	179,815	172,793

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***13. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (Nastavak)****13.2. Krediti i potraživanja od klijenata (nastavak)****PROMJENE ISPRAVKE VRIJEDNOSTI FIN.SREDSTAVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI**

U hiljadama EUR	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Ukupno
Kredit i potraživanja od klijenata, bruto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2021. godine	150,530	22,959	12,001	185,490
Novoodobreni plasmani	66,529	11,514	925	78,968
Naplaćena potraživanja	(52,066)	(8,174)	(2,202)	(62,442)
Prelaz u Stage 1	5,188	(3,437)	(1,751)	-
Prelaz u Stage 2	(22,095)	22,457	(362)	-
Prelaz u Stage 3	(1,492)	(2,024)	3,516	-
Modifikacija imovine	7	37	35	79
Kredit i potraživanja od klijenata, bruto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2022. godine	146,601	43,332	12,162	202,095
U hiljadama EUR	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Ukupno
Kredit i potraživanja od klijenata, očekivani kreditni gubici na 31. decembar 2021. godine	1,144	707	3,327	5,178
Novoodobreni plasmani	963	466	179	1,608
Naplaćena potraživanja	(281)	(117)	(319)	(717)
Prelaz u Stage 1	278	(8)	(15)	255
Prelaz u Stage 2	(417)	731	(4)	310
Prelaz u Stage 3	(318)	(707)	998	(27)
Modifikacija imovine	-	-	-	-
Kredit i potraživanja od klijenata, očekivani kreditni gubici na 31. decembar 2022. godine	1,369	1,072	4,166	6,607

13.3. Hartije od vrijednosti

Na dan 31. decembra 2022. godine Banka je raspolagala sa hartijama od vrijednosti koje se vrednuju po amortizovanoj vrijednosti u iznosu od EUR 5,000 hiljada a sastoje se od kratkoročnih državnih zapisa.

13.4. Ostala finansijska sredstva

Ostala finansijska sredstva u iznosu od EUR 285 hiljada na dan 31. decembra 2022. godine (31. decembar 2021. godine: EUR 260 hiljada) se sastoje od:

- namjenskog depozita sa stanjem na dan 31. decembra 2022. godine u iznosu od EUR 261 hiljadu (31. decembar 2021. godine: EUR 241 hiljade) kod Santander Banke SAD, uz godišnju kamatnu stopu od 0.25%, koji je položen za Master Card settlement račun;
- namjenskog depozita sa stanjem na dan 31. decembra 2022. godine u iznosu od EUR 10 hiljada (31. decembra 2021. godine: EUR 10 hiljada) i odnosi se na depozit kod Hipotekarne banke AD Podgorica;
- ostalih potraživanja u iznosu od EUR 14 hiljada na dan 31. decembra 2022. godine (31. decembra 2021. godine: EUR 9 hiljada)

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***14. FINANSIJSKA SREDSTVA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ UKUPNI OSTALI REZULTAT****14.1. Hartije od vrijednosti**

Uporedni pregled dužničkih hartija od vrijednosti sa stanjem na 31. decembra 2022. i 31. decembra 2021. godine:

	<i>U hiljadama EUR</i>		
	<u>2022.</u>	<u>2021.</u>	<u>2020.</u>
Hartije od vrijednosti po FV kroz ostali ukupni rezultat	18,132	9,854	1,899
Potraživanja po osnovu kamata i vremenska razgraničenja naknada	<u>201</u>	<u>44</u>	<u>12</u>
Stanje na dan	<u>18,333</u>	<u>9,898</u>	<u>1,911</u>

Ispravka vrednosti u iznosu od EUR 210 hiljada, koja se odnosi na hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat prikazana je u okviru revalorizacionih rezervi (Napomena 22).

Hartije od vrijednosti u iznosu od EUR 18,132 hiljada (31. decembar 2021. godine: EUR 9,854 hiljade) odnose se na kupljene obveznice Vlade Crne Gore po kamatnoj stopi od 2.55%, sa rokom dospjeća u 2029. godini, obveznice Vlade Crne Gore po kamatnoj stopi 2.875% sa dospjećem u decembru 2027. godine kao i obveznice Vlade Crne Gore po kamatnoj stopi 3.375% sa dospjećem u aprilu 2025. godine.

15. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

a) Struktura po vrsti sredstva

	<i>U hiljadama EUR</i>		
	<u>31.12.2022.</u>	<u>31.12.2021.</u>	<u>31.12.2020.</u>
Nekretnine postrojenja i oprema u vlasništvu Banke	1,221	1,371	1,200
Imovina sa pravom korišćenja - zgrade	<u>1,255</u>	<u>1,538</u>	<u>2,106</u>
Nekretnine, postrojenja i oprema	<u>2,476</u>	<u>2,909</u>	<u>3,306</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE

(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

15. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA (Nastavak)

b) Kretanja na nekretninama, opremi i ostalim sredstvima u 2022. godini i 2021. godini prikazano je u narednoj tabeli:

	<i>U hiljadama EUR</i>			
	Ulaganja u tuđe objekte	Imovina sa pravom korišćenja	Oprema i ostala sredstva	Ukupno
Nabavna vrijednost				
Stanje, 1. januar 2021. godine	708	2,468	1,949	5,125
Povećanja	34	-	498	532
Otuđenja i rashodovanja	(31)	(230)	(35)	(296)
Stanje, 31. decembar 2021. godine	711	2,238	2,412	5,361
Povećanja	-	85	523	608
Otuđenja i rashodovanja	-	-	(326)	(326)
Stanje, 31. decembar 2022. godine	711	2,323	2,609	5,643
Ispravka vrijednosti				
Stanje, 1. januar 2021. godine	223	361	1,235	1,819
Amortizacija (napomena 10)	83	385	262	730
Otuđenja i rashodovanja	(16)	(46)	(35)	(97)
Stanje, 31. decembar 2021. godine	290	700	1,462	2,452
Amortizacija (napomena 10)	84	368	263	715
Otuđenja i rashodovanja	-	-	-	-
Stanje, 31. decembar 2022. godine	374	1,068	1,725	3,167
Sadašnja vrijednost:				
- 31. decembra 2022. godine	337	1,255	884	2,476
- 31. decembra 2021. godine	421	1,538	950	2,909

Na dan 31. decembra 2022. godine Banka nema imovinu pod zalogom radi obezbjeđenja otplate kredita i drugih obaveza.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***16. NEMATERIJALNA SREDSTVA**

Nematerijalna sredstva se najvećim dijelom sastoje iz licenci i softvera. U pregledu koji slijedi prikazana su kretanja na nematerijalnim sredstvima u toku 2022. godine i 2021. godine:

	<i>U hiljadama EUR</i>		
	2022	2021	2020
<i>Nabavna vrijednost</i>			
Stanje, 1. januar	1,551	975	924
Povećanja	928	576	95
Otpis	-	-	(44)
Stanje, 31. decembra	2,479	1,551	975
<i>Ispravka vrijednosti</i>			
Stanje, 1. januar	844	761	703
Amortizacija (napomena 10)	144	84	67
Otpis	-	-	(9)
Stanje, 31. decembra	989	845	761
Neotpisana vrijednost na dan	1,490	706	214

17. OSTALA SREDSTVA

	<i>U hiljadama EUR</i>		
	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.	31. decembar 2020.
Avansi	-	1	-
Ostala potraživanja po naknadama i provizijama	335	254	83
Potraživanja po kartičnom poslovanju	74	87	85
Unaprijed plaćeni troškovi	311	125	216
Potraživanja za naknade za bolovanja	128	21	31
Ostala poslovna potraživanja	13	3	12
Ostala aktiva	91	29	(55)
Ispravka vrijednosti ostale aktive	(282)	(282)	(51)
Stanje na dan	670	238	431

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE

(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

18. FINANSIJSKE OBAVEZE KOJE SE ISKAZUJU PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI

18.1. DEPOZITI BANAKA I KLIJENATA

	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.	U hiljadama EUR 31. decembar 2020.
Depoziti po viđenju:			
- domaće banke i fin. Institucije	14,584	10,355	746
- privredna društva u privatnom vlasništvu	63,839	38,359	29,022
- regulatorne agancije	15	21	9
- Vlada Crne gore i državni fondovi	8,360	5,401	842
- privredna društva u državnom vlasništvu	690	-	-
- preduzetnici	5,075	1,270	820
- neprofitne organizacije	421	512	222
- fizička lica	93,374	53,745	29,794
	186,358	109,663	61,455
Kratkoročni depoziti:			
- finansijske institucije	606	600	500
- regulatorne agancije	-	2,000	2,000
- privredna društva u državnom vlasništvu	1,120	1,320	2,564
- privredna društva u privatnom vlasništvu	4,631	14,012	9,983
- fizička lica	49,046	65,247	53,946
- neprofitne organizacije	40	-	-
	55,443	83,179	68,993
Dugoročni depoziti:			
- privredna društva u privatnom vlasništvu	5,820	3,058	4,386
- fizička lica	37,546	27,162	27,336
- regulatorne agencije	2,000	-	-
	45,366	30,220	31,722
Ukupno depoziti	287,167	223,062	162,170
<i>Obaveze za kamate i ostala pasiva</i>			
Fakturisana kamata: depoziti	5	-	2
Vremenska razgraničenja: depoziti	1,758	1,965	1,633
	1,763	1,965	1,635
Stanje na dan	288,930	225,027	163,805

Na depozite po viđenju fizičkih lica ne obračunava se kamata. Za privredna društava, javne i druge organizacije se takođe ne obračunava kamata, ukoliko sa klijentom nije drugačije ugovoreno.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***18. FINANSIJSKE OBAVEZE KOJE SE ISKAZUJU PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (NASTAVAK)****18.2. KREDITI KLIJENATA KOJI NISU BANKE**

	<i>U hiljadama EUR</i>		
	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.	31. decembar 2020.
Obaveze prema domaćim kreditorima:			
Investiciono Razvojni Fond	7,986	11,805	15,494
Vlada CG	5,920	3,922	1,334
	13,906	15,727	16,828
Obaveze prema inostranim kreditorima:			
BlueOrchard Microfinance fund, Luksemburg	1,000	3,000	5,000
BANK IM BISTUM ESSEN eG, Njemačka	1,340	5,000	5,000
EBRD, Engleska	857	-	-
DEG, Njemačka	-	-	5,000
EMF Microfinance Fund, Lihtenštajn	500	1,500	2,000
Symbiotics, Švajcarska	-	500	2,000
responsAbility, Švajcarska	4,000	5,000	5,000
Triodos Investment Management, Holandija	5,000	5,000	5,000
	12,697	20,000	29,000
Obračunate kamate	7	7	6
Vremenska razgraničenja kamata i naknada po kreditima	48	81	26
Stanje na dan	26,658	35,815	45,860

Pozajmljena sredstva od Investiciono razvojnog fonda (IRF) se odobravaju Banci za finansiranje odobrenih projekata od strane IRF, pri čemu Banka zaračunava svoju maržu za preuzimanje kreditnog rizika. Ove pozajmice imaju ročnost od 1 - 7 godina, uz kamatnu stopu od 1.9%.

Pozajmice od Vlade Crne Gore imaju ročnost od 9 – 20 godina uz kamatnu stopu od 0% - 0.75% p.a.

Primljeni krediti od inostranih kreditora, koji su uglavnom sa namjenom podrške kreditiranja mikro, malih, srednjih preduzeća i stanovništva imaju ugovorenu ročnost od 3 – 4 godine uz kamatnu stopu od 3.81% - 5.97%

U skladu sa uslovima navedenih ugovora sa kreditorom, Banka ima obavezu da svoje rezultate poslovanja uskladi sa određenim finansijskim pokazateljima. Na dan 31. decembra 2022. godine finansijski pokazatelji Banke su bili usaglašeni sa uslovima iz ugovora sa svim kreditorima.

19. REZERVE

	<i>U hiljadama EUR</i>		
	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.	31. decembar 2020.
Rezervisanja za vanbilansne izloženosti	213	253	142
Rezervisanja za otpremnine	51	4	4
Rezervisanja za sudske sporove	266	266	20
Rezervisanja za operativni rizik	3	2	2
Ostala rezervisanja	117	-	-
Ukupno	650	525	168

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***20. OSTALE OBAVEZE**

	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.	U hiljadama EUR 31. decembar 2020.
Obaveze prema dobavljačima u zemlji	151	191	210
Obaveze prema dobavljačima u inostranstvu	56	22	43
Ukalkulisane obaveze	164	55	55
Primljeni avansi	1,165	739	428
Obaveze po osnovu zakupa	1,326	1,593	2,140
Ostale obaveze	117	53	157
Stanje na dan	2,979	2,653	3,033

21. SUBORDINISANI DUG

Na dan 31. decembra 2022. godine Banka ima obaveze prema investicionom fondu BlueOrchard Microfinance Fund iz Luksemburga po osnovu subordinisanog duga u iznosu od EUR 2,006 hiljada (31. decembar 2021. godine: EUR 2,008 hiljada), shodno ugovoru o kreditu zaključenom 13. aprila 2018. godine sa dospeljećem u maju 2026. godine.

Nakon dobijene saglasnosti Centralne Banke Crne Gore, subordinisani dug je uključen u dopunski kapital Banke.

22. KAPITAL

	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.	U hiljadama EUR 31. decembar 2020.
Akcijski kapital	22,194	21,018	21,018
Emisiona premija	299	182	182
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat - državne obveznice	(2,968)	(450)	(68)
Ispravka vrijednosti HOV - državne obveznice	210	28	5
Akumulirana dobit	2,195	1,683	179
Dobitak tekuće godine	2,359	512	1,504
Stanje na dan	24,289	22,973	22,820

Na dan 31. decembra 2022. godine akcijski kapital Banke čini 44,387 običnih akcija (31. decembra 2021. godine: 42,036 običnih akcija), pojedinačne nominalne vrijednosti EUR 500.

Zakon o kreditnim institucijama („Sl. list Crne Gore“ br. 72/19, 82/20, 8/21) definiše minimalni iznos novčanog kapitala banke u vrijednosti od EUR 7,5 miliona.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***22. KAPITAL (Nastavak)**

U cilju jačanja akcionarskog kapitala Banke i obezbjeđivanja povećanja i očuvanja kapitalne adekvatnosti, kao i podržavanja planiranog rasta i razvoja Banke, Skupština akcionara Banke je na XXIII vanrednoj sjednici, održanoj 26. septembra 2022. godine, u skladu sa predlozima Nadzornog odbora Banke, donijela odluku o povećanju akcijskog kapitala Banke u ukupnom iznosu od EUR 3,000 hiljada. Predmetnom odlukom, Skupština akcionara je utvrdila da će se emisija akcija smatrati uspješnom ako je u roku za upis i uplatu akcija uplaćeno najmanje 30% ukupnog broja ponuđenih akcija ove emisije, kao i da će se, u slučaju da emisija akcija zatvorenom ponudom postojećim akcionarima po osnovu prava preče kupovine ne bude uspješna u cjelini (100%), povećanje kapitala izvršiti u iznosu koji odgovara proizvodu nominalne vrijednosti akcija i ukupnog broja uplaćenih i upisanih akcija ove emisije.

Komisija za tržište kapitala je dana 5. decembra 2022. godine donijela Rješenje br. 02/2e-14/7-22 o utvrđivanju uspješnosti emisije akcija emitovanih radi prodaje postojećim akcionarima po osnovu prava preče kupovine u ukupnoj vrijednosti EUR 1,175.5 hiljada, a koji odgovara proizvodu uplaćenih i upisanih 2,351 običnih akcija i pojedinačne nominalne vrijednosti akcije EUR 500.00 (ostvarena je emisija premija u iznosu od EUR 117,500), a što čini 39.18% odobrenog obima emisije akcija, emitovanih po Odluci o zatvorenoj ponudi emisije akcija postojećim akcionarima po osnovu prava preče kupovine.

Podaci o novoj emisiji akcija su registrovani u Centralnom registru Centralnog klirinškog depozitarnog društva na dan 6. decembar 2022. godine.

Rješenjem Centralnog registra privrednih subjekata broj 4-0009270/060 od 28. decembra 2022. godine izvršena je registracija promjene podataka – povećanje kapitala u iznosu od EUR 1,175.5 hiljada i, shodno tome, prečišćenog Statuta Banke.

Vlasnička struktura Banke na dan 31. decembra 2022. godine i 31. decembra 2021. godine je sljedeća:

31. decembar 2022. godine

Ime i prezime/naziv kompanije	broj akcija	Iznos u hiljadama EUR	% učešća
DEG– Deutsche Investitions- und Entwicklungsgesellschaft mbH, Njemačka	5,557	2,778.5	12.52
INCOFIN CVSO, Belgija	4,155	2,077.5	9.36
TIS DOO IVANJICA	4,172	2,086	9.40
ZETAGRADNJA, Podgorica	14,408	7,204	32.46
Đurović Nebojša	4	2	0.01
Mitrović Ljubiša	80	40	0.18
Perendija Mirjana	48	24	0.11
Perović Andrej	45	22.5	0.10
Perović Katarina	45	22.5	0.10
Popović Aleksandra – zajednički račun (Popović Aleksandra (6591/10414), Perović Andrej (867/10414), Perović Katarina (840/10414), Nikić Vinko (673/10414), Perović Mirjana (400/10414), Popović Jovana (325/10414), Mališ Miljan (291/10414), Becerra Farfan Norah Licet (184/10414), Draško Trninić (33/10414))	10,414	5,207	23.46
Radulović Nenad	272	136	0.61
Tatar-Radulović Ivana	421	210.5	0.95
Vučinić Radovan	17	8.5	0.04
Vušurović Božidar	4,749	2,375	11.30
	44,387	22,194	100.00%

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***22. KAPITAL (NASTAVAK)****31.decembar 2021. godine**

Ime i prezime/naziv kompanije	broj akcija	Iznos u hiljadama EUR	% učešća
Aleksandra Popović – zajednički račun (Aleksandra Popović (6591/10826), Andrej Perović (867/10826), Katarina Perović (840/10826), Milijan Mališ (291/10826), Vinko Nikić (673/10826), Jovana Popović (325/10826), Svetozar Jovičević (90/10826), Nenad Radulović (322/10826), Norah Licet Becerra Farfan (184/10826), Mirjana Perović (400/10826), Ljubiša Mitrović (210/10826), Draško Trninić (33/10826))	10,826	5,413	25.75%
DEG, Njemačka	10,567	5,284	25.14%
ZETAGRADNJA, Podgorica	9,448	4,724	22.48%
Incofin CVSO, Belgija	3,636	1,818	8.65%
Božidar Vušurović	4,749	2,375	11.30%
Luka Nikčević	2,322	1,161	5.52%
Ivana Tatar-Radulović	421	211	1.00%
Mirjana Perendija	48	24	0.11%
Radovan Vučinić	16	8	0.04%
Nebojša Đurović	3	2	0.01%
	42,036	21,018	100.00%

31. decembar 2020. godine

Ime i prezime/naziv kompanije	Broj akcija	Iznos u hiljadama EUR	% učešća
Aleksandra Popović – zajednički račun (Aleksandra Popović (6453/10758), Andrej Perović (840/10758), Katarina Perović (840/10758), Milijan Mališ (291/10758), Vinko Nikić (643/10758), Jovana Popović (325/10758), Svetozar Jovičević (90/10758), Nenad Radulović (322/10758), Norah Licet Becerra Farfan (184/10758), Predrag Vušurović (152/10758), Mirjana Perović (400/10758), Ljubiša Mitrović (185/10758), Draško Trninić (33/10758))	10,758	5,379	25.59%
DEG, Njemačka	10,567	5,284	25.14%
ZETAGRADNJA, Podgorica	9,448	4,724	22.48%
Božidar Vušurović	4,749	2,374	11.30%
INCOFIN CVSO, Belgija	3,636	1,818	8.65%
Luka Nikčević	2,322	1,161	5.52%
Ivana Tatar-Radulović	421	210	1.00%
Ana Pejović	68	34	0.16%
Mirjana Perendija	48	24	0.11%
Radovan Vučinić	16	8	0.04%
Nebojša Đurović	3	2	0.01%
	42,036	21,018	100.00%

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***23. USAGLAŠENOST SA PROPISIMA CBCG**

U skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, Banka je obavezna da održava minimalan stepen adekvatnosti ukupnog kapitala od 10.125%. Regulatorno propisane minimalne stope kapitala uključuju i zaštitne slojeve (bafere) kapitala.

Savjet Centralne Banke je na sjednici održanoj 29.03.2022. godine donio Rješenje kojim utvrđuje da je Lovćen banka AD Podgorica ostala sistemski važna kreditna institucija, koja je dužna da počev od 31.03.2022. godine održava stopu bafera za OSV kreditnu instituciju u visini od 1.25% ukupne izloženosti riziku.

U tabelarnom pregledu su dati svi važeći zahtjevi za zaštitnim slojevima kapitala Banke na 31.12.2022. godine:

OPIS POZICIJE	Iznos u %
bafer za očuvanje kapitala	0.625%
kontraciklični bafer kapitala (specifična stopa)	0.000%
bafer za strukturni sistemski rizik	1.500%
bafer za globalnu sistemski važnu (GSV) kreditnu instituciju	0.000%
bafer za ostale sistemski važne (OSV) kreditne institucije	1.250%

U skladu sa Zakonom o kreditnim institucijama i setom podzakonskih akata Centralne banke Crne Gore, Banka računa kombinovani bafer od 2.125% (bafer za očuvanje kapitala i veći od bafera za strukturni sistemski rizik i bafera za OSV kreditne institucije) koji je potrebno da održava za sve komponente kapitala.

OPIS POZICIJE	Iznos u %
Koeficijent redovnog osnovnog kapitala (CET1)	12.27%
Min ukupni zahtjev za kapitalom (OCR): koji se sastoji od redovnog osnovnog kapitala	6.625%
Koeficijent osnovnog kapitala (Tier 1)	12.27%
Min ukupni zahtjev za kapitalom (OCR): koji se sastoji od osnovnog kapitala	8.125%
Koeficijent ukupnog kapitala (TCR) - min 8%	13.18%
Min koeficijent ukupnog zahtjeva za kapitalom (OCR)	10.125%

Koeficijent ukupnog kapitala Banke je na dan 31. decembra 2022 godine iznosio je 13.18% (minimum 10.125%).

	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
I Osnovni elementi sopstvenih sredstava		
Uplaćeni akcionarski kapital	22,194	21,018
Naplaćene emisije premije	299	182
Neraspoređena dobit	2,195	1,683
II Dopunski elementi sopstvenih sredstava		
Subordinisani dug	1,346	1,600
III Odbitne stavke pri obračunu sopstvenih sredstava		
Neraspoređeni dobitak/gubitak iz prethodnih godina	-	-
Efekat implementacije MSFI 9 na akumulirani gubitak	-	-
Iznos kojim se ublažavaju efekti implementacije MSFI 9, u skladu sa članom 14 Odluke o adekvatnosti kapitala	438	876
Nematerijalna imovina	(1,490)	(704)
Nerealizovani gubitak po osnovu vrijednosnog uskladjivanja finansijske imovine raspoložive za prodaju, po fer vrijednosti	(458)	(422)
Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke	(4,069)	(4,302)
Sopstvena sredstva Banke	19,438	19,931

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE

(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

23. USAGLAŠENOST SA PROPISIMA CBCG (NASTAVAK)

Rizikom ponderisana bilansna i vanbilansna aktiva, formirana u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka, na dan 31. decembar 2022. godine iznosi EUR 130,935 hiljada.

Iznos kojim se ublažavaju negativni efekti na sopstvena sredstva banke zbog prelaska na vrednovanje stavki aktive primjenom MSFI 9, utvrđen u skladu sa stavovima 5 i 6 člana 4 Odluke o adekvatnosti kapitala banaka u iznosu od EUR 876 hiljada.

Koeficijent ukupnog kapitala Banke:

	U hiljadama EUR
	31. Decembar 2022.
Regulatorni kapital	19,438
Redovni osnovni kapital	24,689
Dodatni osnovni kapital	-
Dopunski kapital	1,346
MSFI 9 efekat	438
Odbitne stavke	(7,035)
Ukupan iznos izloženosti riziku	147,490
Iznosi rizikom ponderisanoj izloženosti kreditnom riziku (standardizovani pristup)	130,935
Ukupan iznos izloženosti deviznom riziku	560
Ukupan iznos izloženosti operativnom riziku (jednostavni pristup)	15,556
MSFI 9 efekat	438
Koeficijent ukupnog kapitala Banke	13.18%

Usaglašenost sa pokazateljima poslovanja, propisanim od strane Centralne banke Crne Gore, na dan 31. decembra 2022. godine je prikazana kao što slijedi:

	Propisani limit CBCG	Ostvareni pokazatelji poslovanja na dan 31. decembra 2022. godine
Koeficijent ukupnog kapitala Banke	min 8%	13.18%
Minimalni koeficijent ukupnog zahtjeva za kapitalom Banke	min 10.125% max 25% osnovnog kapitala	13.18%
Izloženost Banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica	max 25% osnovnog kapitala	20.40%
Ukupna izloženost prema licu povezanim sa Bankom	max 100% redovnog osnovnog kapitala	7.57%
Ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva	min 0.9	12.74%
Pokazatelj dnevne likvidnosti	min 1.0	2.00
Pokazatelj dekadne likvidnosti	60%	2.02
Koeficijent likvidne pokrivenosti		396%

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE

(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

24. VANBILANSNA EVIDENCIJA

	31. decembar 2022	<i>U hiljadama EUR</i> 31. decembar 2021
Rizična vanbilansna aktiva		
Neopozive obaveze za davanje kredita	5,442	17,808
Izdane garancije		
- Izdate plative garancije	12,193	9,710
- Izdate činidbene garancije	13,970	10,543
Ostala vanbilansna evidencija	10,573	38,061
Evidentna kamata	237	292
Kolaterali po osnovu potraživanja	480,830	396,908
Stanje na dan	523,245	435,261

U skladu sa Odlukom Centralne banke Crne Gore o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG“, br. 22/12, 55/12, 57/13, 44/17 i 82/17) potraživanja se iz bilansa Banke mogu prenositi u internu evidenciju.

Odluka Centralne banke Crne Gore o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG“, br. 86/18) primjenjuje se od 01.07.2019. godine.

25. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

Banka je usvojila Proceduru za poslovanje sa licima povezanim sa Bankom.

Procedurom se uređuju ovlašćenja i odgovornosti u pogledu redovne identifikacije i evidencije svih lica povezanih sa Bankom i poslovnih aktivnosti i transakcija sa njima.

Procedura podrazumjeva precizno definisanje:

- Nadležnosti za odlučivanje o transakcijama sa licima povezanim sa bankom
- Limite izloženosti prema licima povezanim sa bankom
- Vrste transakcija koje je moguće obavljati sa licima povezanim sa bankom

Lica povezana sa kreditnom institucijom su:

- 1) akcionari kreditne institucije koji imaju 5% ili više učešća u kapitalu ili akcijama kreditne institucije sa pravom glasa;
- 2) članovi nadzornog ili upravnog odbora i prokuristi kreditne institucije;
- 3) lica odgovorna za rad kontrolnih funkcija, ovlašćeno lice za sprječavanje pranja novca, lice odgovorno za poslovanje sa pravnim licima, lice odgovorno za rad sa stanovništvom;
- 4) druga lica koja sa kreditnom institucijom imaju ugovor o radu čije odredbe ukazuju na značajan uticaj tih lica na poslovanje kreditne institucije, odnosno sadrži odredbe kojim se određuje nagrada za rad tih lica po posebnim kriterijumima koji se razlikuju od uslova za lica koja imaju zaključene standardne ugovore o radu, a koja nijesu lica iz tačke 1, 2 i 3 ovog stava;
- 5) pravno lice u kojem kreditna institucija, član nadzornog ili upravnog odbora ili prokurista kreditne institucije imaju značajno učešće;
- 6) pravno lice čiji je član organa upravljanja istovremeno i član nadzornog ili upravnog odbora ili prokurista kreditne institucije;
- 7) pravno lice čiji član organa upravljanja ima 10% ili više akcija kreditne institucije sa pravom glasa;
- 8) član organa upravljanja društva koje je, direktno ili indirektno, matično ili zavisno društvo kreditne

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE

(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

25. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (Nastavak)

institucije;

9) lice koje djeluje za račun lica iz tač. 1 do 7 ovog stava u vezi sa poslovima iz kojih bi nastala ili bi se povećala izloženost kreditne institucije;

10) lice koje sa licem iz tač. 1 do 8 ovog stava predstavlja povezano lice;

11) član uže porodice fizičkih lica iz tač. 1 do 8 ovog stava.

Član uže porodice lica povezanog sa kreditnom institucijom je:

1) bračni drug ili lice sa kojim to lice živi u zajednici koja je po zakonu izjednačena sa bračnom zajednicom;

2) djeca i usvojena djeca tog lica i lica iz prethodne definicije;

3) lice koje nema punu poslovnu sposobnost i koje je je pod starateljstvom tog lica.

Limiti izloženosti prema licima povezanim sa bankom

Kod odobravanja transakcija prema licima povezanim sa bankom, Banka je dužna da poštuje limit izloženosti definisan članom 172 Zakona o kreditnim institucijama. Izloženost Banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica, nakon primjene efekata tehnika ublažavanja kreditnog rizika, ne smije da prelazi 25% osnovnog kapitala Banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE

(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

25. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (Nastavak)

	<i>U hiljadama EUR</i>	
	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Potraživanja		
<i>Krediti:</i>		
- Poslovno logistički centar Morača a.d. Podgorica	-	153
- Daily Press d.o.o. Podgorica	338	521
- Feniks Medika	41	53
- Qbik DOO	287	-
- LD Group d.o.o.	-	165
- Water Group	-	180
- Monte Bianco	-	38
- krediti fizičkim licima akcionarima	223	361
- krediti fizičkim licima povezanim sa Bankom	444	1,576
- Ukupna potraživanja	1,333	3,047
- Obaveze		
<i>Depoziti:</i>		
- Zetogradnja d.o.o.	9,848	3,796
- Poslovno logistički centar Morača a.d. Podgorica	484	-
- Filan company d.o.o.	567	61
- TV Vijesti	179	83
- Daily Press d.o.o., Podgorica	56	55
- Bjelasica 1450 d.o.o. Kolašin	3	3
- Feniks Medika	-	1
- LD Gradnja d.o.o.	-	626
- depoziti fizičkim licima akcionarima	1,440	919
- depoziti fizičkim licima povezanih sa Bankom	885	1,772
	13,462	7,316
Obaveze prema dobavljačima	-	-
Ukupno obaveze	13,462	7,316
Bankarske garancije:		
- Filan company d.o.o.	160	160
- Poslovno logistički centar Morača a.d. Podgorica	150	-
- LD Gradnja d.o.o.	-	72
- LD Group d.o.o.	-	19
- Daily Press d.o.o., Podgorica	-	1
- Zetogradnja d.o.o.	8	8
- Water Group	-	224
- HTP Korali Sutomore	15	-
- Ostale vanbilansne izloženosti:		
- Poslovno logistički centar Morača a.d. Podgorica	500	347
- Zetogradnja d.o.o.	10	-
- LD Group d.o.o.	-	135
- Water Group	-	17
- fizička lica - akcionari	82	49
- fizička lica povezana sa Bankom	18	73
Ukupno vanbilansne izloženosti	943	1,105

25. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (NASTAVAK)

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)*

Zaposlenima se odobravaju kamate pod uslovima koji su isti kao za klijente fizička lica.

Prihodi i rashodi nastali iz transakcija sa povezanim pravnim licima u toku 2022. godine i 2021. godine su sljedeći:

	31. decembar 2022.	U hiljadama EUR 31. decembar 2021.
<i>Prihodi od kamata i naknada:</i>		
- Poslovno logistički centar Morača a.d. Podgorica	2	5
- Daily Press d.o.o., Podgorica	11	7
- Zetogradnja d.o.o.	7	8
- Feniks Medika	1	3
- Bjelasica 1450 d.o.o. Kolašin	3	1
- Filan company d.o.o.	3	2
- Water Group	-	10
- LD Gradnja d.o.o. Podgorica	-	2
- LD Group d.o.o. Podgorica	-	2
- Natural cake d.o.o.	-	5
- kamate fizičkim licima povezanim sa Bankom	12	16
- kamate fizičkih lica akcionara	8	12
Ukupni prihodi	47	73
<i>- Rashodi od kamata i naknada:</i>		
- Zetogradnja d.o.o.	7	-
- kamate fizičkih lica akcionara	26	7
- kamate fizičkim licima povezanim sa Bankom	9	8
Ukupni rashodi	42	15
Neto prihodi/ (rashodi)	5	58

Naknade top menadžmentu i odboru direktora po osnovu bruto zarada i naknada u 2022. godini iznose EUR hiljada 374 hiljada (2021: EUR 526 hiljada).

26. SUDSKI SPOROVI

Banka je u toku 2022. godine imala 9 sudskih sporova. Kada je u pitanju pasivna legitimacija, Lovćen banka se u 2022. godini pojavljuje kao tužena strana u četiri (4) sporova, dok je aktivno legitimisana u pet (5) sporova. Banka je izvršila neophodna rezervisanja po osnovu aktivnih sudskih sporova.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***28. PORESKI RIZICI**

Poreski zakoni Crne Gore se često različito tumače i predmet su čestih izmjena. Tumačenje poreskih zakona od strane poreskih vlasti u odnosu na transakcije i aktivnosti Banke mogu se razlikovati od tumačenja rukovodstva Banke. Kao rezultat iznijetog, transakcije mogu biti osporene od strane poreskih vlasti i Banci može biti određen dodatni iznos poreza, kazni i kamata. Period zastarjelosti poreske obaveze je pet godina. To praktično znači da poreske vlasti imaju prava da odrede plaćanje neizmirenih obaveza u roku od pet godina od kada je obaveza nastala.

29. DEVIZNI KURSEVI

Zvanični kursevi valuta koji su korišćeni za preračun deviznih pozicija bilansa stanja u EUR na dan 31. decembar 2022. godine i 2021. godine bili su:

	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
USD	1.0666	0.8978
CHF	0.9847	0.9636
GBP	0.8869	1.2022

30. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA STANJA

U skladu sa MRS 10 Događaji nakon bilansa stanja, Banka objelodanjuje događaje koji su nastali nakon 31.12.2022. godine. Dana 12. aprila 2023. godine u filijali Banke u Herceg Novom izvršena je prevarna radnja, u iznosu od EUR 1.360 hiljada, od strane NN izvršioca uz upotrebu falsifikovanih ličnih dokumenata. Banka je o svim detaljima obavijestila nadležne državne organe kako bi se pokrenula istraga.

Preduzete su sve mjere kako bi se oštećeni klijent zaštitio u potpunosti. Radi se o izolovanom slučaju koji je pokriven polisom osiguranja i koji po procjeni rukovodstva Banke ne može uticati na finansijski položaj Banke sa aspekta likvidnosti i adekvatnosti kapitala. Rukovodstvo Banke je pripremlilo više scenarija u vezi obračuna koeficijenta adekvatnosti kapitala čime se pokazalo da bi i u slučaju najgoreg scenarija za Banku, a to je da Banka snese kompletan gubitak nastao prevardnom radnjom, koeficijent adekvatnosti ukupnog kapitala iznosio 14,73% što je značajno iznad propisanog minimuma. Dana 24. aprila 2023. godine Komisija za tržište kapitala Crne Gore je izdala rješenje br. 02/12e-1/14-23 o utvrđivanju uspješnosti emisije akcija Banke u iznosu od EUR 1.800 hiljada.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***31. OPŠTI PODACI O BANCIMA**

U skladu sa Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih iskaza banaka („Sl. list CG”, br. 15/12, 18/13 i 24/18) opšti podaci o Banci su prezentirani kako slijedi:

Naziv Banke: Lovćen banka AD, Podgorica;
 Adresa: Bulevar Džordža Vašingtona 56/I, 81000 Podgorica;
 Matični broj: 02829541
 Telefon/Fax: + 382 (0)20 205 410
 Adresa internet stranice: <http://www.lovcenbanka.me>
 Adresa elektronske pošte: office@lovcenbanka.me

Na dan 31. decembra 2022. godine Banku čini Centrala sa sjedištem u Podgorici, 12 filijala i 3 šaltera.

Na dan 31. decembra 2022. godine Banka ima 155 zaposlenih radnika (31. decembar 2021. godine: 144 zaposlenih radnika).

Žiro račun: 565-1-84.

Lovćen banka je, kao pravni sljedbenik, nastala promjenom registrovane djelatnosti i naziva “MFI Kontakt” koja je 3. decembra 2013. godine dostavila Centralnoj banci Crne Gore zahtjev za izdavanje dozvole za rad Lovćen banke AD, Podgorica.

Banka je upisana u Centralni registar Privrednog suda pod brojem 4-0009270/011.

Centralna banka Crne Gore je 28. maja 2014. godine izdala dozvolu za rad Banke. Banka je počela sa radom 25. avgusta 2014. godine, a osnovali su je rezidenti i nerezidenti, zajedno sa njemačkim državnim fondom DEG-om (KfW grupa).

Podaci o predsjedniku i članovima Nadzornog odbora

1) na dan 31. decembra 2022. godine;

Funkcija	Ime i prezime	Datum rođenja	Podaci o prebivalištu	Adresa (ulica i broj)
1. Predsjednik	Mirko Marojević	lični podatak zaštićen zakonom	Crna Gora	lični podatak zaštićen zakonom
2. član	Blagota Radović	lični podatak zaštićen zakonom	Crna Gora	lični podatak zaštićen zakonom
3. član	Robin Hofmeister	lični podatak zaštićen zakonom	Njemačka	lični podatak zaštićen zakonom
4. član	Jan Dewijngaert	lični podatak zaštićen zakonom	Belgija	lični podatak zaštićen zakonom
5. član	Klaus Ekkehard Dr Glaubitt	lični podatak zaštićen zakonom	Njemačka	lični podatak zaštićen zakonom
6. član	Karel Rene Jacobus de Waal	lični podatak zaštićen zakonom	Holandija	lični podatak zaštićen zakonom
7. član	Srđan Savić	lični podatak zaštićen zakonom	Srbija	lični podatak zaštićen zakonom

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***31. OPŠTI PODACI O BANCI (Nastavak)**

2) na dan 31. decembra 2021.godine:

Funkcija	Ime i prezime	Datum rođenja	Podaci o prebivalištu	Adresa (ulica i broj)
1. Predsjednik Odbora direktora na bazi profesionalnog angažovanja	Aleksandra Popović	lični podatak zaštićen zakonom	Crna Gora	lični podatak zaštićen zakonom
2. član	Andreas Zeisler Blagota	lični podatak zaštićen zakonom	Njemačka	lični podatak zaštićen zakonom
3. član	Radović Balša	lični podatak zaštićen zakonom	Crna Gora	lični podatak zaštićen zakonom
4. član	Čavlović	lični podatak zaštićen zakonom	Crna Gora	lični podatak zaštićen zakonom
5. član	Luka Nikčević	lični podatak zaštićen zakonom	Crna Gora	lični podatak zaštićen zakonom
6. član	Klaus Ekkehard Glaubitt	lični podatak zaštićen zakonom	Njemačka	lični podatak zaštićen zakonom
7. član	Jan Dewijngaert	lični podatak zaštićen zakonom	Belgija	lični podatak zaštićen zakonom

Upravni odbor Banke

Upravni odbor Banke sastavljen je od tima stručnjaka koji svojim profilom zadovoljavaju potrebe i odgovornosti propisane za poslove rukovođenja Bankom na dnevnoj osnovi, posjeduju iskustvo u obavljanju svojih funkcija u dužem periodu, kao i zahtijevane liderske karakteristike i kompetencije.

Upravni odbor Banke:

1) na dan 29. mart 2022. godine:

IME I PREZIME	FUNKCIJA	Funkciju obavlja od
Vinko Nikić	Predsjednik Upravnog odbora	01.01.2022.
Daniela Golubović	Član Upravnog odbora	01.01.2022.
Edin Čeranić	Član Upravnog odbora	01.01.2022.

2) na dan 31.12.2022. godine:

IME I PREZIME	FUNKCIJA	Funkciju obavlja od
Vinko Nikić	Predsjednik Upravnog odbora	01.01.2022.
Daniela Golubović	Član Upravnog odbora	01.01.2022.
Edin Čeranić	Član Upravnog odbora	01.01.2022.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***31. OPŠTI PODACI O BANCI (Nastavak)**

I. Pored Revizorskog odbora, na osnovu Rješenja Centralne banke Crne Gore br. 0101-2488-10/2022 od 29. marta 2022. godine o utvrđivanju Lovćen banke AD Podgorica kao ostale sistemski važne kreditne institucije, Nadzorni odbor je formirao i Odbor za imenovanja, Odbor za primanja i Odbor za rizike.

1. REVIZORSKI ODBOR

Revizorski odbor:

- a) prati postupak finansijskog izvještavanja;
- b) prati efektivnost interne kontrole Banke i interne revizije;
- c) prati zakonom propisanu reviziju godišnjih finansijskih iskaza;
- d) prati nezavisnost angažovanih društava za reviziju (spoljne revizije), koje obavljaju spoljnu reviziju, kao i ugovore o korišćenju dodatnih usluga koje Banka zaključi sa spoljnom revizijom u skladu sa zakonom;
- e) daje preporuke Nadzornom odboru prilikom predlaganja spoljnog revizora Skupštini akcionara;
- f) razmatra planove i godišnje izvještaje unutrašnje kontrole, kao i druga pitanja koja se odnose na finansijsko izvještavanje i reviziju.

2. ODBOR ZA IMENOVANJA

Odbor za imenovanja:

- a) određuje i predlaže kandidate za izbor članova Nadzornog i Upravnog odbora Banke, ocjenjuje ravnotežu između znanja, vještina, raznovrsnosti u sastavu i iskustva organa upravljanja, priprema opis ovlaštenja i potrebnih kvalifikacija za određenu funkciju i ocjenjuje očekivano potrebno vrijeme za obavljanje te funkcije;
- b) utvrđuje ciljanu zastupljenost pola koji nije dovoljno zastupljen u Nadzornom ili Upravnom odboru i priprema politiku o načinu povećavanja broja manje zastupljenog pola u tim organima, kako bi se postigla ciljana zastupljenost;
- c) redovno, a najmanje jednom godišnje, procjenjuje i po potrebi predlaže Nadzornom i Upravnom odboru Banke promjene u strukturi, veličini, sastavu i djelovanju tih organa;
- d) redovno, a najmanje jednom godišnje, procjenjuje znanje, sposobnosti i iskustvo pojedinih članova Nadzornog i Upravnog odbora, kao i tih organa kao cjeline, i o toj procjeni obavještava organe i lica na koje se ta procjena odnosi;
- e) redovno preispituje politike za izbor i imenovanje višeg rukovodstva i po potrebi daje preporuke Upravnom odboru za unaprjeđenje tih politika;
- f) kontinuirano, u mjeri u kojoj je to moguće, vodi računa o izbjegavanju postojanja dominantnog uticaja pojedinaca ili male grupe pojedinaca pri odlučivanju Upravnog i Nadzornog odbora, u cilju zaštite interesa Banke u cjelini, i
- g) obavlja druge srodne poslove određene podzakonskim aktima Centralne banke Crne Gore i/ili odlukama Nadzornog odbora Banke u skladu sa zakonom.

Odbor za imenovanja može da za ostvarivanje svojih dužnosti koristi sve resurse koje smatra adekvatnim, uključujući i korišćenje stručne pomoći lica van Banke na teret Banke.

3. ODBOR ZA PRIMANJA

Odbor za primanja je dužan da pri obavljanju poslova iz svoje nadležnosti uzme u obzir dugoročne interese akcionara, investitora i ostalih zainteresovanih strana u Banci, kao i javni interes.

Odbor za primanja:

- a) priprema odluke Nadzornog odbora u vezi sa primanjima zaposlenih, uključujući odluke koje imaju uticaj na izloženost Banke rizicima i na upravljanje rizicima;
- b) pruža podršku i daje savjete Nadzornom odboru u vezi sa politikom primanja, praksom i procesima koji se odnose na primanja;
- c) provjerava da li je postojeća politika primanja adekvatna i, ako je potrebno, daje predloge za promjenu tih politika sa predlogom plana za otklanjanje utvrđenih nedostataka;
- d) predlaže eksterne stručnjake za primanja koje Nadzorni odbor namjerava da angažuje za savjete ili podršku;
- e) obezbjeđuje akcionarima informacije o politikama i praksama primanja, a naročito o predloženom većem maksimalnom odnosu varijabilnog i fiksnog dijela ukupnih primanja;

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE*(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)***31. OPŠTI PODACI O BANCI (Nastavak)**

- f) procjenjuje mehanizme i sisteme usvojene radi obezbjeđivanja da politika primanja pravilno uzima u obzir rizični profil i strukturu kapitala, da je ukupna politika primanja usklađena sa opštom strategijom, ciljevima, korporativnom kulturom i dugoročnim interesima Banke i da promoviše zdravo i efikasno upravljanje rizicima;
- g) procjenjuje ostvarivanje ciljeva politike primanja i potrebe naknadnog prilagođavanja, uključujući primjenu malusa i povraćaja primanja;
- h) analizira moguća scenarija u cilju utvrđivanja uticaja eksternih i internih događaja na politike i prakse primanja;
- i) testira kriterijume za dodjelu varijabilnih primanja prije njihovog utvrđivanja i dodjele.

1. ODBOR ZA RIZIKE

Odbor za rizike:

- a) savjetuje Nadzorni odbor o cjelokupnoj trenutnoj i budućoj sklonosti Banke ka preuzimanju rizika i strategiji i pomaže u nadzoru nad sprovođenjem strategije od strane višeg rukovodstva, pri tom ne dovodeći u pitanje odgovornost Upravnog i Nadzornog odbora u cjelokupnom upravljanju rizicima i nadziranju Banke;
- b) preispituje da li su pri određivanju cijena potraživanja i obaveza prema klijentima uzimani u obzir model poslovanja Banke i strategija rizika i ako ta cijena ne odražava rizik preuzet u odnosu na model poslovanja i strategiju rizika, predlaže Upravnom odboru plan za otklanjanje nedostataka;
- c) nezavisno od poslova Odbora za primanja, sa ciljem uspostavljanja i sprovođenja odgovarajućih politika primanja, preispituje da li su pri određivanju podsticaja predviđenih sistemom primanja uzeti u obzir rizik, kapital, likvidnost i vjerovatnoća i očekivani period ostvarivanja dobiti i
- d) obavlja druge srodne poslove određene podzakonskim aktima Centralne banke Crne Gore i/ili odlukama Nadzornog odbora Banke u skladu sa zakonom.

Odbor za rizike određuje vrstu, količinu, oblik i učestalost informacija o riziku koje će primati od organizacionih jedinica ili funkcija u okviru Banke.

II. RADNA TIJELA UPRAVNOG ODBORA

Radna tijela Upravnog odbora su:

- a) Odbor za upravljanje kreditnim rizikom (Kreditni odbor) i
- b) Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO).

Upravni odbor može formirati i druga radna i povremena tijela za nadzor nad upravljanjem rizicima u pojedinim područjima poslovanja Banke i za druge potrebe. Odlukom o formiranju tih tijela bliže se utvrđuje njihov sastav, nadležnost, ovlašćenja i odgovornosti. Sastav, nadležnost, obaveze i odgovornosti radnih tijela Upravnog odbora utvrđuju se posebnim aktima koje donosi Upravni odbor.

1. ODBOR ZA UPRAVLJANJE KREDITNIM RIZIKOM (KREDITNI ODBOR)

Odbor za upravljanje kreditnim rizikom (Kreditni odbor) je radno tijelo koje nadležno da odlučuje o odobravanju kredita pravnim i fizičkim licima i za donošenje odluka o drugim transakcijama u skladu sa Statutom, politikama i procedurama Banke za upravljanje kreditnim rizikom, ostalim aktima Banke, kao i relevantnim pozitivnim propisima Crne Gore.

2. ODBOR ZA UPRAVLJANJE AKTIVOM I PASIVOM (ALCO)

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom Banke (ALCO) je dužan da prati izloženost Banke rizicima koji proizilaze iz strukture njenih bilansnih obaveza i potraživanja i vanbilansnih stavki, kao i da predlaže mjere za upravljanje rizikom likvidnosti i stara se da Banka može izmirivati sve svoje novčane obaveze u trenutku njihove dospjelosti.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE
(svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

31. OPŠTI PODACI O BANCIMA (NASTAVAK)

Nominalna vrijednost akcije na dan 31. decembar 2022. godine iznosi EUR 500 (31. decembar 2020. godine EUR 500).

Na 31. decembra 2022. godine dobitak po akciji iznosi EUR 54.5913.

Isplate dividende u prethodnom periodu nije bilo.

LOVČEN BANKA AD

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O POSLOVANJU BANKE ZA 2022. GODINU

---

mart, 2023. godine

1. Najznačajniji pokazatelji poslovanja u 2022. godini:	3
1.1. AKTIVA	4
1.1.1. KREDITI I POTRAŽIVANJA	4
1.2. DEPOZITI	5
1.3. KAPITAL	6
1.4. PROFITABILNOST	7
2. LIČNA KARTA BANKE I KORPORATIVNO UPRAVLJANJE.....	9
2.1.ORGANI UPRAVLJANJA	9
2.1.1. NADZORNI ODBOR.....	9
2.1.1.2 RADNA TIJELA NADZORNOG ODBORA	10
2.1.2. UPRAVNI ODBOR	11
2.1.2.1. RADNA TIJELA UPRAVNOG ODBORA.....	12
2.2. ORGANIZACIONA STRUKTURA BANKE.....	12
2.2. SISTEM INTERNE KONTROLE.....	12
2.2.1. USPOSTAVLJANJE sistema internih kontrola.....	12
2.2.1.1. Kontrolne funkcije Banke	13
2.2.1.2. Sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma.....	13
2.2.1.3. Nosioci ključnih funkcija	13
2.3. POSLOVNA ETIKA.....	14
2.4. UPRAVLJANJE RIZICIMA ZAŠTITE I ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDITE.....	15
2.5. LJUDSKI RESURSI.....	15
2.5.1. KADROVSKA STRUKTURA ZAPOSLENIH.....	15
2.5.2. ORGANIZACIONA STRUKTURA.....	17
2.5.3. RAZVOJ LJUDSKIH RESURSA	18
3. PLANIRANI BUDUĆI RAZVOJ BANKE.....	19
3.1. Kontakt centar i komunikacione platforme	20
4. POSLOVANJE U 2022. GODINI	22
4.1. BILANS STANJA ZA 2022. GODINU.....	22
4.1.1. AKTIVA BANKE NA DAN 31. DECEMBAR 2022. GODINE	22
4.1.2. PASIVA BANKE NA DAN 31. DECEMBAR 2022. GODINE.....	24
4.1.2. PROMJENE NA KAPITALU U 2022. GODINI	26
4.1.3. VANBILANSNA EVIDENCIJA BANKE	26
4.2. BILANS USPJEHA ZA 2022. GODINU	27
4.2.2. OPERATIVNI RASHODI	28
5. UPRAVLJANJE RIZICIMA.....	29
6. ADEKVATNOST KAPITALA	41
7. POSLOVNE JEDINICE BANKE	44
8. INFORMACIJE O OTKUPU SOPSTVENIH AKCIJA	50
9. IZJAVA O PRIMJENI KODEKSA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA.....	51

1. NAJZNAČAJNIJI POKAZATELJI POSLOVANJA U 2022. GODINI:

OPIS	2022	2021
1	2	3
BILANSNA AKTIVA	345,870	289,067
BRUTO KREDITI	201,057	184,639
Kreditni stanovništva	104,307	92,394
Kreditni i pravnih lica	96,750	92,245
UKUPNI DEPOZITI	288,930	225,027
Depoziti stanovništva	179,966	146,154
Depoziti pravnih lica	108,964	78,873
GUBITAK/PROFIT IZ POSLOVANJA NAKON OPOREZIVANJA	2,359	512
PARAMETRI PROFITABILNOSTI		
ROA - dobitak /bilansna aktiva %	0.68	0.24
ROE – dobitak /ukupan kapital %	9.71	3.04
NETO PRIHOD OD KAMATA	9,781	7,977
NETO PRIHOD OD NAKNADA I PROVIZIJA	1,243	341
BROJ ZAPOSLENIH	157	144
Aktiva po zaposlenom u 000 EUR	2,203	2,007
OPERATIVNI RASHODI	6,811	6,340
POKAZATELJI		
KOEFICIJENT SOLVENTNOSTI U %	13.18	12.77
POKAZATELJ LIKVIDNOSTI %	2.02	2.59
TOKOVI GOTOVINE U 000 EUR-a	122,436	95,190
Prihodi od kamata / kamatonosna aktiva %	5.94	6.19
Neto prihod od kamata / kamatonosna aktiva %	4.37	3.94
Neto prihod od kamata i naknada / kamatonosna aktiva %	4.93	4.10
Rashodi kamata / kamatonosna pasiva %	1.70	2.26
Operativni rashodi / ukupni rashodi %	45.64	42.00
Operativni rashodi / pasiva %	1.97	2.19
Likvidna aktiva / depoziti %	50.37	46.69
Likvidna aktiva / ukupna aktiva %	42.07	36.35
Likvidna aktiva / kratk.obaveze %	54.33	52.12
Odobreni krediti / Depoziti	69.59	82.05

1. NAJZNAČAJNIJI POKAZATELJI POSLOVANJA U 2022. GODINI: (Nastavak)

1.1. AKTIVA

Ukupna aktiva banaka na kraju decembra 2022. godine iznosila je EUR 6,408 miliona i povećana je u odnosu na kraj 2021. godine za EUR 1,079 miliona ili 20,3%. Najveći dio aktive se odnosi na kredite i potraživanja od banaka i klijenata koji čine 58,1% ukupne aktive, nakon čega slijede novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka sa 33,6%, hartije od vrijednosti sa 6,7%, dok se manje od 2% odnosilo na preostale stavke aktive.

Grafik 1. Ukupna aktiva i tržišno učešće

EUR (000)

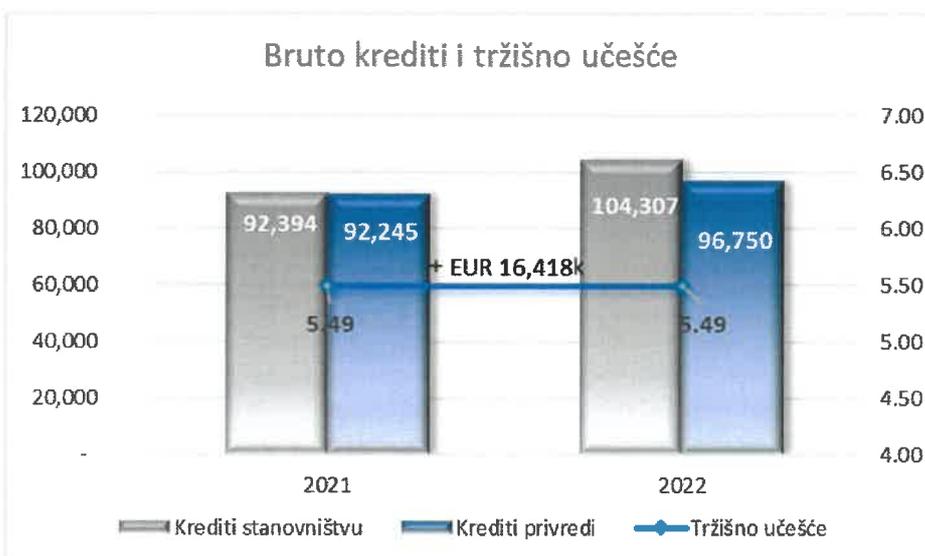
Lovćen banka AD se nalazi na 7. mjestu (2021: 7 mjesto) po tržišnom učešću ukupne aktive. U odnosu na 2021. godinu ostvaren je rast ukupne aktive od EUR 56,8 miliona, odnosno 19.63%.

1.1.1. KREDITI I POTRAŽIVANJA

Ukupni krediti i potraživanja od banaka i klijenata su na agregatnom nivou iznosili EUR 3,662 miliona na kraju 2022. godine što predstavlja godišnji rast od 9,0%. Ukupni krediti i potraživanja od klijenata su na kraju decembra 2021. godine iznosili EUR 3,360 miliona.

Grafik 2. Ukupni krediti i potraživanja od klijenata i tržišno učešće

EUR (000)

1. NAJZNAČAJNIJI POKAZATELJI POSLOVANJA U 2022. GODINI: (Nastavak)

1.1. AKTIVA (Nastavak)

1.1.1. KREDITI I POTRAŽIVANJA (Nastavak)

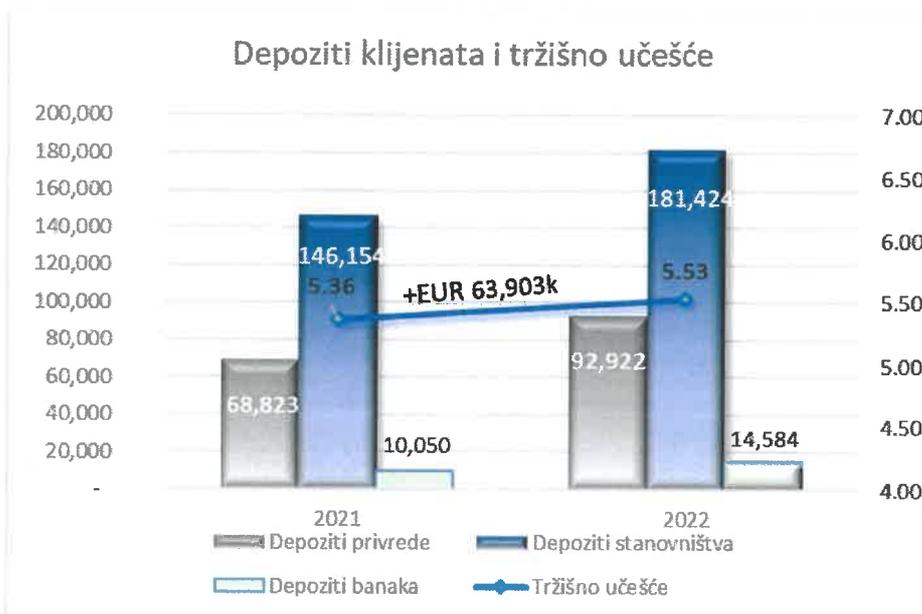
Lovćen banka je u 2022. godini ostvarila šesti po redu nominalni rast ukupnih kredita i potraživanja od klijenata u sistemu. Ako se posmatraju ukupni krediti i potraživanja od klijenata, Lovćen banka po tržišnom učešću zauzima 5. mjesto (2021: 5 mjesto), pri čemu je u godišnjem periodu ostvarila nominalni rast kredita i potraživanja od klijenata u iznosu od EUR 15,022 miliona, odnosno rast od 8.4% (uključujući kamatna potraživanja, ispravke vrijednosti i vremenska razgraničenja).

1.2. DEPOZITI

Uzimajući u obzir ukupne depozite klijenata na dan 31.12.2022. godine koji iznose EUR 5,224 miliona, Lovćen banka se po tržišnom učešću depozita klijenata od 5.27%, nalazi na 9. mjestu (2021: 8. mjesto), dok po apsolutnoj godišnjoj promjeni nivoa depozita zauzima 6. mjesto u bankarskom sektoru.

Grafik 3. Ukupni depoziti klijenata i tržišno učešće

EUR (000)

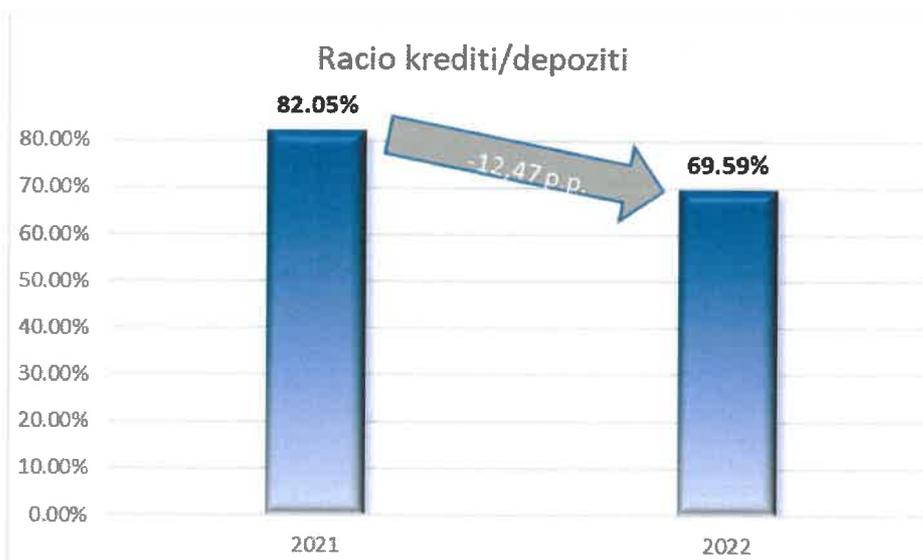
Depoziti klijenata Lovćen banke na kraju 2022. godine u godišnjem periodu ostvaruju rast od EUR 63,903 hiljade ili 28.4%.

Koeficijent krediti/depoziti na nivou bankarskog sektora iznosio je 0.70 na kraju decembra 2022. godine i niži je u odnosu na decembar 2021. godine, kada je iznosio 0.80.

1. NAJZNAČAJNIJI POKAZATELJI POSLOVANJA U 2022. GODINI: (Nastavak)

1.2. DEPOZITI (Nastavak)

Grafik 4: Krediti/depoziti

1.3. KAPITAL

Ukupan kapital banaka na dan 31.12.2022. godine iznosi EUR 680,2 miliona. U odnosu na decembar 2021. godine ukupan kapital ostvaruje rast od 12.3%. Ukupni kapital Lovćen banke na dan 31.12.2022. godine iznosi EUR 24,289 hiljada. Lovćen banka se po tržišnom učešću kapitala nalazi na 8. mjestu u bankarskom sektoru (2021: 8. mjesto).

Grafik 5. Ukupan kapital

EUR (000)

1. NAJZNAČAJNIJI POKAZATELJI POSLOVANJA U 2022. GODINI: (Nastavak)

1.4. PROFITABILNOST

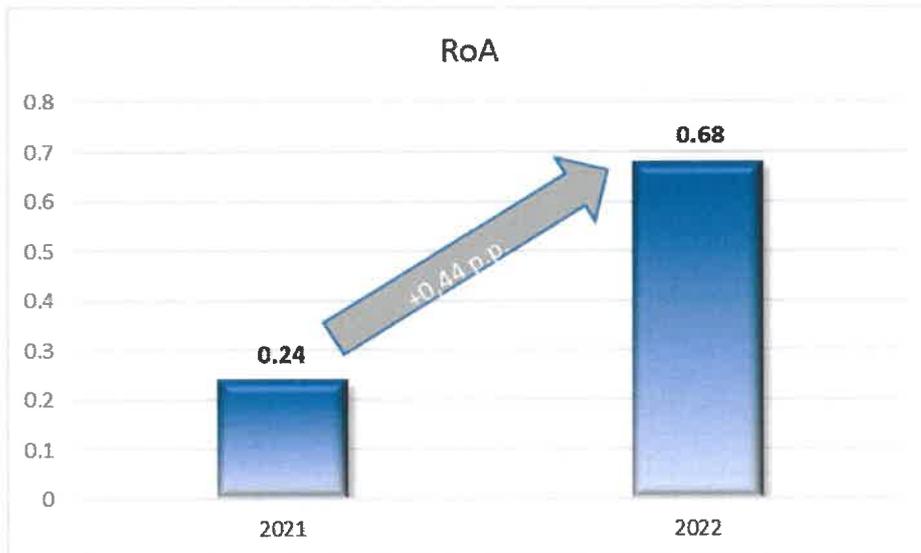
Na kraju 2022. godine, svih 11 banaka je poslovalo pozitivno, sa ukupnim profitom od cca EUR 83,3 miliona. Lovćen banka se nalazi na 8. mjestu po ostvarenom finansijskom rezultatu.

Grafik 6. Neto profit

EUR (000)

Grafik 7. ROA

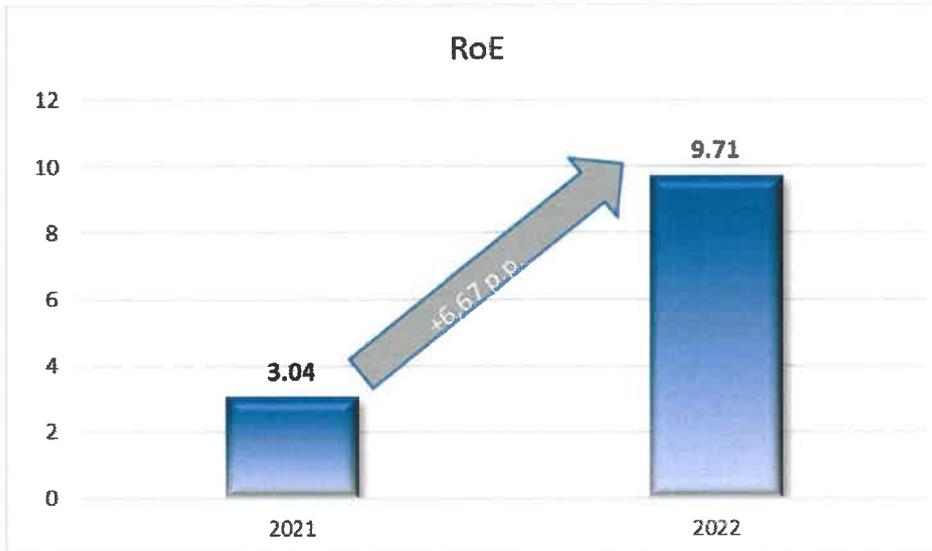

Lovćen banka je ostvarila 8. mjesto po tržišnom učešću kada je u pitanju pokazatelji povraćaja na ukupnu aktivu u iznosu od 0.68% (2021: 0.24%).

1. NAJZNAČAJNIJI POKAZATELJI POSLOVANJA U 2022. GODINI: (Nastavak)

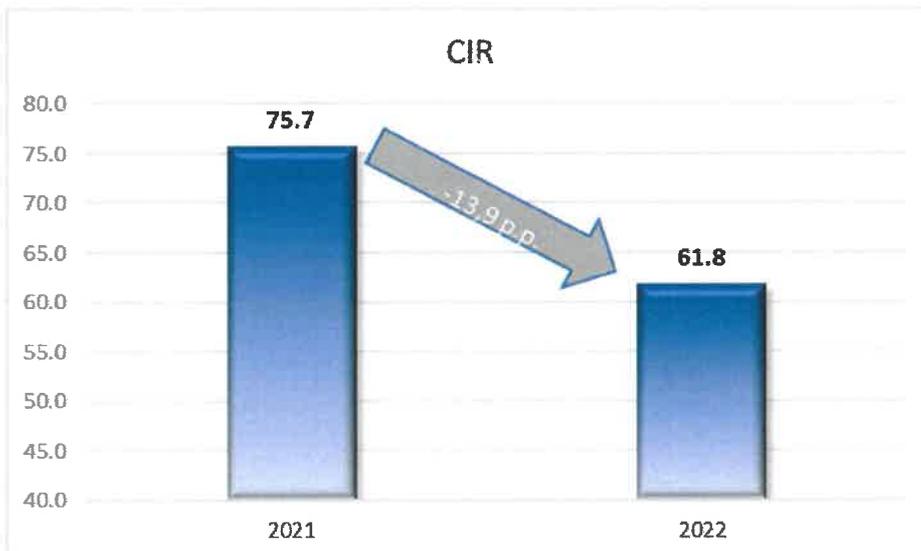
1.4 PROFITABILNOST (Nastavak)

Grafik 8. ROE

Prema tržišnom učešću kod povraćaja na ukupni kapital Lovćen banka je zauzela 7. poziciju među domaćim bankama u iznosu od 9.71% (2021: 3.04%).

Grafik 9. CIR

Koeficijent opšti troškovi/neto profit Lovćen banke iznosi 61.78% (2021: 75.7%). Lovćen banka po ovom pokazatelju zauzima 6. mjesto u bankarskom sektoru.

2. LIČNA KARTA BANKE I KORPORATIVNO UPRAVLJANJE

2.1. ORGANI UPRAVLJANJA

Početak primjene Zakona o kreditnim institucijama, od 1. januara 2022. godine uveden je dvodolni model korporativnog upravljanja.

Organi upravljanja Bankom su:

1. Nadzorni odbor, koji obavlja funkciju nadzora nad poslovanjem Banke i
2. Upravni odbor, koji obavlja izvršnu funkciju i odgovoran je za upravljanje Bankom na dnevnoj osnovi i njeno zastupanje.

2.1.1. NADZORNI ODBOR

Od 1. januara 2022. godine, nadzor nad poslovanjem Banke vrši Nadzorni odbor. Nadzorni odbor Banke čini sedam (7) članova, od kojih su tri (3) člana nezavisna, u skladu sa zakonom. Nadzorni odbor Banke je sastavljen od iskusnih bankarskih i privrednih stručnjaka, sa prepoznatom uspješnošću na svim poslovima i projektima koje su realizovali kao rukovodioci značajnih institucija u zemlji ili inostranstvu, a koji zajedno imaju stručna znanja, sposobnosti i iskustvo potrebno za nezavisno i samostalno nadziranje poslova Banke, naročito razumijevanje poslova i značajnih rizika kreditne institucije. Nadležnosti u odgovornosti Nadzornog odbora Banke propisane su zakonom, Statutom Banke i drugim pozitivnim propisima. Način rada Nadzornog odbora bliže je uređen Poslovníkom o radu ovog organa.

od 1. januara 2022. godine.¹

Pozicija	Ime i prezime	Godina rođenja	Zemlja prebivališta
1. Predsjednik (nezavisni član)	Mirko Marojević	1980.	Crna Gora
2. član i zamjenik Predsjednika	Blagota Radović	1958.	Crna Gora
3. član	Robin Hofmeister	1980.	Njemačka
4. član	Jan Dewijngaert	1959.	Belgija
5. član (nezavisni član)	Karel Rene Jacobus de Waal	1945.	Holandija
6. član	Klaus Ekkehard dr Glaubitt	1944.	Njemačka
7. član (nezavisni član)	Srđan Savić	1974.	Srbija

U periodu 1. januar – 31. decembar 2022. godine, Nadzorni odbor Lovćen banke AD je svoje redovne aktivnosti vršenja nadzora nad poslovanjem Banke obavljao putem sjednica, kojih je, u navedenom periodu, održano ukupno sedamnaest (17) – konstitutivna sjednica, osam (8) redovnih i osam (8) vanrednih sjednica. Izmjenama i dopunama Statuta Banke u septembru 2022. godine², u skladu sa aktom Centralne banke Crne Gore br. 03-6219-1/2022, Nadzorni odbor Banke je prestao da bude angažovan u postupcima odobravanja izloženosti Banke, a na osnovu prethodnim Statutom utvrđenih limita, osim u odnosu na poslovanje sa licima povezanim sa kreditnom institucijom.

Tokom 2022. godine, posebna pažnja Nadzornog odbora bila je usmjerena na nadzor rizika kojima je kreditna institucija izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju, nadzor nad sprovođenjem i realizacijom strateških ciljeva i strategija i politika preuzimanja rizika, a posebnu pažnju je usmjerio na praćenje aktivnosti za rješavanje nekvalitetnih izloženosti, pravilne alokacije kapitala i ostalih pitanja koja se odnose na očuvanje planiranog nivoa kapitalne adekvatnosti. Nadzorni odbor je posebno razvijao saradnju sa kontrolnim funkcijama u Banci. Takođe, Nadzorni odbor je, s posebnom pažnjom, pratio i realizaciju aktivnosti projekta migracije na novu glavnu bankarsku aplikaciju Dabar V5 Core bankarsko rješenje provajdera Dabar Informatika doo iz Hrvatske i izvještaje o statusu drugih razvojnih projekata Banke. U navedenom periodu, Nadzorni odbor je razmatrao i zauzimao stavove u pogledu nalaza i preporuka iz izvještaja Centralne banke Crne Gore o sprovedenim kontrolama poslovanja Banke.

¹ Rješenje Centralnog registra privrednih subjekata broj 4-0009270/055 od 31.12.2021. godine

² XXIII vanredna Skupština akcionara Banke, održana 26. septembra 2022. godine

2. LIČNA KARTA BANKE I KORPORATIVNO UPRAVLJANJE (Nastavak)

2.1.1. NADZORNI ODBOR (Nastavak)

Tokom 2022. godine, Nadzorni odbor je sazvao tri (3) Skupštine akcionara Banke – jednu (1) redovnu, godišnju i dvije (2) vanredne Skupštine akcionara. Članovi Nadzornog odbora su prisustvovali pomenutim sjednicama Skupštine akcionara Banke.

2.1.1.1 RADNA TIJELA NADZORNOG ODBORA

Do izmjena Statuta od 26. septembra 2022. godine, polazeći od činjenice da Banka nije bila utvrđena kao značajna banka zbog veličine, unutrašnje organizacije i vrste, obima i složenosti poslova koje obavlja, poslove i zadatke odbora za imenovanja i odbora za primanja, shodno Zakonu, je izvršavao Nadzorni odbor. Polazeći od istih kriterijuma, Nadzorni odbor je na konstitutivnoj sjednici oformio kombinovani Odbor za rizike i reviziju.

Odbor za rizike i reviziju je obavljao poslove određene Zakonom o kreditnim institucijama i propisima donesenim na osnovu ovog zakona, a koji se odnose na poslove revizorskog odbora i odbora za rizike, kao i poslove u skladu sa zakonom kojim se uređuje revizija.

Odbor za rizike i reviziju je imao tri (3) člana, od kojih su dva (2) člana birana iz redova Nadzornog odbora, od kojih je jedan nezavisan, a treći član je bilo lice koje ima znanje iz oblasti računovodstva i revizije i nije na bilo koji način povezano sa Bankom.

Pozicija	Ime i prezime
1. Predsjednik (član Nadornog odbora)	Jan Dewijngaert
2. član (nezavisni član Nadzornog odbora)	Mirko Marojević
3. član (lice koje nije povezano sa Bankom)	Tijana Bulatović

Registrowanjem Statuta od 26. septembra 2022. godine³, na osnovu Rješenja Centralne banke Crne Gore o utvrđivanju Lovćen banke AD kao ostale sistemski važne kreditne institucije (OSV) iz marta 2022. godine, Nadzorni odbor je, pored Revizorskog odbora, formirao i tri (3) radna tijela, predviđena Zakonom.

REVIZORSKI ODBOR

Članovi Reviorskog odbora su:

Pozicija	Ime i prezime
1. Predsjednik (lice koje nije povezano sa Bankom)	Tijana M. Bulatović
2. član (nezavisni član Nadzornog odbora)	Mirko Marojević
3. član	Blagota Radović

Revizorski odbor obavlja poslove u skladu se zakonom kojim se uređuje revizija, bliže opisanim članom 91 Statuta Banke.

ODBOR ZA IMENOVANJA

Članovi Odbora za imenovanja su:

Pozicija	Ime i prezime
1. Predsjednik (nezavisni član Nadzornog odbora)	Mirko Marojević
2. član	Jan Dewijngaert
3. član (nezavisni član Nadzornog odbora)	Karel Rene Jacobus de Waal

³ Rješenje Centralnog registra privrednih subjekata broj 4-0009270/059 od 10. oktobra 2022. godine

2. LIČNA KARTA BANKE I KORPORATIVNO UPRAVLJANJE (Nastavak)**2.1. ORGANI UPRAVLJANJA****2.1.1. NADZORNI ODBOR****2.1.1.1. RADNA TIJELA NADZORNOG ODBORA (Nastavak)**

Odbor za imenovanja obavlja poslove utvrđene članom 48 Zakona o kreditnim institucijama i podzakonskim aktom donesenim na osnovu ovog zakona, bliže opisanim članom 88 Statuta Banke.

ODBOR ZA PRIMANJA

Članovi Odbora za primanja su:

Pozicija	Ime i prezime
1. Predsjednik (nezavisni član Nadzornog odbora)	Srđan Savić
2. član	Robin Hofmeister
3. član	Blagota Radović

Odbor za primanja obavlja poslove utvrđene članom 50 Zakona o kreditnim institucijama i podzakonskim aktom donesenim na osnovu ovog zakona, bliže opisanim članom 89 Statuta Banke.

ODBOR ZA RIZIKE

Članovi Odbora za rizike su:

Pozicija	Ime i prezime
1. Predsjednik (nezavisni član Nadzornog odbora)	Karel Rene Jacobus de Waal
2. član	Klaus Ekkehard dr Glaubitt
3. član	Jan Dewijngaert

Odbor za rizike obavlja poslove utvrđene članom 49 Zakona o kreditnim institucijama i podzakonskim aktom donesenim na osnovu ovog zakona, bliže opisanim članom 90 Statuta Banke.

2.1.2. UPRAVNI ODBOR

Upravni odbor Banke obavlja izvršnu funkciju i odgovoran je za upravljanje kreditnom institucijom na dnevnoj osnovi i njeno zastupanje. Upravni odbor je dužan da uspostavi i sprovodi pouzdan sistem upravljanja Bankom.

Članovi Upravnog odbora se biraju na period koji ne može biti duži od četiri (4) godine, nakon čega mogu biti ponovo imenovani. Članovi Upravnog odbora su u radnom odnosu u Banci sa punim radnim vremenom i vode poslove Banke sa teritorije Crne Gore.

Upravni odbor Banke ima tri (3) člana, od kojih je jedan imenovan za predsjednika. Jedan od članova Upravnog odbora je ženskog pola. Upravni odbor Banke sastavljen je od tima stručnjaka koji svojim profilom zadovoljavaju potrebe i odgovornosti propisane za poslove vođenja poslova Banke na dnevnoj osnovi, posjeduju iskustvo u obavljanju izvršnih funkcija u dužem periodu, kao i zahtijevane liderske karakteristike i kompetencije.

Upravni odbor Banke – od 1. januara 2022. godine

Pozicija	Ime i prezime	Godina rođenja	Zemlja prebivališta
1. Predsjednik	Vinko Nikić	1969.	Crna Gora
2. član	Daniela Golubović	1978.	Crna Gora
3. član	Edin Čeranić	1981.	Crna Gora

2. LIČNA KARTA BANKE I KORPORATIVNO UPRAVLJANJE (Nastavak)

2.1. ORGANI UPRAVLJANJA

2.1.2 UPRAVNI ODBOR (Nastavak)

Upravni odbor odlučuje o poslovima iz svog djelokruga na sjednicama, koje se održavaju po potrebi, a najmanje jednom mjesečno. U periodu 1. januar – 31. decembar 2022. godine Upravni odbor je održao ukupno 68 sjednica, a na kojima je odlučivao o pitanjima propisanim Zakonom o kreditnim institucijama i podzakonskim aktima donesenim na osnovu ovog zakona, bliže određenim članom 108 Statuta Banke.

2.1.2.1. RADNA TIJELA UPRAVNOG ODBORA

Statutom Banke ustanovljena su dva stalna radna tijela Upravnog odbora:

1. Odbor za upravljanje kreditnim rizikom (Kreditni odbor) i
2. Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO).

Sastav, nadležnost, obaveze i odgovornosti stalnih radnih tijela Upravnog odbora utvrđeni su posebnim aktima koje je donio Upravni odbor.

Upravni odbor je posebnim odlukama formirao i druga radna i pomoćna tijela (Komitet za upravljanje projektima, inovacije i razvoj proizvoda i usluga, Odbor za operativne rizike, Odbor za razvoj i upravljanje promjenam informacionog sistema), koja pripremaju predloge, mišljenja i stavove iz svog djelokruga rada za odlučivanje Upravnog odbora o tim pitanjima.

2.2. ORGANIZACIONA STRUKTURA BANKE

Banka je shodno zakonskoj regulativi uspostavila adekvatnu, transparentnu i operativnu organizacionu strukturu.

Organizaciona struktura je usklađena sa utvrđenom opštom strategijom i poslovnim politikom, strategijom upravljanja rizicima i sklonošću preuzimanju rizika Lovćen banke AD. Banka obezbeđuje da su linije izvještavanja, ovlašćenja i odgovornosti, naročito između nosilaca ključnih funkcija, jasno definisane.

Organizaciona struktura Banke omogućava:

- 1) Nadzornom odboru nadzor rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju;
- 2) Upravnom odboru efikasno upravljanje rizicima i
- 3) Centralnoj banci Crne Gore efikasno obavljanje supervizije, odnosno nadzora nad poslovanjem Banke.

Takođe, organizaciona struktura Banke omogućava Nadzornom odboru adekvatan pristup informacijama o rizičnom profilu Banke, pristup kontrolnim funkcijama Banke, kao i druge informacije koje odredi Nadzorni odbor radi obavljanja poslova utvrđenih Zakonom o kreditnim institucijama i propisima donijetim na osnovu Zakona.

2.3. SISTEM INTERNE KONTROLE

2.3.1. USPOSTAVLJANJE SISTEMA INTERNIH KONTROLA

Sistem internih kontrola predstavlja skup procesa i postupaka koji su uspostavljeni za adekvatnu kontrolu rizika, praćenje efikasnosti i efektivnosti poslovanja Banke, pouzdanosti njenih finansijskih i ostalih informacija, kao i usklađenosti sa propisima, internim aktima, standardima i kodeksima, u cilju obezbeđivanja stabilnosti poslovanja Banke.

Banka je uspostavila, održava i unaprjeđuje efikasan sistem internih kontrola, koji odgovara njenoj veličini i stepenu složenosti njenog poslovanja i koji, kao minimum, obuhvata: odgovarajuću organizacionu strukturu, organizacionu kulturu, uspostavljanje kontrolnih funkcija, adekvatne kontrolne

2. LIČNA KARTA BANKE I KORPORATIVNO UPRAVLJANJE (Nastavak)

2.3. SISTEM INTERNE KONTROLE (Nastavak)

2.3.1. USPOSTAVLJANJE SISTEMA INTERNIH KONTROLA (Nastavak)

aktivnosti i podjelu dužnosti, adekvatne interne kontrole koje su integrisane u poslovne procese i aktivnosti kreditne institucije i adekvatne administrativne i računovodstvene postupke.

Upravni odbor Banke obezbjeđuje kadrovske, organizacione i materijalne pretpostavke za postojanje i funkciju efikasnog sistema interne kontrole, kontrole rizika, interne revizije i funkcije praćenja usklađenosti poslovanja sa propisima, čime se obezbjeđuje adekvatno funkcionisanje sistema internih kontrola na svim nivoima.

2.3.1.1. KONTROLNE FUNKCIJE BANKE

Banka je uspostavila sljedeće kontrolne funkcije:

- 1) funkciju kontrole rizika;
- 2) funkciju praćenja usklađenosti i
- 3) funkciju interne revizije.

Banka je uspostavila trajne i efikasne kontrolne funkcije sa odgovarajućim ovlaštenjima koja su nezavisna od poslovnih procesa i aktivnosti u kojima rizik nastaje, odnosno koje kontrolne funkcije prate i nadziru, srazmjerno veličini, vrsti, obimu i složenosti poslova u skladu sa svojim rizičnim profilom i na način da se izbjegava svaki oblik sukoba interesa.

Upravni odbor Banke, uz prethodnu saglasnost Nadzornog odbora, imenuje i razrješava lice koje je odgovorno za rad pojedine kontrolne funkcije. Na isti način se donosi i usvaja interni akt za svaku kontrolnu funkciju.

Lice odgovorno za rad pojedine kontrolne funkcije direktno izvještava Nadzorni i Upravni odbor, Revizorski odbor i/ili drugi odgovarajući odbor koji je osnovan od strane Nadzornog odbora i omogućeno mu je da učestvuje u radu sjednica ovih organa i tijela, uvijek kada se raspravlja o izvještaju tog lica.

Banka kontrolnim funkcijama obezbjeđuje pristup svim poslovnim linijama, organizacionim jedinicama, kao i pravo direktnog obavještanja Nadzornog odbora i/ili odgovarajućeg radnog tijela Nadzornog odbora i Centralne banke Crne Gore u slučajevima definisanim pozitivnim propisima.

2.3.1.2. SPRJEČAVANJE PRANJA NOVCA I FINANSIRANJA TERORIZMA

Organizaciona struktura Banke je uspostavljena na način da se ne može iskoristiti za svrhe koje su povezane sa pranjem novca, finansiranjem terorizma ili drugim kažnjivim djelima. Ovlaštenja i odgovornosti definisane u organizacionoj strukturi su utvrđene na način koji obezbjeđuje da Banka obavlja aktivnosti koje imaju jasnu ekonomsku i zakonitu svrhu i koje sprečavaju izlaganje Banke povećanom riziku od pranja novca i finansiranja terorizma ili drugih kažnjivih djela.

Banka je u okviru organizacione strukture uspostavila organizacionu jedinicu sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma i imenovala ovlašćeno lice za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma i njegovog zamjenika.

Način rada ovlašćenog lica i njegovog zamjenika, njihove nadležnosti i odgovornosti su definisane Zakonom o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma i internim aktima Banke.

2.3.1.3. NOSIOCI KLJUČNIH FUNKCIJA

Banka je identifikovala nosioce ključnih funkcija.

Nosioci ključnih funkcija su rukovodioci kontrolnih funkcija, kao i druga lica koja obavljaju funkcije u Banci koje im omogućavaju značajan uticaj na upravljanje Bankom, a koja nijesu članovi Upravnog ili Nadzornog odbora.

2. LIČNA KARTA BANKE I KORPORATIVNO UPRAVLJANJE (Nastavak)

2.3. SISTEM INTERNE KONTROLE (Nastavak)

2.3.1. USPOSTAVLJANJE SISTEMA INTERNIH KONTROLA (Nastavak)

Nadzorni odbor Banke usvaja politike za izbor i procjenu primjerenosti nosilaca ključnih funkcija u Banci, a Upravni odbor iste sprovodi na način propisan zakonskom regulativom i podzakonskim aktima Centralne banke Crne Gore.

2.4. POSLOVNA ETIKA

Poslovna etika predstavlja skup pravila uspostavljenih sa ciljem održavanja ispravnog i prihvatljivog ponašanja svih zaposlenih Banke. Internim aktima Banke - Etičkim kodeksom i Pravilnikom o sprječavanju i upravljanju konfliktom interesa se promovišu i bliže uređuju opšti etički principi i norme profesionalnog bankarskog ponašanja.

Ugled i dobar glas Banke (reputacioni rizik) predstavljaju njenu najveću vrijednost i zasnivaju se na poštovanju sljedećih vrijednosti koje se odnose na:

- integritet svih zaposlenih;
- ispravne, pravične, zakonite i transparentne transakcije;
- kvalitet i kompetentnost prilikom pružanju usluga Banke;
- sticanje prednosti i pozitivnih strana Banke i izbjegavanje negativnih komentara na račun tržišne konkurencije;
- zabranu i neprihvatljivost bilo kog oblika korupcije;
- zabranu manipulacija ili pribavljanje odnosno postizanje koristi bez prava ili nezakonite prednosti u zamjenu za naknadu;
- zabranu potplaćivanja koja olakšavaju poslovne procedure;
- čuvanje povjerljivih i tajnih podataka;
- stavljanje interesa Banke iznad ličnih i
- poslovanje u skladu sa važećim propisima i internim procedurama i dobrom bankarskom praksom.

Banka prilikom zapošljavanja, pored vrjednovanja opštih i posebnih uslova određenih aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Banke koje je dužan da ispuni zaposleni, uzima u obzir lični integritet svakog od kandidata koji se posebno cijeni u odnosu na njegove moralne vrijednosti koje ga čine podobnim za rad u Banci.

Banka je utvrdila etičke standarde ponašanja zaposlenih koji naročito sadrže: 1) obavezu zaposlenih da postupaju u skladu sa internim aktima i korporativnim vrijednostima Banke; 2) odgovornost zaposlenih da u svom radu obezbijede da aktivnosti budu u okviru sklonosti preuzimanja rizika i internih ograničenja; 3) primjere prihvatljivog i neprihvatljivog ponašanja zaposlenih, a naročito u vezi sa pogrešnim finansijskim izvještavanjem, povredama radnih obaveza i drugim kažnjivim djelima; 4) obavezu zaposlenih da postupaju pošteno i sa integritetom i da izvršavaju svoje dužnosti sa odgovarajućom vještinom, dužnom pažnjom i zalaganjem i 5) očekivanja od zaposlenih da su svjesni odgovornosti za povredu radnih obaveza, mogućnosti vođenja sudskih postupaka i kazni.

Banka ima uspostavljen sistem internih upozorenja (tzv. *whistle - blowing procedure*) za zaposlene da prijave potencijalne ili stvarne povrede relevantnih propisa uključujući akta i radnje koji se smatraju lošim bankarskim praksama, nesolidnim i nesigurnim poslovima, putem specifičnog, nezavisnog i autonomnog kanala izvještavanja.

Zaposleni Banke prijavljuju svaku situaciju stvarnog ili potencijalnog sukoba interesa u odnosu na njih same, njihovu rodbinu, njihove lične, poslovne interese ili poslovne interese njihove rodbine, u skladu sa internim aktom koji uređuje oblast sprječavanja konflikta interesa. Zaposleni saraduju sa Bankom kako bi brzo i efikasno riješili situacije sukoba interesa. U odnosu na svoj položaj, posao i/ili interese Banke, zaposleni se uzdržavaju od ponašanja ili bilo koje pozicije koja može rezultirati sukobom interesa.

Banka najstrožije zabranjuje svaki vid korupcije i svaki oblik koruptivnog ponašanja zaposlenih Banke, naročito primanje i davanje mita, kojim bi se uvećavala njihova lična imovina i imovina lica povezanih

2. LIČNA KARTA BANKE I KORPORATIVNO UPRAVLJANJE (Nastavak)

2.4. POSLOVNA ETIKA (Nastavak)

sa zaposlenima Banke, kao i ponašanje zaposlenih Banke kojim se, zloupotrebom svoje pozicije, podstiču i/ili primoravaju ostali zaposleni i treća lica na vršenje ovih radnji.

Svi zaposleni Banke, uključujući i članove organa Banke, kao i treća lica sa kojima Banka zaključuje pravne poslove u cilju korišćenja svih vrsta usluga koja ova lica obavljaju kao svoju registrovanu djelatnost, potpisuju Izjave o prihvatanju temeljnih etičkih načela i pravila ponašanja navedenih u Etičkom kodeksu Banke.

2.5. UPRAVLJANJE RIZICIMA ZAŠTITE I ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDITE

Iz godine u godinu, Lovćen banka AD preduzima niz aktivnosti kako bi unaprijedila proces upravljanja rizicima zaštite i zaštite životne sredite (Environmental and Social Risk - E&S) rizicima. Stručne službe Banke su, uz konsultantsku pomoć koju je Banci obezbijedio akcionar DEG, implementirale niz inovativnih internih akata iz područja upravljanja E&S rizicima. Sistem upravljanja E&S rizicima obuhvata sve neophodne elemente upravljanja ovim rizicima, od inicijalnog screening-a i analize do off site i on site due diligence-a, procesa donošenja odluka, upravljanja E&S rizicima i praćenjem E&S performansi klijenata.

2.6. LJUDSKI RESURSI

2.6.1. KADROVSKA STRUKTURA ZAPOSLENIH

Na dan 31.12.2022. godine Banka je imala 155 zaposlenih, što je 11 više nego prošle godine u istom periodu (31.12.2021. godine - 144 zaposlenih).

Kvalifikacioni nivo obrazovanja zaposlenih je sljedeće strukture:

- Doktor nauka 2 radnika ili 1.29%
- Magistar i master 12 radnika ili 7.74%
- Visoka stručna sprema 124 radnika ili 80%
- Srednja stručna sprema 17 radnika ili 10.97%

Rodna struktura zaposlenih je sljedeća:

- Žene - 88 ili 56.77% od ukupnog broja zaposlenih
- Muškarci - 67 ili 43.23% od ukupnog broja zaposlenih

Struktura zaposlenih u odnosu na tip radnog odnosa:

Broj stalno zaposlenih u Banci na dan 31.12.2022. godine je 114 ili 73.55% od ukupnog broja zaposlenih, dok je broj zaposlenih sa ugovorom o radu na određeno vrijeme 41 ili 27.45% .

Ovi podaci ukazuju da se broj zaposlenih sa ugovorom o radu na neodređeno, odnosno stalnim radnim odnosom, u 2022. povećao za 14.03%, u odnosu na prošlu godinu kada ih je bilo 98.

U 2022. godini, Banka je imala 31 novo zasnivanje radnog odnosa (od čega 16 žena ili 51.56%), što je za 58.07% više nego u 2021. godini (13).

U 2022. godini, Banka je imala 18 raskida radnog odnosa.

Stanje na tržištu rada Crne Gore na dan 31.12.2022. godine

Prema podacima statističke evidencije Zavoda za zapošljavanje, na dan 31.12.2022. godine broj nezaposlenih lica je iznosio 46,596 (od čega više žena, 26,860 ili 57.64%). Ovaj podatak nam ukazuje da u odnosu na 2021. (57,386 nezaposlenih lica) broj nezaposlenih se smanjio za 18.80%.

2. LIČNA KARTA I KORPORATIVNO UPRAVLJANJE (Nastavak)

2.6. LJUDSKI RESURSI (Nastavak)

2.6.1. KARDOVSKA STRUKTURA ZAPOSLENIH (Nastavak)

Kada je u pitanju stopa nezaposlenosti, koja pokazuje odnos broja registrovanih nezaposlenih i aktivnog stanovništva, na dan 31.12.2022. godine je bila 20.08%, dok je na isti dan 2021. godine stopa nezaposlenosti iznosila 24.73%.

Kvalifikacioni nivo obrazovanja lica na evidenciji Zavoda je sljedeće strukture:

- Doktor nauka (VIII stepen) – 17 lica
- Visoka stručna sprema (VII-2, VII-1, VI stepen) – 4.727 lica
- Viša stručna sprema (V stepen) – 565 lica
- Srednje opšte i stručno obrazovanje (IV-2, IV-1) – 12.821 lice
- Srednje stručno obrazovanje (III) – 8.813 lica
- Niže stručno obrazovanje (II) – 1.148 lica
- Osnovni nivo obrazovanja (I-2, I-1,) – 15.180 lica

Broj oglašanih slobodnih radnih mjesta (SRM) u 2022. godini je bio 27,997 što je neznatno više u odnosu na 2021. godinu kada je oglašanih SRM bilo 24,119.

Ukupno 16,649 lica sa evidencije se zaposlilo u 2022. godini, od čega najviše lica sa visokom stručnom spremom, VII-1 (7,509 ili 45.10%). Nakon toga, u većem broju su se zaposlila lica sa srednjom stručnom spremom, VI-1 stepen (6,594 ili 39.60%).

2. LIČNA KARTA I KORPORATIVNO UPRAVLJANJE (Nastavak)

2.6. LJUDSKI RESURSI (Nastavak)

2.6.3. RAZVOJ LJUDSKIH RESURSA

Na osnovu planiranih aktivnosti definisanih u posljednjem kvartalu 2021. godine, Odjeljenje upravljanja ljudskim resursima je 2022. godine krenulo sa Progromom učenja i razvoja zaposlenih. Primarni cilj je bio da se putem internih/eksternih obuka poboljša organizaciona kultura i pospješuje procesi. Kako bi HR imao podršku u resursima prilikom realizacije navedenog, u januaru 2022. je izvršeno i novo zapošljavanje, kojim se zasnovao radni odnos sa zaposlenim sa iskustvom na poslovima držanja obuka i treninga iz oblasti mekih vještina.

U januaru 2022. godine HR je definisao ključne oblasti koje je potrebno poboljšati u Banci, a među primarnim oblast komunikacionih vještina, te u vezi sa tim u I kvartalu 2022. je sprovedena interna obuka „Efikasna komunikacija u poslovnom okruženju – Asertivnost kao model“, za sve zaposlene Banke.

Kada su u pitanju novozaposleni, HR je unaprijedio sprovođenje dosadašnjeg procesa uvođenja u posao, na način što je snimljen online materijal i postavljen na e-učionicu, u kojem predstavnik svakog Odjeljenja/Sektora ukratko opisuje glavne karakteristike organizacione jedinice u kojoj radi. Navedeno je omogućilo da u procesu onboarding-a zaposleni mogu pravoremeno, u prvoj nedelji radnog angažovanja, pristupiti Uvodnom/Indukcionom treningu i upoznati se sa osnovama Organizacione šeme i poslovanja svake organizacione jedinice.

Kada je riječ o Programu za učenje i razvoj zaposlenih, u daljem ciklusu karijernog puta zaposlenih, HR je spram mogućeg i postojećeg alata, a u skladu sa Politikom ljudskih resursa, napravio podjelu obuka na meke vještine (primjenjive za sve OJ) i tehničke vještine za obavljanje poslova (sprecifične za određene OJ). Imajući u vidu procese i zahtjeve poslovanja Banke, u 2022. je akcenat više bio na obukama iz oblasti tehničkih vještina.

Imajući u vidu promjenu Zakonske regulative, HR je težio da pruži podršku kontrolnim funkcijama Lovćen banke u dijelu razvoja i usavršavanja. S tim u vezi, zaposlenima Odjeljenja interne revizije je omogućeno finansiranje izdavanja original ACCA diplome, finansiranje registracije diplome kod Saveza računovođa i revizora Srbije, Finansiranje registracije diplome kod Instituta sertifikovanih računovođa Crne Gore, održavanje ACCA i domaće licence kao i finansiranje ispita u Institutu internih revizora Crne Gore. Takođe, omogućena je obuka „Identifikacija rizika i kontrole informacijskih sistema“, organizovana od strane Poriv Hrvatska (trajanje 10h).

Zaposlenima Odjeljenja za praćenje usklađenosti omogućeno prisustvo Regionalnom skupu Compliance savjetnika, organizovanom od strane Udruženje banaka Srbije (ukupno 18h), dok su zaposleni iz Sektora za upravljanje rizicima i problematičnim plasmanima prošli obuku „Implementacija Basela III“ održanu od strane Udruženje banaka Crne Gore (ukupno 60h).

Zaposleni iz Odjeljenja sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma su prošli 15h obuke iz oblasti AML i FT organizovanih od strane Agencija za Edukaciju AML Consulting Beograd.

Kada su u pitanju dalje eksterne obuke za zaposlene iz ostalih OJ, uzimajući u obzir eksponencijalni razvoj IT tržišta koje nudi veliki broj mogućnosti za zaposlenje i profesionalni razvoj IT kadrova, HR je u 2022. želio da se usmjeri i na očuvanje i zadržavanje postojećih kadrova, u okviru Sektora za informacione tehnologije. Tokom ove godine dvoje zaposlenih je prošlo 84h obuke za Administraciju Linux serverskih sistema, održanu od strane Logate Instituta.

Takođe, više eksternih obuka za zaposlene iz različitih organizacionih jedinica je sprovedeno od strane organizatora Poriv Hrvatska:

- Finansijski izvještaji i mit o ulozi kontrolinga na primjeru banaka (ukupno 20h);
- Upravljanje kamatnim rizikom - Mjerenja, simulacije promjena i instrumenti hedgiranja (ukupno 4,5h);
- Finansijska analiza u svrhu izračuna kreditnog rizika (ukupno 10,5h). Što se tiče tehničkih vještina potrebnih za obavljanje poslova za zaposlene na poslovima šalterskog poslovanja iz oblasti sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma, u skladu sa procedurom, kontinuirano su tokom godine realizovane interne obuke za zaposlene, održane od strane Odjeljenja za SPN i FT.

2. LIČNA KARTA I KORPORATIVNO UPRAVLJANJE (Nastavak)

2.6. LJUDSKI RESURSI (Nastavak)

2.6.3. RAZVOJ LJUDSKIH RESURSA (Nastavak)

Kao završnu obuku u 2022. godini, svi zaposleni su u skladu sa procedurom Odjeljenja za fizičku, tehničku i informacionu bezbjednost (CISO), prošli obuku iz oblasti protivpožarne zaštite.

Dalji razvoj Odjeljenja upravljanja ljudskim resursima podrazumijevao je Sistem upravljanja radnim učinkom, koji je trebao biti realizovan do četvrtog kvartala, imajući u vidu i da je za primjenu istog u 2021. godini angažovan konsultant Glenfield Training & Consulting. Međutim, u 2022. godini je sprovedeno nekoliko značajnih paralelnih projekata (Migracija CORE, Card procesing i E-banking/M-banking sistema), te je uspostavljanje istog bilo na čekanju uslijed prioritarnijih projekata.

S tim u vezi, u posljednjem kvartalu 2022. godine, oformljen je projektni tim za implementaciju Sistema upravljanja radnim učinkom, te je kao polazna osnovu za implementaciju Performance Management Systema kreiran Pravilnik o upravljanju radnim učinkom i identifikovani su početni kvantitativni i kvalitativni KPI-evi. Plan za 2023. jeste jasno i precizno definisanje pokazatelja uspješnosti, očekivanih standarda u odnosu na skalu ocjenjivanja, kreiranja alata u vidu aplikacije, kao i prvog testnog mjerenja radnog učinka.

HR će u svim fazama projekta nadgledati, upravljati i pružati podršku ocjenjivačima i zaposlenima, kako bi se osiguralo poštovanje standarda, dosljednosti i pravičnosti u svim fazama, što će nadalje omogućiti pravedno uspostavljanje i mehanizama nagrada kao i upravljanje talentima u organizaciji.

Kako bi HR mogao da na što kvalitetniji način pristupi svim daljim planovima i razvoju, omogućilo se i članstvo Odjeljenja upravljanja ljudskim resursima Lovćen banke u Montenegro HR zajednici, čime su zaposlenima HR-a omogućeni meetup-ovi, publikacije, industrijski događaji, stručni odbori i mnoštvo drugih HR aktivnosti, sa ciljem uvida u najnovije informacije i dobre HR prakse.

U posljednjem kvartalu 2022. je definisan dalji smjer razvoja HR-a, sa ciljem da u 2023. godini veći akcenat bude na mekim vještinama i koučingu, počevši od ključnih identifikovanih oblasti u kojima je potrebna promjena, kako bi se na što kvalitetniji način unaprijedila organizaciona kultura, zadovoljstvo i angažovanost zaposlenih. Na ovaj način će jačati vrijednosti kompanije i osiguraće se pozitivno radno okruženje.

3. PLANIRANI BUDUĆI RAZVOJ BANKE

Tokom 2022. godine poslovanje Banke je bilo obilježeno pripremama za migraciju na novi CORE sistem i prelazak na provajdera DABAR, kao i zamjene aplikacije za elektronsko bankarstvo u saradnji sa partnerom FLEKA, uz projekat migracije na novog procesora kartica EURONET. Navedene migracije su prvi korak koji će voditi u dalju digitalizaciju Banke i ujedno omogućiti transformaciju u Banku koja će brže odgovarati na izazove modernog poslovanja.

Prvu polovinu godine su obilježila tehnička i tehnološka upodobljavanja sistema za postojeće proizvode i servise, tj. kreiranje infrastrukturne baze za migraciju. Shodno tome, od 23-25. jula 2022. godine je i obavljena promjena CORE sistema i prelazak na provajdera DABAR. Nakon migracije, uslijedila je stabilizacija svih rješenja i ispravki uočenih problema u radu, a paralelno je nastavljeno i sa obukama zaposlenih, u cilju što uspješnijeg prilagođavanja na novo poslovno okruženje.

Svi korisnici starog rješenja su uspješno migrirani na nove aplikacije. Na kraju 2022. godine, Banka je imala 2959 aktivnih korisnika aplikacija, odnosno 49.8% od ukupno 5937 korisnika elektronskog bankarstva. Na istoj platformi (Android), broj instaliranih uređaja je za period od 5 mjeseci porastao za 30% (sa 1532 na 2245). Tokom cijele godine praćeno je zadovoljstvo korisnika aplikacija i zadovoljstvo je bilo evidentno- prosječna ocjena korisnika aplikacije na Android platformi je na starom rješenju bila 3.6, dok je za nova rješenja ta ocjena 4.4.

Na osnovu ankete aktivnih korisnika, kao i proaktivnog monitoringa zadovoljstva na marketima, u Filijalama i u Kontakt centru, identifikovan je najveći potencijal za unaprjeđenje korisničkog zadovoljstva kroz eliminaciju verifikacionog koda sa SMS-a, koji se unosi prilikom pristupanja aplikaciji. Tehničko rješenje koje je u razvoju će omogućiti automatsko čitanje koda iz poruke, bez potrebe da korisnik aplikacije sam unosi šifru. Očekivani datum implementacije ovog rješenja je drugi kvartal 2023.

3. PLANIRANI BUDUĆI RAZVOJ BANKE (Nastavak)

3.1. KONTAKT CENTAR I KOMUNIKACIONE PLATFORME

Kontakt centar je nastavio razvoj i integraciju sa ostalim digitalnim kanalima i optimizaciju korisničkih procesa. Dodata su dva nova kanala komunikacije: upit iz aplikacije mobilnog bankarstva i chat sa web platforme elektronskog bankarstva. Klijenti mogu da pošalju upit sa mBankinga bilo anonimno (kroz tzv. Public pristup, tj. prije pristupanja aplikaciji), ili nakon pristupanja aplikaciji, kada u Kontakt centar aplikacije automatski dolaze kao identifikovani klijenti. Kompletirana je tranzicija Call centra u moderni, multikanalni Kontakt centar koji omogućava razvoj i optimizaciju novih kanala prodaje, kao i pružanje najboljih rešenja za postojeće i potencijalne klijente. Softversko rješenje posjeduje integrisane kanale komunikacije (dolazni i odlazni pozivi, email, društvene mreže, webchat, Viber, odlazni SMS), sistematsko evidentiranje i klasifikaciju svake pojedinačne interakcije sa klijentima, monitoring i kontrolu performansi (unificirani indikatori performansi za različite komunikacione kanale, napredno izvještavanje, mogućnost preslušavanja poziva i uvid u sadržaj svake interakcije u cilju unaprjeđenja kvaliteta usluga). Kontakt centar, u kombinaciji sa notifikacionom platformom za direktni marketing, omogućava jednostavno i sistematizovano komuniciranje sa klijentima putem svih relevantnih komunikacionih kanala (trenutno SMS, E-maila, Viber; u planu su i Push notifikacije unutar mobilne aplikacije, web push i mob push notifikacije).

Kao sljedeći koraci, u planu je implementacija ChatBot rješenja (na Viber platformi u drugom kvartalu 2023, Facebook-u u trećem i na website-u Banke u četvrtom kvartalu 2023), kao i integracija sa CORE sistemom (kako bi klijenti koji pozivaju bili automatski prepoznati kroz aplikaciju).

Integracija elektronskog bankarstva sa Kontakt centrom omogućava sinergiju digitalnih kanala i generalno veće zadovoljstvo klijenata.

U 2022. godini Lovćen banka je registrovala svoj identifikacioni profil (Sender ID) za slanje transakcionih i OTP notifikacija, putem SMS-a kod mobilnih operatera koje ne-rezidentni klijenti najviše koriste: Srbija (sve mreže), Bosna i Hercegovina (sve mreže), Rusija (Beeline, Tele2), Turska (sve mreže) i Italija (sve mreže). Ovo je omogućilo bolje performanse u isporuci transakcionih i OTP notifikacija prema klijentima.

Pripremljena je migracija transakcionog saobraćaja sa SMS-a na Viber (uz tzv. SMS failover, koji će omogućiti klijentima koji nemaju Viber platformu da poruku primaju i dalje putem SMS-a). Implementacija se očekuje u drugom kvartalu 2023.

Tehničko unaprjeđenje Banke nije dovelo do zastoja prodajnih aktivnosti, šta više rađene su konstantne promocije proizvoda banke u cilju podrške prodajnim aktivnostima. Osmišljena je kampanja koja je kroz prepoznatljiv vizuelni prikaz i 3D animacije, na jedinstven i upečatljiv način, promovisala sljedeće proizvode:

- Stambeni kredit sa mogućnošću grejs perioda do 12 mjeseci
- Gotovinski kredit
- Krediti za mala i srednja preduzeća
- Elektronsko bankarstvo
- Krediti za penzionere

Pored TV kampanja konstantno su vođene kampanje na društvenim mrežama i info portalima, uz redovno plasiranje PR objava o aktivnostima i proizvodima Lovćen banke. Osim promocije kreditnih proizvoda, nastavljene su aktivnosti na povećanju naplate od naknada kroz promociju paketa proizvoda za klijente Banke, kao i aktivnosti ka usmjeravanju klijenata na odabir nekog od postojećih paketa. Paketi proizvoda su podijeljeni u pet grupa i krajem godine su doživjeli blago redefinisiranje, kako bi se na što kvalitetniji način, izašlo u susret potrebama klijenata. Ujedno je napravljena razlika u cijenama paketa za rezidente i nerezidente Crne Gore.

Tokom 2022 godine, nastavljeno je i sa ciljanim kampanjama kroz INFOBIP platformu putem SMS, E-mail, Viber poruka, uz uparivanje sa podrškom iz Kontakt centra. Dalje osnaživanje i razvoj Kontakt centra će biti osnova za sve češće i segmentiranije preduzimanje sličnih aktivnosti.

3. PLANIRANI BUDUĆI RAZVOJ BANKE (Nastavak)

3.1. KONTAKT CENTAR I KOMUNIKACIONE PLATFORME (Nastavak)

Pored promocije proizvoda organizovane su:

- Akcija povodom 8. Marta / klijentkinjama koje su rezidenti i imaju otvoren račun u Lovćen banci omogućeno je odobravanje gotovinskog kredita bez troškova naknade za obradu kredita.
- Velika nagradna igra pod sloganom " Točak sreće karticom se pokreće " koja je sufinansirana od Mastercarda. Pravo učešća u nagradnoj igri imala su sva fizička lica koja su u periodu trajanja nagradne igre, od 15.11.2022. godine do 15.01.2023. godine, ostvarila transakciju na POS aparatu ili kroz online kupovinu, sa minimalnim iznosom od 5 EUR po transakciji, koristeći neku od kartica iz palete proizvoda Lovćen banke. Opredijeljen je nagradni fond od 15.879 EUR a glavna nagrada je bio – automobil marke Renault CLIO

Banka u 2022. godini nije otvarala nove filijale.

Kompletirana je tranzicija Call centra u moderni, multikanalni Kontakt centar koji omogućava razvoj i optimizaciju novih kanala prodaje, kao i pružanje najboljih rešenja za postojeće i potencijalne klijente. Softversko rješenje posjeduje integrisane kanale komunikacije (dolazni i odlazni pozivi, email, društvene mreže, webchat, Viber, odlazni SMS), sistematsko evidentiranje i klasifikaciju svake pojedinačne interakcije sa klijentima, monitoring i kontrolu performansi (unificirani indikatori performansi za različite komunikacione kanale, napredno izveštavanje, mogućnost preslušavanja poziva i uvid u sadržaj svake interakcije u cilju unapređenja kvaliteta usluga). Kontakt centar, u kombinaciji sa notifikacionom platformom za direktni marketing, omogućava jednostavno i sistematizovano komuniciranje sa klijentima putem svih relevantnih komunikacionih kanala (trenutno SMS, E-maila, Viber; u planu su i Push notifikacije unutar mobilne aplikacije, web push i mob push notifikacije).

Za potrebe bolje segmentacije klijenata formalno je uspostavljena definicija aktivnog klijenta za fizička lica koja imaju otvoren račun u Lovćen banci i isto je poslužilo kao osnova za ciljane notifikacije/ promo poruke klijentima u svrhu pospješivanja naplate i prodaje proizvoda Banke. Sve ovo je upareno sa Kontakt centrom koji je pušten u rad u četvrtom kvartalu 2021. godine, kao i sa INFOBIP platformom za komunikaciju sa klijentima putem (SMS, E-maila, Vibera).

Na ovaj način je otpočet proces analize navika naših klijenata i podešavanje promo ponuda i notifikacija shodno njihovim preferencijama. U narednom periodu ovaj proces treba da bude zaokružen kroz povezivanje sa CORE sistemom i automatizacijom procesa.

Banka u 2021. godini nije otvarala nove filijale, ali smo, oslušujući potrebe klijenata, odlučili da promijenimo lokaciju filijali u Ulcinju. Filijala je premještena u znatno veći i ljepši prostor, kako bi klijentima omogućili lakši pristup bankarskim uslugama Lovćen banke.

Pored promocije proizvoda organizovane su:

- Akcija povodom 8. marta / ZID OD RUŽA u kojoj su damama ispred Lovćen banke poklanjane ruže
- Nagradna igra pod sloganom " Će ćeš za Novu" koja je organizovana u saradnji sa Mastercardom. Pravo učešća u nagradnoj igri su imala sva fizička lica koja su u periodu trajanja nagradne igre, od 29.11.2021. godine do 26.12.2021. godine ostvare minimum 15 transakcija sa minimalnim iznosom od 5 EUR po transakciji.
- Predstavljanje zaposlenih banke kroz objave na FB/IG

4. POSLOVANJE U 2022. GODINI

4.1. BILANS STANJA ZA 2022. GODINU

4.1.1. AKTIVA BANKE NA DAN 31. DECEMBAR 2022. GODINE

5. Tabela 14. – Pregled najznačajnijih stavki aktive Banke na dan 31. decembar 2022. godine

(U 000 EUR – a)			
U hiljadama EUR:	2022	2021	Index
1	2	3	4=2/3*100
SREDSTVA			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	116,203	87,826	132
<i>Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti</i>			
Kredit i potraživanja od banaka	6,233	7,364	85
Kredit i potraživanja od klijenata	194,837	179,815	108
<i>Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat</i>			
Hartije od vrijednosti	23,252	9,898	235
Nekretnine, postrojenja i oprema	2,476	2,909	85
OBAVEZE			
<i>Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti</i>			
Depoziti banaka	14,584	10,050	145
Depoziti klijenata	274,346	214,977	128
Kredit klijenata koji nijesu banke	26,658	35,815	74

Aktiva banke u godišnjem periodu ostvaruje rast od EUR 56,8 miliona, odnosno 19.65%. Krediti i potraživanja od klijenata na dan 31.12.2022. godine iznose EUR 194,837 miliona i čine 53.33% ukupne aktive, a u godišnjem periodu ostvaruju povećanje od 8%. Značajno učešće u aktivi imaju i novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka koji čine 33.6% i ostvaruju godišnje povećanje od 32.3%.

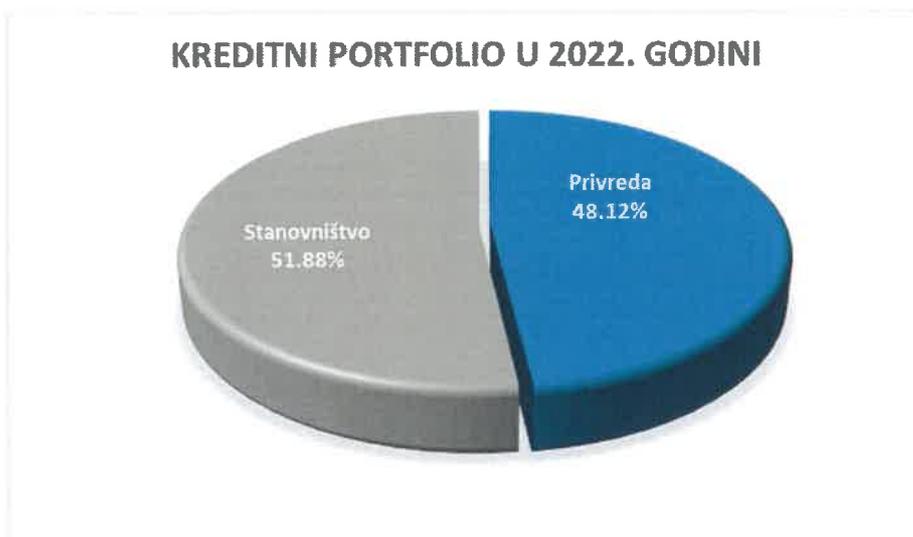
Tabela 15.- Bruto krediti komitentima na dan 31. decembar 2022. godine

(000 EUR –a)				
R.BR.	OPIS	31.12.2022	31.12.2021	Index
1	2	3	4	(3 / 4)*100
1	2	3	4	5
I	KREDITI KOMITENTIMA	201,057	184,639	108.89
1	Privreda	96,750	92,245	104.88
2	Stanovništvo	104,307	92,394	112.89

Ukupni bruto krediti komitentima na dan 31.12.2022. godine iznose EUR 201,057 hiljada i ostvaruju godišnje povećanje od EUR 16,418 hiljada, odnosno 8.9%. Bruto krediti odobreni privredi iznose EUR 96,750 hiljada, predstavljaju 48.12% ukupnih bruto kredita i u jednogodišnjem periodu ostvaruju povećanje od 4.9%. Krediti odobreni stanovništvu predstavljaju 51.88% ukupnih bruto kredita i ostvaruju povećanje od 12.9% na godišnjem nivou.

4. POSLOVANJE U 2022. GODINI (Nastavak)**4.1. BILANS STANJA ZA 2022. GODINU (Nastavak)****4.1.1. AKTIVA BANKE NA DAN 31. DECEMBAR 2022. GODINE (Nastavak)**

Grafik 12: Krediti komitentima 2022

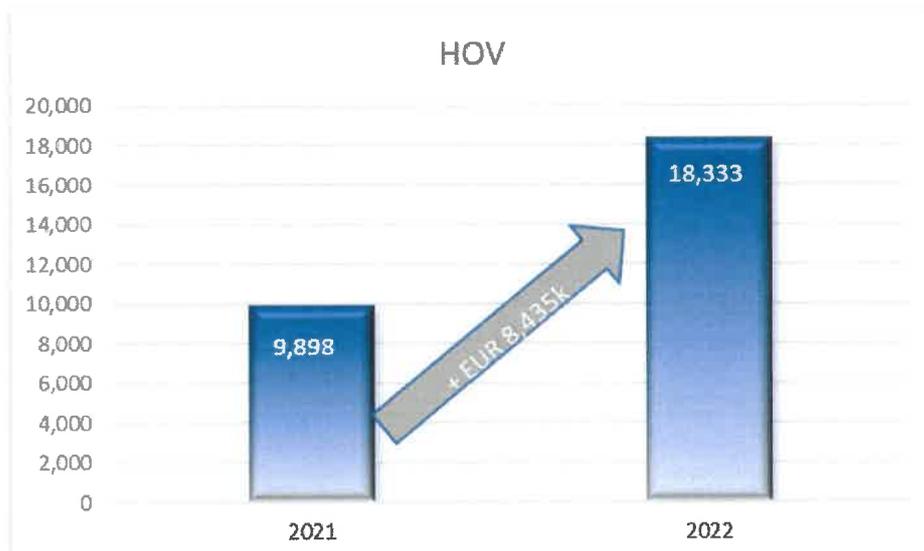

U strukturi kredita dominiraju dugoročni krediti koji predstavljaju 90.42% ukupnih bruto kredita i na godišnjem nivou ostvaruju rast od 8,64%. Kratkoročni krediti predstavljaju 9.58% ukupnih kredita i ostvaruju godišnji rast od 11.32%. U ukupnoj vanbilansnoj izloženosti garancije čine 82.19%.

Hartije od vrijednosti koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat su na kraju 2022. godine povećane za EUR 8,435 hiljada.

Grafik 10. HOV

EUR (000)

Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka su na kraju 2022. godine uvećani za EUR 27,245 hiljadu u odnosu na kraj 2021. godine.

4. POSLOVANJE U 2022. GODINI (Nastavak)

4.1. BILANS STANJA ZA 2022. GODINU (Nastavak)

4.1.1. AKTIVA BANKE NA DAN 31. DECEMBAR 2022. GODINE (Nastavak)

Grafik 11. Novčana sredstva

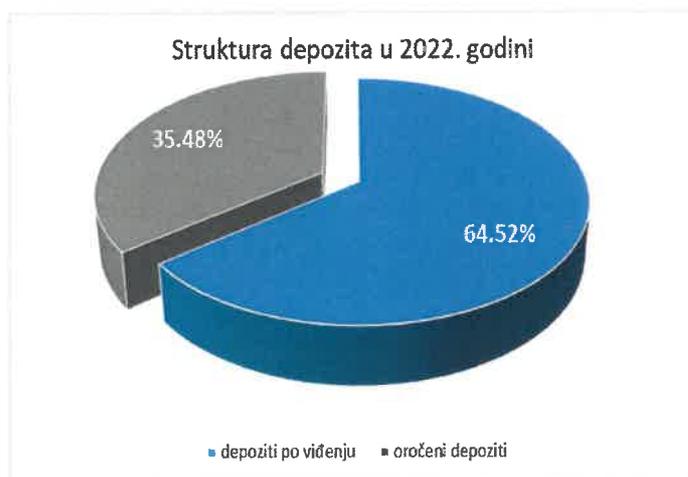
EUR (000)

4.1.2. PASIVA BANKE NA DAN 31. DECEMBAR 2022. GODINE

Ukupni depoziti Banke (uključujući sredstva na escrow računima, kamate i vremenska razgraničenja) iznose EUR 288,930 hiljada i ostvaruju povećanje na godišnjem nivou od 28.4%.

Grafik 13: Struktura depozita 31.12.2022.

Depoziti po viđenju na kraju 2022. godine iznose EUR 186,413 hiljade odnosno 64.5% ukupnih depozita.

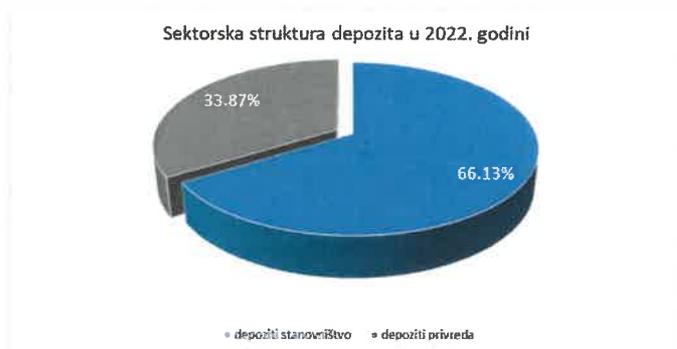
Oročeni depoziti iznose EUR 102,517 hiljada odnosno 35.5% depozita Banke.

4. POSLOVANJE U 2022. GODINI (Nastavak)

4.1. BILANS STANJA ZA 2022. GODINU (Nastavak)

4.1.2 PASIVA BANKE NA DAN 31. DECEMBAR 2022. GODINE (Nastavak)

Grafik 14: Sektorska struktura depozita 31.12.2022.

Sektorska struktura depozita na kraju 2022. godine ukazuje da depoziti stanovništva čine 66.13% ukupne depozitne baze, odnosno EUR 181,424 hiljade. Depoziti privrede čine 33.87% ukupnih depozita Banke, odnosno EUR 92,922 hiljade.

Grafik 15.- Ročna struktura depozita 31.12.2022.

Ročna struktura depozita na kraju 2022. godine ukazuje da dugoročni depoziti čine 16.19% ukupnih depozita, odnosno EUR 46,764 hiljade. Kratkoročni depoziti čine 83.81% ukupnih depozita Banke, odnosno EUR 242,166 hiljada.

Grafik 16. Pozajmljena sredstva EUR (000)

Na kraju 2022. godine pozajmljena sredstva su smanjena za EUR 9,157 hiljada ili 25.6% kao posljedica vanrednog i redovnog povraćaja pozajmljenih sredstava.

4. POSLOVANJE U 2022. GODINI (Nastavak)

4.1. BILANS STANJA ZA 2022. GODINU (Nastavak)

4.1.2. PROMJENE NA KAPITALU U 2022. GODINI

Grafikon 16.- Akcijski kapital

Koeficijent adekvatnosti kapitala je na dan 31. decembar 2022. godine iznosio 13.18% (31. decembar 2021. godine ovaj koeficijent iznosio je 12.77%) što je iznad zahtijevanog regulatornog minimuma od 10.125%.

4.1.3. VANBILANSNA EVIDENCIJA BANKE

Vanbilansna evidencija banke na 31. decembar 2022. godine sastoji se od potencijalnih obaveza Banke i ostatka vanbilansa koji se odnosi na evidenciju primijenjenih kolaterala za kreditna potraživanja i potencijalne obaveze Banke.

Grafikon 17: Potencijalne obaveze Banke

Potencijalne obaveze Banke na kraju 2022. godine iznose EUR 31.842 hiljade i sastoje se od sljedećih obaveza:

- Odobrenih neiskorišćenih kredita u iznosu od EUR 5,442 hiljade odnosno 17.09%;
- Izdatih plativih garancija u iznosu od EUR 12,193 hiljade odnosno 38.29% i
- Izdatih činidbenih garancija u iznosu od EUR 13,970 hiljada odnosno 43.87% potencijalnih obaveza Banke.
- Evidentna kamata na kamatna potraživanja NPL kredita iznosi EUR 237 hiljada.

4. POSLOVANJE U 2022. GODINI (Nastavak)

4.2. BILANS USPJEHA ZA 2022. GODINU

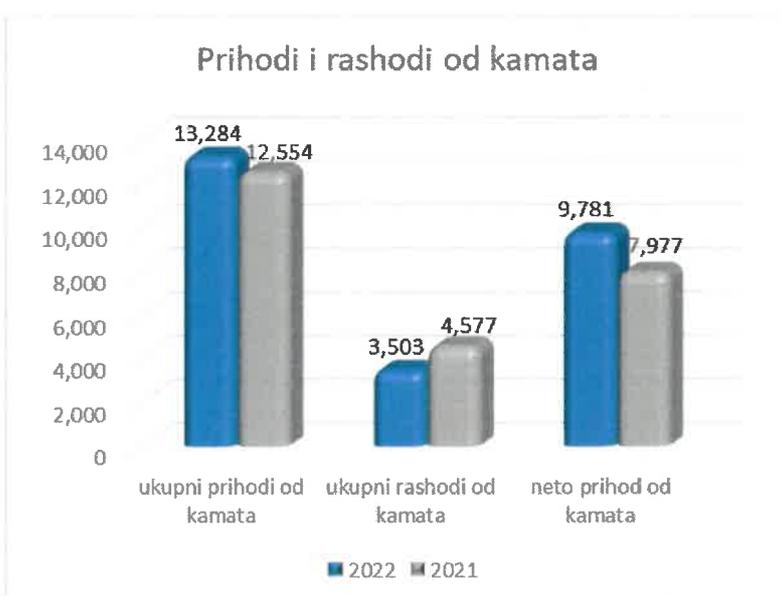
Tabela 21.- Pregled najznačajnijih stvaki bilansa uspjeha

U hiljadama EUR:	2022	2021	2022/2021
Prihodi od kamata	13,284	12,554	5.8
Rashodi od kamata	(3,503)	(4,577)	-23.5
NETO PRIHODI OD KAMATA	9,781	7,977	22.6
Prihodi od naknada i provizija	4,268	2,779	53.6
Rashodi naknada i provizija	(3,025)	(2,438)	24.1
NETO PRIHODI OD NAKNADA	1,243	341	264.5
Troškovi zaposlenih	(3,656)	(3,312)	10.4
Opšti i administrativni troškovi	(2,240)	(2,098)	6.8
Troškovi amortizacije	(861)	(814)	5.8
Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	(1,585)	(1,466)	8.1
NETO PROFIT	2,359	512	361

Prihodi od kamata ostvaruju povećanje od 5.8% u odnosu na kraj 2021. godine, dok su rashodi od kamata umanjeni za 23.5%. Neto prihodi od kamata veći su za EUR 1,804 hiljade ili 22.6% na godišnjem nivou.

Prihodi od naknada i provizija su povećani za 53.6%, rashodi od naknada su povećani za 24.1% dok su neto prihodi od naknada povećani za 264.5%.

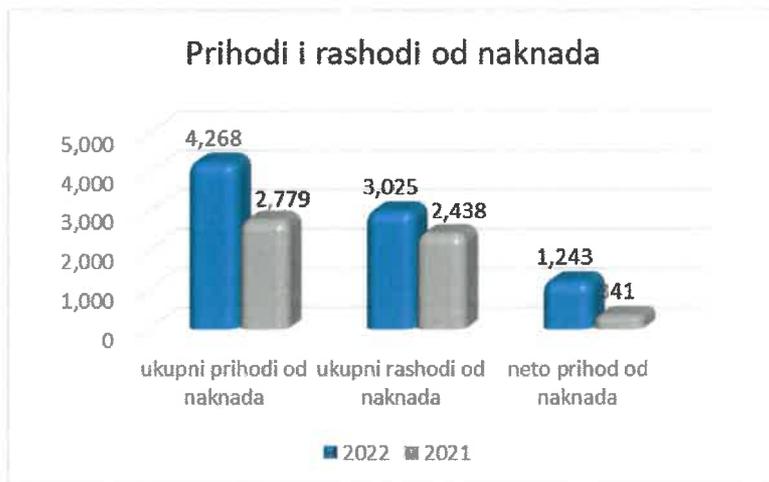
Grafikon 18: Prihodi i rashodi kamata

4. POSLOVANJE U 2022. GODINI (Nastavak)

4.2. BILANS USPJEHA ZA 2022. GODINU (Nastavak)

Grafikon 20: Prihodi i rashodi od naknada

4.2.2. OPERATIVNI RASHODI

Operativni troškovi na dan 31. decembar 2022. godine iznose EUR 6,811 hiljada i ostvaruju povećanje od 7.5% na godišnjem nivou. Troškovi zaposlenih čine 53.7% ukupnih operativnih troškova i povećani su na godišnjem nivou 10.4%, a slijede ukupni administrativni troškovi koji čine 32.9% ukupnih operativnih troškova koji su povećani za 6.8%, dok su troškovi amortizacije uvećani 5.8%.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA

Banka je razvila sistem upravljanja rizicima koji podrazumijeva identifikaciju, mjerenje, praćenje, kontrolisanje i izvještavanje o svim vrstama rizika kojima je Banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju.

Banka u kontinuitetu, na dnevnoj osnovi, upravlja svim rizicima kojima je izložena u svom poslovanju. U tom smislu, polazeći od veličine Banke, složenosti proizvoda i usluga u svom poslovanju i averznosti prema riziku, Banka je razvila odgovarajući sistem za upravljanje rizicima. Ovaj sistem Banka planira dodatno razvijati inkorporirajući koncept jačanja odnosa prema rizicima i Interne procjene adekvatnosti kapitala (ICAAP) kako bi se poboljšala veza između rizičnog profila Banke, upravljanja rizicima i kapitala Banke usklađeno sa razvojem i promjenama koje Banka doživljava.

Banka je tokom 2022. godine dodatno unaprijedila sistem upravljanja rizicima, unapređujući procese, interna akta, kao i kulturu rizika (formirane ICAAP i ILAAP radne grupe koje čine zaposleni iz svih ključnih poslovnih procesa za Banku). Sistem upravljanja rizicima je uređen setom internih akata, od kojih su najznačajnija:

- Strategija upravljanja rizicima;
- Strategija upravljanja kapitalom;
- Strategija za nekvalitetne izloženosti;
- Politika upravljanja kreditnim rizikom;
- Politika upravljanja rizikom likvidnosti;
- Politika upravljanja operativnim rizikom;
- Politika upravljanja kamatnim rizikom iz pozicija kojima se ne trguje;
- Politika upravljanja deviznim rizikom;
- Politika upravljanja rizikom koncentracije;
- Politika objavljivanja podataka i informacija;
- Politika upravljanja rizikom zemlje;
- Politika upravljanja visokorizičnim izloženostima;
- Plan rada funkcije kontrole rizika;
- Procedura za upravljanje kreditnim rizikom privrednih subjekata;
- Procedura za upravljanje kreditnim rizikom retail-a;
- Procedura o kriterijumima i načinu klasifikacije aktive i obračunu rezervacija za potencijalne kreditne gubitke;
- Metodologija za utvrđivanje ispravke vrijednosti bilansne aktive i rezervi za gubitke po vanbilansnim stavkama;
- Procedura poslovanja Banke sa povezanim licima;
- Procedura za upravljanje kolateralima;
- Procedura o vrstama i tehnikama ublažavanja kreditnog rizika;
- Procedura za upravljanje problematičnim plasmanima;
- Procedura za upravljanje rizikom likvidnosti;
- Procedura upravljanja kamatnim rizikom iz pozicija kojima se ne trguje;
- Procedura upravljanja tržišnim rizicima;
- Procedura za upravljanje operativnim rizicima;
- Procedura upravljanja rizicima koji su povezani sa eksternalizacijom;
- Uputstva i metodologije kojima su razrađene politike i procedure do nivoa operativnih detalja i instrukcija za postupanje;

Banka je kroz navedena akta sa ciljem kontinuiranog razvoja adekvatnog Sistema upravljanja rizicima, aktivnosti usmjerila ka:

- jasnoj podjeli nadležnosti i odgovornosti za upravljanje rizicima u odnosu na preuzimanje rizika;
- unaprijeđenju postojećih i postavljanju novih internih i eksternih izvještavanja u dijelu upravljanja rizicima;
- razvijanju sistema limitiranja rizika (kontrole) koje preuzima Banka u svom poslovanju koji je strožiji od zakonski postavljenih minimuma;
- razvijanju multi metodoloških pristupa za mjerenje rizika koje preuzima u svom poslovanju kao i tehnika njihovog ublažavanja do nivoa koji je prihvatljiv i koji obezbjeđuje najbolji odnos između efikasnosti i sigurno.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

Banka upravlja sa slijedećim ključnim rizicima kojima je izložena u svom poslovanju:

- Kreditni rizik;
- Rizik likvidnosti;
- Operativni rizik;
- Rizik eksternalizacije;
- Devizni rizik;
- Kamatni rizik iz pozicija kojima se ne trguje;
- Rizik zemlje;
- Rizik usklađenosti;
- Reputacioni rizik,
- Ostali rizici koji ispoljavaju materijanu značajnost za poslovanje Banke.

Kreditni rizik

Kreditni rizik predstavlja vjerovatnoću ostvarivanja gubitaka u poslovanju Banke zbog dužnikovog neispunjavanja obaveza prema Banci. Kreditni rizik se može pojaviti u aktivnostima koje nijesu samo kreditne aktivnosti Banke, kao što su trgovačke aktivnosti ili agencijski poslovi ukoliko nije apsolutno jasno da ne postoji nikakav rizik za Banku od neispunjenja ugovornih obaveza u kojima je Banka plasirala novčana i druga sredstva. Identifikacija kreditnog rizika treba da prepozna sve one situacije u kojima Banka ulazi u odnos sa klijentom, a koji za nju mogu proizvesti gubitak ukoliko klijent ne izmiruje svoje ugovorene obaveze na vrijeme.

Banka upravlja kreditnim rizikom na nivou pojedinačnog plasmana i na nivou portfolija, saglasno zakonskoj regulativi za upravljanje kreditnim rizikom.

Proces mjerenja kreditnog rizika zasnovan je na dva paralelna pristupa.

Interni pristup – mjerenje (odnosno procjena) nivoa rizičnosti pojedinačnog plasmana na osnovu analize bonitetnosti odnosno primjenom sistema internog rejtinga (IRS). Interni pristup u mjerenju kreditnog rizika realizuje se primjenom analize bonitetnosti odnosno kreditne sposobnosti klijenata zajmoprimaca i/ili primjenom razvijenog sistema internog rejtinga (IRS).

Interni rejting na nivou Banke u potpunosti je prilagođen regulativi Centralne banke Crne Gore i odražava relativno visok stepen averznosti Banke prema kreditnom riziku.

Regulatorni pristup – klasifikacija potraživanja dužnika koja je detaljno definisana Procedurom o kriterijumima i načinu klasifikacije aktive i obračunu rezervacija za potencijalne kreditne gubitke i Metodologija za utvrđivanje ispravke vrijednosti bilansne aktive i rezervi za gubitke po vanbilansnim stavkama.

Kreditni rejting kategorije "A" dodjeljuje se klijentima sa dobrom kreditnom sposobnošću kod kojih se ne očekuju problemi u otplati obaveza. Kreditni rejting kategorije "B" ukazuje na nešto slabiju finansijsku poziciju klijenta koja je privremenog karaktera i ne ukazuje na probleme u otplati obaveza. Kreditni rejting kategorije "C" ukazuje na nedovoljan nivo kapitala i visok stepen zaduženosti klijenta odnosno na to da klijent nema dovoljan priliv tokova gotovine da izmiri svoje obaveze tako da kasni sa otplatom. Kategorije "D" i "E" odnose se na klijente sa evidentnim finansijskim poteškoćama odnosno klijente koji su u postupku prinudnog poravnanja, stečaja ili likvidacije.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

Kreditni rizik (Nastavak)

Tabela 26. Bonitetna struktura portfolija po kvartalima za 2022.godinu

Bonitet	31.12.2022.	30.9.2022.	30.6.2022.	31.3.2022.	31.12.2021.
A	58.18%	53.45%	60.78%	61.74%	59.71%
B	36.18%	40.16%	33.29%	33.13%	34.23%
C	3.39%	3.87%	3.32%	3.08%	4.15%
D	0.12%	0.32%	0.68%	0.34%	0.31%
E	2.13%	2.19%	1.93%	1.70%	1.60%

* bruto izloženost uključuje iznos glavnice i potraživanja od kamata i naknada

Grafikon 23: Bonitetna struktura portfolija za 2022. godinu

Banka definiše dospjela nenaplaćena potraživanja kao sva potraživanja koja ispoljavaju kašnjenja minimalno 1 dan u odnosu na ugovorom definisane robove dospjeća.

Tabela 27. Pregled ukupnih dospjelih potraživanja

*bruto izloženost uključuje iznos glavnice i potraživanja od kamata i naknada

Vrsta klijenta	31.12.22			30.9.22			30.6.22			31.3.22			31.12.21		
	Bruto krediti	Dospjeli dug	%												
Privreda	97,015	4,265	4.40%	97,154	5,402	5.56%	99,213	5,663	5.71%	97,922	6,104	6.23%	92,706	3,172	3.42%
Fizička lica	105,080	2,479	2.36%	103,553	3,032	2.93%	102,738	2,805	2.73%	97,101	2,556	2.63%	92,790	1,952	2.10%
Ukupno	202,095	6,744	3.34%	200,708	8,434	4.20%	201,952	8,467	4.19%	195,023	8,660	4.44%	185,496	5,124	2.76%

Nivo dospjelih potraživanja na dan 31.12.2022. godine je nizak što odražava činjenicu da je postojeći portfolio dobrog kvaliteta, kao i da je Banka veoma oprezna kod odobravanja novih plasmana.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

Kreditni rizik (Nastavak)

Tabela 28. Učešće NPL kredita u ukupnim bruto kreditima

Vrsta klijenta	31.12.22			30.9.22			30.6.22			31.3.22			31.12.21		
	Bruto krediti	NPL	%												
Privreda	97,015	8,162	8.41%	97,154	9,207	9.48%	99,213	8,864	8.93%	97,922	6,979	7.13%	92,706	8,458	9.12%
Fizička lica	105,080	3,226	3.07%	103,553	3,611	3.49%	102,738	3,096	3.01%	97,101	3,023	3.11%	92,790	2,785	3.00%
Ukupno	202,095	11,388	5.64%	200,708	12,818	6.39%	201,952	11,960	5.92%	195,023	10,002	5.13%	185,496	11,243	6.06%

*bruto izloženost uključuje iznos glavnice i potraživanja od kamata i naknada

Grafikon 24: Vrijednost i učešće NPL kredita

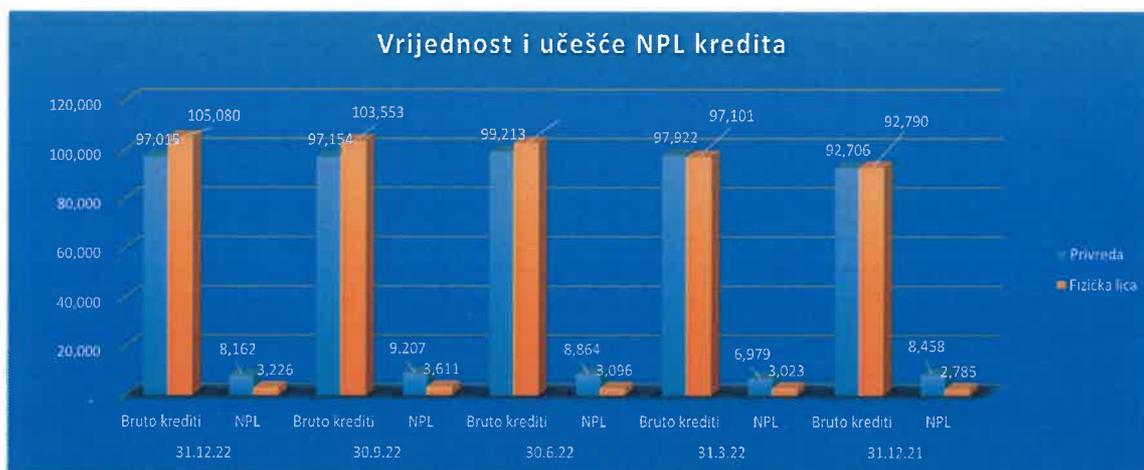

Tabela 29. Kretanje NPL -kredita u 2022. godini i učešće u ukupnim bruto kreditima

Vrsta klijenta	31.12.22		30.9.22		30.6.22		31.3.22		31.12.21	
Privreda	8,162	8.41%	9,207	9.48%	8,864	8.93%	6,979	7.13%	8,458	9.12%
Fizička lica	3,226	3.07%	3,611	3.49%	3,096	3.01%	3,023	3.11%	2,785	3.00%
Ukupno	11,388	5.64%	12,818	6.39%	11,960	5.92%	10,002	5.13%	11,243	6.06%

*bruto izloženost uključuje iznos glavnice i kamatno potraživanje

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

Tržišni rizici

Efikasnim upravljanjem tržišnim rizikom Banka nastoji da minimizira negativne efekte i eliminiše gubitke po finansijskim instrumentima, evidentiranim bilansno i vanbilansno, uzrokovane promjenama u kamatnim stopama, deviznim kursevima, cijenama, indeksima i/ili ostalim tržišnim faktorima koji utiču na vrijednost finansijskih instrumenata, kao i gubitke povezane sa prometom finansijskih instrumenata na tržištu, kao što su rizik druge ugovorne strane emitenta i plasmana.

Sektor za upravljanje rizicima i problematičnim plasmanima sprovodi mjerenje kamatnog rizika izradom Izvještaja o Gap-u kamatnog rizika. Izvještaj o Gap-u kamatnog rizika izrađuje se za potrebe internih analiza, odnosno sagledavanja neusklađenosti kamatonosnih pozicija stavki aktive i pasive, uključujući i vanbilansne stavke, sa različitih aspekata i potreba analize.

Banka nije planom definisala knjigu trgovanja te, u tom smislu, i upravljanje tržišnim rizicima je pojednostavljeno i svedeno na upravljanje deviznim i cjenovnim rizikom. Kreirana su akta kojima se dodatno unapređuje mjerenje i upravljanje ovim rizicima, a istovremeno i daje osnova stresnog testiranja kojim se sagledava efekat na kapital Banke.

S obzirom na ne tako značajan obim poslovanja u stranoj valuti, izloženost deviznom riziku je na veoma niskom nivou. Svakako, izloženost deviznom riziku prati se i upravlja na dnevnom nivou (dnevno izvještavanje i zatvaranje pozicija), putem održavanja deviznih pozicija u okviru interno propisanih limita.

Pri tome, sistem upravljanja deviznim rizikom zasnovan je na dva paralelna pristupa:

- upravljanje deviznim rizikom u skladu sa regulatornim zahtjevima (regulatorni pristup);
- upravljanje deviznim rizikom na osnovu interne metodologije (interni pristup).

Upravljanje deviznim rizikom, u skladu sa regulatornim i internim pristupom i sistemom limita obuhvata regulatorno i interno definisane limite propisane internim aktima Banke. U 2022. godini Banka je poslovala u skladu sa uspostavljenim sistemom limita.

Definisani interni limiti respektuju devizni aspekt GAP-ova deviznog rizika i definišu strukturu limita po svim značajnim valutama, kao što su EUR, USD, CHF i za ostale valute zbirno.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

Tržišni rizici (Nastavak)

Tabela 30. Izvještaj o deviznom riziku na 31.12.2022. godine

Devizne pozicije u ino valutama	Devizne pozicije			Agregatna pozicija u svim stranim valutama
	USD	GBP	CHF	
U bilansnoj aktivi	6,137	243	988	7,368
U bilansnoj pasivi	6,698	27	937	7,662
Neto pozicija	-561	216	51	-294
Vanbilansna aktiva	6	0	0	6
Vanbilansna pasiva	0	0	0	0
Neto pozicija	6	0	0	6
Ukupna neto pozicije	-555	216	51	-288
Otvorenost pojedinačnih pozicija u % u odnosu na Osnovni kapital	-2.86%	1.11%	0.26%	-1.48%
Interni limiti(% u odnosu na Osnovni kapital)	10%	5%	10%	15%
Interni limiti(u apsolutnom iznosu)	1000	500	700	-

Operativni rizik

Upravljanje operativnim rizikom u Banci regulisano je Politikom upravljanja operativnim rizicima i Procedurom za upravljanje operativnim rizicima, gdje je precizno definisan način identifikacije, ocjenjivanja i savladavanja, odnosno praćenje, upravljanje i davanje prijedloga mjera za otklanjanje izloženosti i posljedica nastalih po osnovu izloženosti operativnim rizicima.

U cilju što efikasnijeg upravljanja operativnim rizikom, Banka je implementirala softversko rješenje koje omogućava zaduženim i odgovornim licima da kroz sistem vrše prijavljivanje operativnih rizika, dok zaposlenim u Sektoru za upravljanje rizicima i problematičnim plasmanima omogućava sistematski pregled i lakše praćenje i izvještavanje. U toku prethodne godine donešene su Procedura upravljanja rizicima koji su povezani sa eksteralizacijom i Metodologija procjene uticaja rizika povezanih sa eksteralizacijom u skladu sa Odlukom o upravljanju rizicima koji su povezani sa eksteralizacijom. Banka je tokom 2022. godine uskladila interna akta iz oblasti upravljanja operativnim rizicima sa novom regulativom Centralne banke Crne Gore. Imajući u vidu da je Banka angažovala konsultanta na projektu implementacije Bazela III, u 2023. godini Banka će dodatno raditi na poboljšanju internih akata u duhu najbolje bankarske prakse kontrole i upravljanja rizicima u kreditnim institucijama.

Banka vrši identifikaciju operativnih rizika, pri čemu se operativni rizici klasifikuju prema prioritetu mjerenjem mogućeg finansijskog uticaja i učestalost događaja koji mogu da prouzrokuju gubitke.

Prijavljeni događaji u prethodnom periodu najvećim dijelom se odnose na manjkavosti ili greške koje nastaju prilikom djelovanja unutrašnjih procesa, sistema i ljudi ili zbog spoljnih događaja.

U postupku identifikacije izvora operativnog rizika, Banka naročito identifikuje rizike koji proizilaze iz:

- neadekvatnog informacionog i drugih sistema u Banci;
- poremećaja u poslovanju i kvara sistema (na primjer: kvarovi vezani za informacionu tehnologiju, telekomunikacioni problemi, prekidi u radu i sl.);
- nemogućnosti adekvatnog integrisanja ili održivosti informacionih i drugih sistema, u slučaju statusnih promjena Banke;

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

Operativni rizik (Nastavak)

- protivpravnog i neadekvatnog postupanja zaposlenih u Banci, kao što su pokušaji pronevjera, pranja novca, neovlašćeni pristup računima klijenata, zloupotreba povjerljivih informacija, davanje lažnih ili pogrešnih informacija o stanju Banke, neažurnost u izvršavanju poslova, greške pri unosu podataka, nepridržavanje dobrih poslovnih praksi u radu i sl.;
- angažovanja lica izvan Banke za obavljanje poslova za Banku;
- radnji, odnosno nečinjenja koja mogu uzrokovati sudske i druge sporove protiv Banke (pravni rizik);
- spoljnih protivpravnih radnji, kao što su krađa, neovlašćeni prenos sredstava, neovlašćeno ulaženje u bazu podataka, nezakonito pribavljanje dokumenata Banke i sl.;
- događaja koji se ne mogu predvidjeti, kao što su elementarne i druge nepogode, terorizam, epidemije bolesti i sl.

Evidencija događaja podrazumijeva sistematsko prikupljanje i analizu podataka o operativnim rizicima u poslovanju Banke koji su doveli do gubitaka.

Shodno planu unapređenja sistema upravljanja operativnim rizikom Banka će u narednom periodu:

- raditi na unapređenju modela za identifikaciju operativnih rizika i prikupljanja podataka o štetnim događajima koji su nastali kao posljedica operativnog rizika;
- nastaviti sa obukom zaposlenih u cilju efikasnijeg upravljanja operativnim rizikom u Banci.

U skladu sa internim aktima, Banka identifikovane događaje, a koji predstavljaju izvore operativnog rizika, razvrstava po kategorijama događaja.

Registar eksternalizovanih poslova koji je razvijen 2021.godine, kontinuirano se ažurira, na način da će organizacione jedinice koje su nosioci eksternalizacije dostavljati podatke za evidenciju eksternalizacije Sektoru za upravljanje rizicima i problematičnim plasmanima nakon ugovaranja eksternalizacije i pri redovnoj procjeni.

Rizik likvidnosti

Upravljanje rizikom likvidnosti u Banci regulisano je Politikom upravljanja rizikom likvidnosti i Procedurom upravljanja rizikom likvidnosti.

Banka je i u 2022. godini nastavila sa jačanjem likvidnosti, koja se ogleda kroz rast depozitnog potencijala u odnosu na kraj prethodne godine. Tokom 2022. godine stvarno stanje likvidnosnih rezervi bilo je na visokom nivou.

Banka je razvila više metodologija mjerenja core depozitnog potencijala u funkciji upravljanja rizikom likvidnosti. Upravljanje rizikom likvidnosti u izvještajnom periodu je bazirano na veoma konzervativnom održavanju nivoa likvidne aktive u prosječnim iznosima, na dnevnoj osnovi, znatno iznad regulatornih zahtjeva. U pravcu obezbjeđivanja dodatnih izvora likvidnosti, neophodnih za održavanje intezivne kreditne aktivnosti i ostvarivanje sigurnosti u izmirivanju obaveza, Banka je razvila komunikaciju sa potencijalnim kreditorima i realizovala nove kreditne linije. Interesovanje kreditora za obezbjeđivanjem dodatnih izvora finansiranja, u odnosu na intenzivnu dinamiku prikupljanja depozita i jačanja kapitala, je sve izraženije i uz sve povoljnije uslove kreditiranja.

Banka je tokom 2022.godine sprovodila stresno testiranje rizika likvidnosti. Rezultati stresnog testiranja na 31.12.2022.pokazuju da bi Banka u periodu do jednog mjeseca, kao i u periodu do 6 mjeseci, u slučaju realizacije svih scenarija imala dovoljno likvidnih sredstava da izmiri dospjele obaveze.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

Rizik likvidnosti (Nastavak)

U narednom periodu Banka će dodatno raditi na unapređenju stres scenarija, testiranju plana likvidnosti u kriznim situacijama te upravljanju rizikom likvidnosti u kontekstu ICAAP-a i ILAAP-a.

Banka vrši mjerenje, odnosno procjenu tekuće i buduće izloženosti riziku likvidnosti. Mjerenje, odnosno procjena rizika likvidnosti vrši se korišćenjem regulatorno i interno definisanih metoda i modela:

- GAP analiza;
- Racio analiza;
- LCR;
- Koncentracija izvora finansiranja;
- Stres test (analiza osjetljivosti i scenario analiza).

Sistem limita u dijelu rizika likvidnosti obuhvata:

- regulatorno definisane limite – primarni limiti i
- interno definisane limite.

Regulatorno definisani limiti su propisani od strane regulatora (Centralne banke Crne Gore) i odnose se na limite pokazatelja likvidnosti Banke. U tom smislu, Banka održava nivo likvidnosti tako da poslovanje Banke bude u skladu sa regulatorno definisanim limitima.

Pored gore navedenog, Banka je uspostavila i interne limite.

Banka pri definisanju **internih limita** izloženosti riziku likvidnosti uzima u obzir više aspekata rizika likvidnosti, ograničavajući negativan efekat na finansijski rezultat i kapital Banke, limitirajući valutnu i ročnu strukturu svojih bilansnih i vanbilansnih pozicija i pokazatelje likvidnosti.

Tabela 31. Koeficijenti likvidnosti

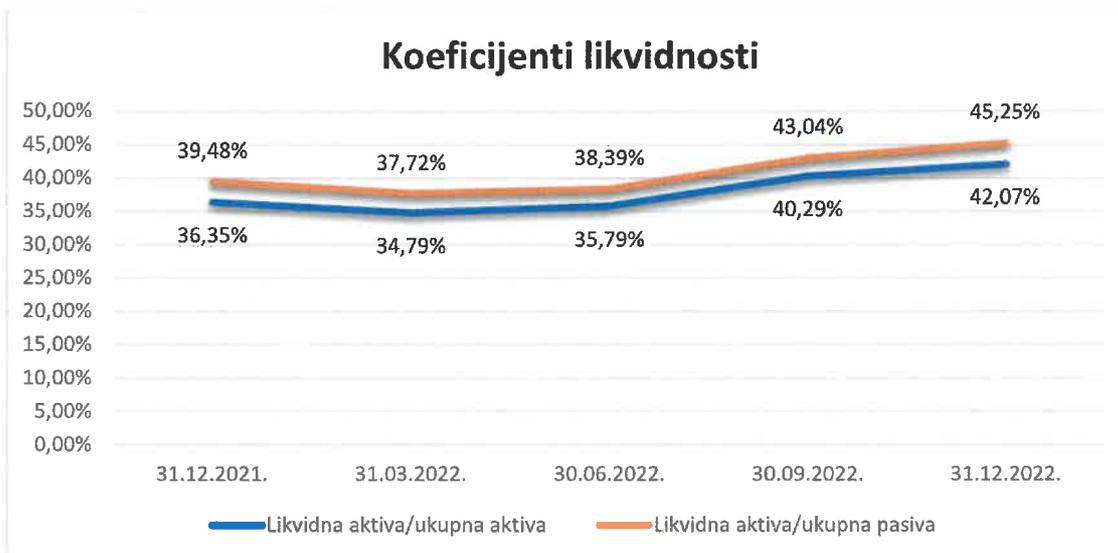
Opis	31.12.2021.	31.03.2022.	30.06.2022.	30.09.2022.	31.12.2022.
Likvidna aktiva	105,063	103,135	111,807	134,621	145,500
Ukupna aktiva	289,068	296,455	312,353	334,104	345,870
Ukupne obaveze	266,094	273,398	291,266	312,768	321,566
Likvidna aktiva/ukupna aktiva	36.35%	34.79%	35.79%	40.29%	42.07%
Likvidna aktiva/ukupna pasiva	39.48%	37.72%	38.39%	43.04%	45.25%
Prosječni koeficijent dnevne likvidnosti	2.64	2.15	2.08	2.13	2.02
<i>*ukupna pasiva je prikazana bez kapitala</i>					

Koeficijenti likvidnosti	31.12.2021.	31.03.2022.	30.06.2022.	30.09.2022.	31.12.2022.
Odnos bruto kredita i depozita	82.8%	84.1%	80.1%	72.6%	70.0%
Likvidna sredstva	105,063	103,135	111,807	134,621	145,500
<i>Gotovina i računi kod centralne banke</i>	<i>87,844</i>	<i>74,434</i>	<i>86,525</i>	<i>107,530</i>	<i>116,202</i>
<i>Plasmani kod banaka</i>	<i>7,365</i>	<i>7,664</i>	<i>7,487</i>	<i>9,999</i>	<i>6,233</i>
<i>HoV u bančnoj knjizi</i>	<i>9,854</i>	<i>21,037</i>	<i>17,795</i>	<i>17,092</i>	<i>23,065</i>
Likvidna sredstva/ukupna aktiva	30.4%	25.1%	27.7%	32.2%	33.6%
Likvidna aktiva i RL/kratkoročna aktiva	73.2%	78.1%	73.4%	74.5%	75.2%
Udio dugoročnih u ukupnim kreditima (po preostaloj ročnosti)	71.1%	75.4%	74.2%	71.4%	70.4%
Pokriće dugoročnih kredita dugoročnim izvorima (po preostaloj ročnosti)	113.8%	112.7%	113.5%	133.7%	133.8%
Koncentracija depozita	31.12.2021.	31.3.2022.	30.6.2022.	30.9.2022.	31.12.2022.
<i>10 najvećih deponenata</i>	<i>29.924</i>	<i>36.213</i>	<i>41.743</i>	<i>41.631</i>	<i>41.835</i>
<i>učešće u ukupnoj sumi deponenata%</i>	<i>13.42%</i>	<i>15.70%</i>	<i>16.64%</i>	<i>15.14%</i>	<i>14.57%</i>
<i>50 najvećih deponenata</i>	<i>59.638</i>	<i>64.795</i>	<i>72.767</i>	<i>79.036</i>	<i>78.042</i>
<i>učešće u ukupnoj sumi deponenata%</i>	<i>26.74%</i>	<i>28.10%</i>	<i>29.01%</i>	<i>28.74%</i>	<i>27.18%</i>

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

Rizik likvidnosti (Nastavak)

Grafikon 26: Kretanje koeficijenta likvidnosti

Poseban značaj koji je Banka dala praćenju rizika likvidnosti rezultirao je održavanjem visokog stepena likvidnosti Banke tokom 2022. godine.

Za pokazatelj likvidnosti uzima se odnos potraživanja, likvidnih sredstava (gotovina, transakcioni račun, čekovi, sredstva na računima kod domaćih banaka, sredstva kod agenata platnog prometa, sredstva na računima kod ino banaka (depoziti po viđenju) i obavezna rezerva) i dospjele obaveze (obaveze po primljenim kreditima, obaveze po kamata i naknadama, obaveze po oročenim depozitima, 30% depozita po viđenju, 10% odobrenih a neiskorišćenih neopozivih kreditnih obligacija - kreditne linije, ostale dospjele obaveze).

Tabela 32. Pokazatelj likvidnosti (regulatorni pristup):

Limiti CBCG	31.12.2022.
Min. 0,9 -izračunat za jedan radni dan	2,00
Min. 1 -prosjeak pokazatelja likvidnosti za sve radne dane u jednoj dekadi	2,02

Regulatorni pristup

Koeficijent likvidnosti je u toku 2022. godine bio na visokom nivou. Očekuje se da će pokazatelj u narednom periodu ostvariti manje vrijednosti, jer će Banka nastojati da likvidna sredstva transformiše u nove kreditne plasmane i u sekundarne lako utržive izvore likvidnosti kako bi na što kvalitetniji način upravljala sredstvima.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

Kamatni rizik iz pozicija kojima se ne trguje (IRRBB)

Utvrđivanje izloženosti riziku kamatne stope vrši se na osnovu Gap analize za različite vremenske periode. Na taj način mjeri se uticaj promjene tržišnih kamatnih stopa na kretanja neto kamatne marže. Upravljanje rizikom kamatne stope vrši se zatvaranjem pozicija unutar interno propisanih limita.

Upravljanje kamatnim rizikom u Banci regulisano je Politikom upravljanja kamatnim rizikom iz pozicija kojima se ne trguje.

Tabela 33. Pregled GAP-a kamatne stope na 31.12.2022. godine

RAZLIKA (GAP)	1-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	preko 1 god	Ukupno
Kamatni GAP-Ukupno	-4.513	-2.065	9.239	-2.285	24.661	25.037
Kumulativni GAP	-4.513	-6.578	2.661	376	25.037	
% od ukupne aktiva	-1.95%	-2.84%	1.15%	0.16%	10.81%	

Banka mjeri i prati uticaj rizika kamatnih stopa na promjenu ekonomske vrednosti bankarske knjige korišćenjem standardizovanog kamatnog šoka, u skladu sa regulativom na kvartalnom nivou. Ukupna rizikom ponderisana pozicija bankarske knjige (Δ EVE) iznosi 1,622 hiljade EUR, što predstavlja 8.34% ukupnog rizičnog kapitala Banke i ispod je limita od 20%.

Planovi u pogledu daljeg razvoja sistema upravljanja rizicima

Osnovnu stratešku orijentaciju Banke u upravljanju rizicima predstavlja optimizacija odnosa prinosa ili zarađivačke sposobnosti Banke i nivoa rizika koji se preuzimaju u smislu očekivanih i neočekivanih gubitaka u poslovanju, a s tim u vezi, održavanje adekvatnog nivoa kapitala u odnosu na rizični profil Banke. U tom smislu, Banka uspostavlja sveobuhvatan i pouzdan sistem za upravljanje rizicima koji je u potpunosti integrisan u sve poslovne aktivnosti Banke.

Banka prepoznaje da je unapređenje odnosa između prinosa i rizika koje ostvaruje u svom poslovanju sve više, pod uticajem konkurencije, na strani kvaliteta upravljanja rizicima iznad bankarskog sistema u kome posluje.

U narednom periodu Banka će kontinuirano ulagati u razvoj i intenzivirati aktivnosti Sektora za upravljanje rizicima i problematičnim plasmanima, kako bi poboljšala tržišnu poziciju i svoje tržišno učešće i minimizirala efekte koje mogu imati negativan uticaj na poslovanje Banke.

Dugoročni ciljevi upravljanja rizicima Banke su:

- Upravljanje rizicima koje obezbjeđuje kontracikličnost poslovne Strategije i poslovnih planova te usklađenost sa mogućnostima i razvojem tržišta u cilju stvaranja konkurentskih prednosti bazirane na poznavanju specifičnosti tržišta;
- Izbjegavanje ili minimiziranje preuzetih rizika primjenom najcjelishodnijih tehnika, a u cilju održavanja poslovanja u okvirima prihvatljivog nivoa rizika;
- Minimiziranje negativnih efekata na kapital Banke;
- Održavanje nivoa adekvatnosti kapitala definisanog Strategijom upravljanja kapitalom;
- Diversifikacija rizika kojima je Banka izložena.

U 2022. godini je počela primjena novog regulatornog okvira za upravljanje rizicima Bazel III, koji podrazumijeva da je stupio na snagu čitav set novih zakonskih i podzakonskih akata koji su vrlo obimni, detaljni i rigorozni u zahtjevima. Ključne novine pomenutog regulatornog okvira su:

- primjena nove definicije statusa neispunjavanja obaveza⁴ (default)
- mijenja se koncept izvještavanja o upravljanju rizicima;
- uvodi se novi pokazatelj likvidnosti (pokazatelj pokriva likvidnom aktivom LCR);

⁴ Puna primjena nove definicije statusa neispunjavanja je planirana za 1.04.2023.godine kada se uvodi i novi brojač dana kašnjenja

- ICAAP je kompleksniji, a u narednom periodu uvodi se i ILAAP (Procjena adekvatnosti interne likvidnosti);
- uvode se tri nivoa kapitala kao i pravila za zaštitne slojeve kapitala koji imaju funkciju da očuvaju poslovanje banaka u periodima finansijskih i/ili ekonomskih šokova ili naglog porasta kreditne aktivnosti;
- stresna testiranja rizika su kompleksnija i obimnija i zahtijevaju poznavanje ekonometrijskih i statističkih modela;
- planovi oporavka su pod strogim nadzorom regulatora;
- kamatni rizik u bankarskoj knjizi je tema visokog prioriteta za regulatora banaka.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

U 2023. godini su planirane sljedeće aktivnosti:

- Puna implementacija Bazela III, u skladu sa donešenom regulativom CBCG (primjena novog brojača dana kašnjenja odnosno nove definicije statusa neispunjavanja obaveza; automatizacija novih izvještajnih obrazaca; automatizacija i razvoj pokazatelja likvidnosti; razvoj ILAAP-a, automatizacija i unapređenje analiza, praćenje i izvještavanje o indikatorima kapitala, likvidnosti i rizičnosti, unapređenje stresnog testiranja itd.);
- Dodatna razrada IFRS 9 standarda, unapređenje validacije modela u saradnji sa konsultantom, u smislu segmentacije portfelja, razvoj i implementacija empirijskog LGD modela i korektivnog faktora empirijskog PD-a, kao i tretmana kolaterala u procesu utvrđivanja obezvređenja kredita u skladu sa novom regulativom;
- Automatizacija indikatora ranog upozorenja i liste praćenja izloženosti za koje se smatra da su visoko-rizične;
- Dodatna unapređenja CBS⁵ - u cilju unapređenja upravljanja kreditnim rizikom, formiranja odgovarajućih baza podataka u skladu sa internim propisima i zakonskom regulativom;
- Projekat harmonizacije kolaterala u cilju ažuriranja podataka o kolateralima;
- Nastavak aktivnosti na unapređenju procesa upravljanja operativnim rizicima (unapređenje u evidentiranju nastalih događaja operativnih rizika, kao i razvoj svijesti i kulture upravljanja operativnim rizicima u Banci);
- Nastavak rada na izradi i unapređenju internih akata (uvođenje novih i revidiranje postojećih u skladu sa potrebama i rizičnim profilom Banke);
- Dalji razvoj sistema upravljanja tržišnim rizicima u banci;
- Dalji razvoj sistema upravljanja rizikom kamatne stope iz bankarske knjige;
- Značajan fokus će biti stavljen na dodatne obuke i uopšte stručni razvoj postojećih kadrova, a sve u cilju stvaranja preduslova za efikasnu implementaciju planiranih aktivnosti koje se odnose na razvoj sistema upravljanja rizicima u Banci.

---

⁵ Core Banking System

6. ADEKVATNOST KAPITALA

Regulatorni kapital

Banka je dužna da javno objelodani informacije i podatke koji se odnose na iznos regulatornog kapitala i to:

- 1) sažete informacije koje sadrže glavne karakteristike svih stavki koje se uključuju u izračunavanje regulatornog kapitala i njegovih elemenata;
- 2) iznos osnovnog kapitala, uz posebno javno objelodanjivanje svih stavki koje se uključuju u osnovni kapital i odbitnih stavki;
- 3) ukupni iznos dopunskog kapitala;
- 4) odbitne stavke od osnovnog i dopunskog kapitala i
- 5) ukupni iznos regulatornog kapitala, umanjeno za odbitne stavke.

Tabela 34. Pregled Regulatornog kapitala

OPIS POZICIJE	31.12.22	30.9.22	30.6.22	31.3.22
REGULATORNI KAPITAL	19,437	16,429	17,384	17,970
OSNOVNI KAPITAL (Tier 1)	18,091	14,982	15,836	16,323
REDOVNI OSNOVNI KAPITAL (CET 1)	18,091	14,982	15,836	16,323
DODATNI OSNOVNI KAPITAL (AT1)	0	0	0	0
DOPUNSKI KAPITAL (Tier 2)	1,346	1,447	1,547	1,647

OPIS POZICIJE	31.12.22	30.9.22	30.6.22	31.3.22
REGULATORNI KAPITAL	19,437	16,429	17,384	17,970
OSNOVNI KAPITAL (Tier 1)	18,091	14,982	15,836	16,323
REDOVNI OSNOVNI KAPITAL (CET 1)	18,091	14,982	15,836	16,323
Instrumenti kapitala koji se priznaju kao redovni osnovni kapital	22,493	21,200	21,200	21,200
plaćeni instrumenti kapitala	22,194	21,018	21,018	21,018
emisiona premija (premija na akcije)	299	182	182	182
Neraspoređena (zadržana) dobit	2,196	2,196	2,196	1,684
Neraspoređena (zadržana) dobit iz prethodnih godina	2,195	2,196	2,195	1,683
dobit ili gubitak koji pripadaju vlasnicima matičnog društva (poz 22 iz BU)	2,374	1,916	1,002	412
(-) iznos dobiti ostvarene u toku tekuće godine ili dobiti ostvarene na kraju tekuće godine koji ne zadovoljava uslove za priznavanje	2,374	1,916	1,002	412
Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit (ukupni ostali rezultat) - FVOCI	-2,758	-3,974	-3,310	-1,678
dobici ili gubici nastali ponovnim vrednovanjem instrumenata raspoloživih za prodaju utvrđenih u skladu sa MSFI 9	-2,758	0	-3,310	-1,678
Usklađivanja redovnog osnovnog kapitala zbog prudencijalnih filtera	2,282	2,319	1,827	-8
(-) usklađivanja vrednovanja zbog zahtjeva za oprezno (prudencijalno) vrednovanje (AVA)	18	18	18	8
(-) usklađivanja vrednovanja izračunata prema jednostavnom pristupu	8	8	8	8
(-) Ostala nematerijalna imovina	1,490	1,441	1,045	715
(-) ostala nematerijalna imovina prije odbitka odloženih poreskih obaveza	1,490	1,441	1,045	715
(-) Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke klasifikovane kao dobra aktiva	2,354	2,833	2,434	2,246
(-) Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke klasifikovane kao nekvalitetne izloženosti na koje se ne primjenjuje odbitna stavka od redovnog osnovnog kapitala iz člana 18 tačka 13 Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih Institucija (nastale prije početka primjene te odluke)	2,715	2,923	3,035	2,352
Prelazna usklađivanja za instrumente redovnog osnovnog kapitala koji se nastavljaju priznavati shodno članu 504 Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija	438	438	438	438
DODATNI OSNOVNI KAPITAL (AT1)	0	0	0	0
DOPUNSKI KAPITAL (Tier 2)	1,346	1,447	1,547	1,647
Instrumenti kapitala koji se priznaju kao dopunski kapital	1,346	1,447	1,547	1,647
plaćeni instrumenti kapitala	1,346	1,447	1,547	1,647

6. ADEKVATNOST KAPITALA (NASTAVAK)

Regulatorni kapital (Nastavak)

Na dan 31. decembar 2022. godine, odbitne stavke, koje umanjuju regulatorni kapital banke Banke, odnose se na:

- Nedostajuće rezerve obračunate u skladu sa važećom regulativom na pojedinačne izloženosti Banke kreditnom riziku u iznosu od EUR 5,069 hiljada,
- Knjigovodstvena vrijednost nematerijalnih sredstava Banke na 31. decembar 2022. godine u iznosu od EUR 1,490 hiljada,
- Negativne revalorizacije rezerve na finansijske instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u iznosu od EUR 458 hiljada.

Rizikom ponderisana bilansna i vanbilansna aktiva, formirana u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija, na dan 31. decembar 2022. godine iznosi EUR 130.935 hiljada.

Iznos kojim se ublažavaju negativni efekti na regulatorni kapital banke zbog prelaska na vrednovanje stavki aktive primjenom MSFI 9, utvrđen u skladu sa stavovima 5 i 6 člana 4 Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija u iznosu od EUR 438 hiljada.

Koeficijent ukupnog kapitala računa se stavljanjem u odnos regulatornog kapitala i ukupne izloženosti riziku.

U skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija, a koja je u primjeni na dan 31. decembar 2022. godine, Banka je obavezna da održava minimalne pokazatelje kapitala I to:

- Koeficijent redovnog osnovnog kapitala (CET1) - min 4.5%
- Koeficijent osnovnog kapitala (Tier 1) - min 6%
- Koeficijent ukupnog kapitala (TCR) - min 8%

Koeficijent ukupnog kapitala (TCR) Banke na dan 31.12.2022. godine iznosi **13.18%**.

Počev od 1. januara, Banka u skladu sa izmijenjenom Odlukom o adekvatnosti kapitala u kreditnim institucijama vrši obračun regulatornog kapitala i pokazatelja adekvatnosti kapitala. Banka je automatizovala proces obračuna rizikom ponderisane bilansne aktive odnosno obračuna regulatornog kapitala i pokazatelja kapitala.

Tabela 35. Izvještaj o pokazateljima kapitala Banke na 31.12.2022. godine

OPIS POZICIJE	31.12.2022.	30.09.2022.	30.06.2022.	31.03.2022.
UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI RIZIKU	147,490	141,991	140,844	136,481
IZNOSI RIZIKOM PONDERISANOJ IZLOŽENOSTI KREDITNOM RIZIKU, KREDITNOM RIZIKU DRUGE UGOVORNE STRANE I SLOBODNE ISPORUKE	130,935	125,609	124,849	120,486
UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI RIZIKU PORAVNANJA	0	0	0	0
UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI POZICIJSKOM, DEVIZNOM I ROBNOM RIZIKU	560	388	0	0
Iznos izloženosti pozicijskom, deviznom i robnom riziku u skladu sa standardizovanim pristupima	560	388	0	0
Iznos izloženosti deviznom riziku	560	388	0	0
UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI OPERATIVNOM RIZIKU	15,556	15,556	15,556	15,556
Jednostavni pristup operativnom riziku	15,556	15,556	15,556	15,556
UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI RIZIKU ZA PRILAGOĐAVANJE KREDITNOM VREDNOVANJU (CVA)	0	0	0	0
UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI POVEZAN S VELIKIM IZLOŽENOSTIMA KOJE PROIZLAZE IZ STAVKI U KNJIZI TRGOVANJA				
OSTALI IZNOSI IZLOŽENOSTI	438	438	438	438

OPIS POZICIJE	31.12.22	30.9.22	30.6.22	31.3.22
Koeficijent redovnog osnovnog kapitala (CET1) - min 4,5%	12.27%	10.55%	11.24%	11.96%
Višak (+)/manjak (-) redovnog osnovnog kapitala	11,454	8,592	9,498	10,181
Višak (+)/manjak (-) redovnog osnovnog kapitala uključujući bafer	8,320	5,575	6,505	7,281
Koeficijent osnovnog kapitala (Tier 1) - min 6%	12.27%	10.55%	11.24%	11.96%
Višak (+)/manjak (-) osnovnog kapitala	9,242	6,463	7,386	8,134
Koeficijent ukupnog kapitala (TCR) - min 8%	13.18%	11.57%	12.34%	13.17%
Višak (+)/manjak (-) ukupnog kapitala	7,638	5,070	6,116	7,052

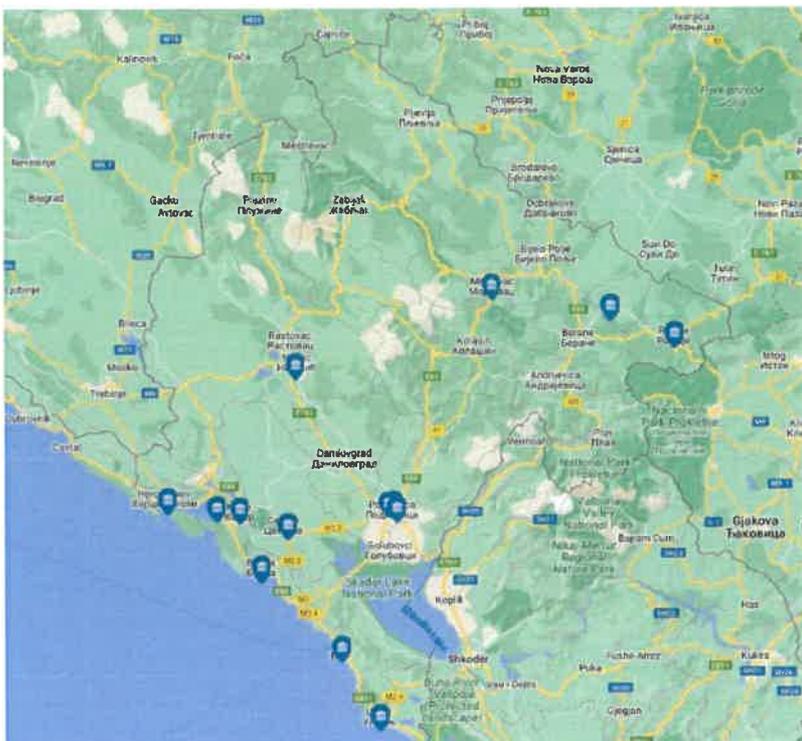
7. POSLOVNE JEDINICE BANKE

Banka je polako, ali stabilno gradila svoju mrežu, rukovodeći se time da je prvi izbor klijenata, banka koja mu je na dohvat ruke, banka koja se nalazi u neposrednoj blizini posla, kuće, škole ili fakulteta. Blizina konkurencije je, takođe, jedan od faktora pri izboru lokacije (tzv. Strategija praćenja konkurenata i lociranja svojih objekata u blizini objekata konkurenata). Izborom lokacija za filijale, Lovćen banka je obezjedila najatraktivnije pozicije u gradovima u kojima posluje i time postigla prednost u odnosu na postojeće konkurente, kao i buduće koji mogu da se pojave na tržištu. Danas poslovnu mrežu Banke čine: Centrala Banke (Sjedište) u Podgorici, koja je smještena u modernom i savremenom objektu gdje su uspostavljene core banking funkcije i 15 drugih organizacionih jedinica. Sve organizacione jedinice su kanali distribucije proizvoda Banke prema klijentima.

Tabela 36. Poslovna mreža Lovćen banke:

R.B	Ime filijale	Datum otvaranja	Broj zaposlenih
1.	Filijala Preko Morače	24.08.2014.	91
2.	Bar	10.01.2015.	6
3.	Kotor	20.01.2015.	4
4.	Cetinje	20.05.2015.	3
5.	Nikšić	16.06.2015.	4
6.	Budva	15.07.2015.	7
7.	Herceg Novi	15.08.2015.	4
8.	Centar	25.08.2016.	6
9.	Ulcinj	29.05.2017.	4
10.	Budva – šalter 1 (Autobuska stanica)	22.02.2018.	1
11.	Tivat	03.06.2019.	3
12.	Rožaje	27.06.2019.	3
13.	Petnjica – šalter	06.11.2019.	1
14.	Stari Aerodrom	27.04.2020.	3
15.	Mojkovac	18.05.2020.	3

7. POSLOVNE JEDINICE BANKE (Nastavak)

Položaj filijala Lovćen banke

Uporedo sa razvojem filijala, Banka je razvijala i mrežu bankomata.

Tabela 37. Spisak bankomata

R.B	Ime grada	Broj bankomata
1.	Podgorica	7
2.	Bar	1
3.	Kotor	1
4.	Cetinje	1
5.	Nikšić	1
6.	Budva	2
7.	Herceg Novi	1
9.	Ulcinj	3
10.	Tivat	1
11.	Rožaje	1
12.	Petnjica	1
13.	Mojkovac	1
	Ukupno	21

7. POSLOVNE JEDINICE BANKE (Nastavak)

Filijale i šalteri

Filijala BAR

Bulevar JNA b.b. - 85000 Bar

Phone: + 382 30 550 986, + 382 30 550 994

E-mail : filijala.bar@lovcenbanka.me

Radno vrijeme:

Ponedjeljak - Petak 08h – 16h / Subota 08h – 13h

Filijala PODGORICA - CENTAR

Trg Argentina br.1- 81000 Podgorica

Phone: +382 20 683 333

Fax: +382 20 684 444

E-mail : filijala.centar@lovcenbanka.me

Radno vrijeme:

Ponedjeljak - Petak 08h – 16h / Subota 08h – 13h

Filijala PODGORICA - STARI AERODROM

Ulica Admirala Zmajevića b.b. (Stari aerodrom) - 81000 Podgorica

Phone: +382 20 684 051, +382 20 684 052

E-mail: filijala.stariaerodrom@lovcenbanka.me

Radno vrijeme:

Ponedjeljak - Petak 08h – 16h / Subota 08h – 13h

Filijala PODGORICA - PREKO MORAČE

Bulevar Džordža Vašingtona 86 - 81000 Podgorica

Phone: +382 20 205 410

Fax: +382 20 205 406

E-mail : filijala.prekomorace@lovcenbanka.me

Radno vrijeme:

Ponedjeljak - Petak 08h – 20h / Subota 08h – 13h

7. POSLOVNE JEDINICE BANKE (Nastavak)

Filijale i šalteri (Nastavak)

Filijala BUDVA

Ul. Mediteranska bb, (zgrada Hotela Woow) - 85310 Budva

Phone: + 382 33 473 994, + 382 33 473 992

E-mail : filijala.budva@lovcenbanka.me

Radno vrijeme:

Ponedjeljak - Petak 08h – 16h / Subota 08h – 13h

Šalter BUDVA

Autobuska stanica Mercur - 85310 Budva

Radno vrijeme:

Ponedjeljak - Petak 08.00h – 16.00h

Filijala CETINJE

Ulica Njegoševa 36 - 81250 Cetinje

Phone: + 382 78 103 860 , + 382 78 103 861

E-mail : filijala.cetinje@lovcenbanka.me

Radno vrijeme:

Ponedjeljak - Petak 08h – 16h

Filijala HERCEG NOVI

Ulica Save Kovačevića broj 4 - 85340 Herceg Novi

Phone: + 382 31 580 966, + 382 31 580 967

E-mail : filijala.hercegnovi@lovcenbanka.me

Radno vrijeme:

Ponedjeljak - Petak 08h – 16h / Subota 08h – 13h

Filijala KOTOR

Tabačina 10 - 85330 Kotor

Phone: + 382 32 326 005

Fax: + 382 32 326 004

E-mail : filijala.kotor@lovcenbanka.me

Radno vrijeme:

Ponedjeljak - Petak 08h – 16h / Subota 08h – 13h

7. POSLOVNE JEDINICE BANKE (Nastavak)

Filijale i šalteri (Nastavak)

Filijala NIKŠIĆ

Trg Save Kovačevića br.4 - 81400 Nikšić

Phone: + 382 40 280 835, + 382 40 280 834

E-mail : filijala.niksic@lovcenbanka.me

Radno vrijeme:

Ponedjeljak - Petak 08h – 16h / Subota 08h – 13h

Filijala ULCINJ

Ulica Majke Tereze b.b. - 85360 Ulcinj

Phone: + 382 30 684 440, +382 30 684 441

E-mail : filijala.ulcini@lovcenbanka.me

Radno vrijeme:

Ponedjeljak - Petak 08h – 16h / Subota - 08h – 13h

Filijala TIVAT

Ulici Luke Tomanovića br.8 – 85320 Tivat

Telefon : +382 32 781 992

Fax: +382 32 781 995

E-mail : filijala.tivat@lovcenbanka.me

Radno vrijeme:

Ponedjeljak - Petak 08h – 16h / Subota 08h – 13h

Filijala ROŽAJE

Ulica Maršala Tita br.1 – 84310 Rožaje

Telefon : +382 63 222 060

E-mail : filijala.rozaje@lovcenbanka.me

Radno vrijeme:

Ponedjeljak - Petak 08h – 16h / Subota 08h – 13h

Šalter Petnjica

Crnogorsko-turskog prijateljstva bb - 84312 Petnjica

Telefon : +382 67 994 009

E-mail : filijala.podgorica@lovcenbanka.me

Radno vrijeme:

Ponedjeljak - Petak 08h – 16h

7. POSLOVNE JEDINICE BANKE (Nastavak)

Filijale i šalteri (Nastavak)

Filijala MOJKOVAC

Ulica Mališe Damjanovića bb - 84205 Mojkovac

Telefon: 067994104, 067994134

E-mail : filijala.mojkovac@lovcenbanka.me

Radno vrijeme:

8. INFORMACIJE O OTKUPU SOPSTVENIH AKCIJA

U skladu sa Zakonom o Bankama ("Službeni list Crne Gore", br. 17/08 od 11.03.2008, 44/10 od 30.07.2010, 40/11 od 08.08.2011, 73/17 od 03.11.2017):

- Kupovina elemenata sopstvenih sredstava banke, sredstvima koja su direktno ili indirektno pribavljena iz kredita ili drugog pravnog posla zaključenog sa tom bankom, ništav je pravni posao;
- Ukupni iznos sopstvenih akcija i drugih elemenata sopstvenih sredstava, stečenih od strane te banke, ne smije prelaziti 5% sopstvenih sredstava banke. Banka je dužna da stečene sopstvene akcije otuđi u roku od šest mjeseci od dana sticanja. Ukoliko u roku iz stava 2 ovog člana banka ne otuđi stečene sopstvene akcije, dužna je da te akcije poništi;
- Banka ne smije uzimati u zalogu sopstvene akcije niti druge elemente sopstvenih sredstava te banke.

U toku 2022. godine, kao ni u prethodnim godinama, Banka nije otkupljivala sopstvene akcije.

9. IZJAVA O PRIMJENI KODEKSA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA

LOVČEN BANKA AD PODGORICA

Na osnovu člana 14 Zakona o računovodstvu ovim putem

IZJAVLJUJEMO

Da Lovćen banka AD Podgorica primjenjuje pravila korporativnog upravljanja uspostavljena Zakonom o kreditnim institucijama i Zakonom o privrednim društvima i međunarodnim standardima korporativnog upravljanja (EBA).

Lovćen banka AD Podgorica je donijela interna akta u kojima su, pored obaveza koje proizilaze iz domaće regulative, inkorporirani međunarodni standardi korporativnog upravljanja a kojima se se uređuju pravila i osnovni principi korporativnog upravljanja, nadzor nad upravljanjem, kao i okvir i način djelovanja nosilaca korporativnog upravljanja. Banka je donijela interna akta koja regulišu oblast korporativnog upravljanja: Statut, Pravila korporativnog upravljanja, Etički kodeks i Priručnik o konfliktu interesa sa elementima insjderskog poslovanja.

U Podgorici, 31.03.2023. godine

Vinko Nikić
Predsjednik Upravnog Odbora

Danijela Golubović
Član Upravnog Odbora

